

Meeqqat pissakillortut

Ilaqtariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuineq

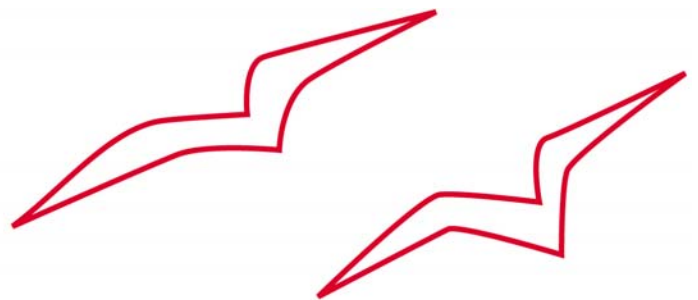
Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat, suliap immikkoortua siulleq

Sissel Lea Nielsen aamma Steen Wulff

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

© MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimaqarfik, Nuuk, 2007

Naqitigaq killeqanngitsumik aaneqarsinnaavoq nuunneqarsinnaallunilu. Issuaaneq eqqortumik najoqqutassatut nalunaarsorneqarsimasoq inerteqqutaanngilaq.

Allakkiat MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfiup saqqummersitaannik eqqaasaqartut, nalunaarutiginnittut, innersuussisut imaluunniit atuisut ilisimasaqarfimmut nassiuteqquneqarput.

Nalunaarusiaq aamma qallunaatut saqqummersinneqarnikuuvoq qulequtaralugu: Børn med afsavn – Interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi. Børns Levestandard i Grønland del 1.

Qallunaatuumiit kalaallisuumut nutserisoq: Tukummeq Qaavigaq
Siuleqummik qallunaatuumiit kalaallisuumut nutserisoq: Karoline Kristensen

Siulequt.....	6
Eqikkaaneq	10
Meeqqat isaanit isiginnineq	10
Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuineq.....	11
<i>Aningaasarliorluni inuunermi angajoqqaat misigisaat iliuuserisartagaallu.....</i>	<i>11</i>
<i>Ilaqutariit aningaasarliornerannik meeqqat misigisaat qanorlu iliuuseqartarnerat...</i>	<i>14</i>
<i>Sunnigiffik.....</i>	<i>14</i>
<i>Atuarfik qinngasaarisarnerlu</i>	<i>15</i>
<i>Ikinngutit</i>	<i>17</i>
<i>Kaasarfimmussat sunngiffimmilu suliffeqartarneq.....</i>	<i>18</i>
<i>Ilaqutariittut inuuneq, sulinnigiffeqartarneq inuuissortarnerillu</i>	<i>20</i>
<i>Nerisassat, atisat inigisarlu</i>	<i>22</i>
<i>Ilaqutariit aningaasarliornerannik meeqqat ilisimaarinninerat qanorlu iliuuseqartarnerat</i>	<i>23</i>
9.-10. klassemi atuartut allaaserinninnerat	25
Meeqqat aqqanilinniit aqqaneq-marlunnik ukiullit titartagaat	26
Misissuinerup allanut ataqatigiissinnera	27
Nalunaarusiap katitigaanera	29
Taaguutit pingaarutillit	30
Meeqqat isaanit isiginnineq	30
Piitsuussuseq pissakilliornerlu	31
Meeqqanik angajoqqaanillu apersuineq	32
Apersuinerit ingerlaneri.....	34
Oqalutseqarneq.....	36
Apersuinermi sammineqartut.....	37
Paasiniaaqqissaarnermi periaaseq	39
Meeqqanik taakkulu angajoqqaavinik misissuineq	39

Apersuinernik paasiniaaqqissaarnerit	42
Ilaqutariinnik oqaluttuarinnineq	42
<i>Ilinniagaqarneq, suliffeqarneq aningasanullu tunngasut</i>	<i>42</i>
<i>Ilaqutariinnermi pissutsit inoqatinullu attaveqarneq</i>	<i>44</i>
Aningaasarliorluni inuunermi angajoqqaat misigisaat iliuuserisartagaallu	45
<i>Ilaqutariit ulluinnarni inuuniarnikkut atugaat pillugit angajoqqaat oqaluttuaat.....</i>	<i>45</i>
<i>Angajoqqaat aningaasaqarniarnikkut iliuuserisartagaat.....</i>	<i>50</i>
<i>Ilaqutariinni aningaasarliortuni angajoqqaat misigisartagaat qanorlu</i>	
<i>iliuuseqartarnerat</i>	<i>55</i>
<i>Ilaqutariit aningaasarliornerisa meeqqanut qanoq sunniuttarneranik angajoqqaat</i>	
<i>misigisaat.....</i>	<i>56</i>
Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqat misigisartagaat qanorlu iliuuseqartarnerat .	58
<i>Sunnigiffik.....</i>	<i>58</i>
<i>Atuarfik qinngasaarisarnerlu</i>	<i>64</i>
<i>Ikinngutit</i>	<i>68</i>
<i>Kaasarfimmiumt sunngiffimmilu suliffeqartarneq</i>	<i>73</i>
<i>Ilaqutariittut inuuneq, sulinngiffeqartarnerit aamma inuuissiortarnerit</i>	<i>78</i>
<i>Nerisassat, atisat inigisarlu</i>	<i>86</i>
<i>Ilaqutariit aningaasaqarnikkut inissisimanerannik meeqqat ilisimanninnerat</i>	
<i>tamannalu pillugu qanoq iliuuseqartarnerat</i>	<i>92</i>
9.-10. klasse-mi atuartut allaaserinninnerat.....	97
Allaaserisanik paasiniaaqqissaarneq	98
Atuartut namminneq misigisaminnik oqaluttuarnerat.....	100
<i>Atuartut namminneq misigisaminnik oqaluttuarnerat</i>	<i>100</i>
<i>Meeqqanut qanoq sunniuteqartarneranik atuartut ataatsimut isigalugit</i>	
<i>paasinninnerat isumaallu</i>	<i>102</i>
<i>Atuartut inassuteqaataat.....</i>	<i>107</i>
Suna pingaarpa meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngissappat?	109

<i>Meeqqat inuusuttullu inuunerisa ajunngitsuunissaannut pingaartutut atuartut allaaserinninnerat</i>	<i>109</i>
Meeqqat aqqanilinniit aqqaneq-marlunnillu ukiullit titartagaat	115
Titartakkanik paasiniaaqqissaarneq	117
Ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni meeraaneq qanoq ittua?	118
<i>Meeqqat titartagaanni sammisat ataatsimut isigalugit.....</i>	<i>118</i>
<i>Titartakkat immikkut ittut</i>	<i>121</i>
<i>Meeqqat titartagaanni assigiinngissutit</i>	<i>121</i>
Misissuinerup allanut ataqatigiissinnera	125
Atuakkat naqitallu najoqqutassarsiorfiit.....	126
Ilanngussaq 1: Ilaqutariit meerartallit pillugit takussutissiaq.....	129
Ilanngussaq 2: Allaaserinninnisamut saqqummiussaq.....	130

Siulequt

Inuiaqatigiit akornanni meeqqat atugaat, isertitatigut assigiinngissuseq aammalu piitsuussuseq pillugit arlaleriarluni oqallittoqartarpoq. Oqallittarnerit meeqqanut tunngassuteqaraluartut, taamaattoq meeqqat nammineq nipaata tusarneqarsimanngillat suli. Kisitsisitigullu takussutissanik amigaateqarpugut, meeqqat qanoq amerlatigisut piitsuussusermik atugaqarnersut aammalu meeqqat qassit inuunermi atugassarititaasunik nammanngitsunik eqqugaanersut.

Taamaammat MIPI-ip aaliangersimavaa aallarnissallugu misissuineq “Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat”. MIPI-ip suliassarivaa meeqqanut tunngasunik paasissutissanik katersineq, pilersitsineq aammalu akunnermiliunneq, unalu misissuinissaq tamakkununnga suliassanut kivitsisooqataassaaq. Annerusumik kissaatigineqarpoq misissuinerup tunngavilissagaa oqallinneq tigussaasoq anguneqarumaartoq meeqqat qanoq inuuneqarnerannut aammalu tunngavimmik siunertaqarlutik anguniakkanut naapertuuttunik. Neriutigineqarportaaq misissuineq taama ittoq siunissami aallunneqarumaartoq MIPI-mit imaluunniit allanit, taamaasilluni meeqqat qanoq inuuneqarnerat qanorlu ineriartortoqarnersoq malinnaavigisinnaanngoqqullugit.

Misissuineq pingasunik immikkoortortaqarpoq, tamarmik immikkut nalunaarusiatut naqiterneqartussat:

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat – imm. I

Meeqqat pissakillioortut – Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuineq

Meeqqat isaannit malillugu nalunaarusiaq oqariartuuteqarpoq, meeqqat isertitakitsuneersut qanoq ilaqutariit aningaasaqarnikkut inissisimanerat misigineraat atorneraallu. Meeqqat angajoqqaavisalu isertitakinneersut apersoneqarnerisa saniatigut nalunaarusiaq tunngaveqarportaaq meeqqat atuarfiannit 9. aamma 10.-klassimi atuartut allaaserisaannit aammalu meeqqat 11-12-inik ukiullit titartagaannit.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat – imm. II

Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni piitsuussuseq – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq

Nalunaarusiaq kisitsisitigut takussutissiivoq, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatigut misissuineri, isertitat, ikiorsiissutit aammalu illoqatigiit katitigaanerat naapertorlugit meeqqat qassit nunatsinni piitsuussusermik eqqorneqarnersut. Nalunaarusiami aamma misissorneqarpoq suut pequtaasarnersut meeqqat piitsuussusermik eqqugaasarnernannut. Nunatsinni pisortatigoortumik nalunaarsorneqarsimanngilaq inuit qanoq annertutigisumik isertitaqaraangata piitsuussusermik nalunaarsorneqarsinnaanersut, taamaasilluni nalunaarusiami tunngavissamik taama ittumik peqannginneq pissutigalugu nunarsuatsinni killiliussat atorneqartartut nalunaarusiami tunngavigineqarput.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat – imm. III

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa aamma naammaginartumik inuuneqarnissamut meeqqap pisinnaatitaanera

Misissuineri immikkoortuni I aamma II-mi paasisat tunngavillit aallaavigalugit nalilernerqarpoq nunatsinni meeqqat piginnaatitaaffitik atorneraat ”inuunermi atugarisatigut pisariaqartitat, meeraq timikkut, tarnikkut, anersaakkut, siunertaqarnikkut aammalu innuttaassusikkut ineriartornissaanut minnerpaamik atugassarititaasut” meeqqat FN-imi nunat naalagaaffiit naapertorlugit piginnaatitaaffii. Nalunaarusiami aamma misissorneqarpoq piginnaatitaaffiit taakku qanoq paasineqarsinnaanersut. Nalunaarusiamittaaq aamma ingerlateqqinneqarput FN-imi nunat naalagaaffiit innersuussutaat, meeqqat inuunermikkut atugarisaat qanoq malinnaaffigineqarsinnaanersut qanorlu pitsanngorsarneqarsinnaanersut.

Nalunaarusiat pingasuusut tunngavigalugit saqqummersinneqassaaq misissuineri ataatsimut inerniliineq.

Kalaallit Nunaanni piffissami kingullermi akileraartarnikkut inatsimmi aammalu ikiorsiissutitigut inatsimmi allannguisoqarnikuuvoq qularnanngitsumik ilaqutariit meeqqallu isertitatigut

inissisimanerannik allannguisussamik. Nalunaarusiamik aallaaserinnittut erseqqissaatigaat qulaani taaneqartut allannguiffigineqarsimasut tunngavigalugit allannguutinik aammalu sunniutaasinnaasumik misissuisoqarsimanngilaq. MIPI-ip tamanna tunngavigalugu innersuussutigaa piffissaq naammaginarthoq ingerlareerpat allannguutasimasut tunngavigalugit misissuisoqassassoq inatsisitigut malitseqartumik allannguiq meeqqat inuunermikkut atugarisaannik sunniuteqartumik allannguuteqarsimanersoq.

Qujanaq

MIPI uummammik pisumik qjarusuppoq, meeqqanut aammalu angajoqqaavinullu apersorneqartunut, allaaserinnissimasunut titartaasimasunullu. Ilisseqanngippat nalunaarusiaq una pinngorsimanaviannngikkaluarpoq aammalu neriuutigaarput siunissami takusinnaalerumaarissi ilissi tunniussimasasi sunniutigisimasai siunissami oqallinnermi ersersinneqarumaarmata.

Minnerunngitsumik annertuumik qutsavigerusuppagut kommuunit aammalu kommuunini sulisut misissuinnermi tapersersuisimasut. Taakuummatami apersorneqartunik innersuussisimasut aammalu assartuinikkut, inissaqartitsinikkut, nutserinikkullu aaqjissuussisimasut. Kommuunit aamma aningaasaliisimapput ilaatigut inissaqartitsinikkut aammalu/imaluunniit nutserinikkut. Pisortanittaaq aamma soqutigineqarpoq meeqqat qanoq inuuneqarnerat erseqqissarneqarnissaat.

Atuarfiit meeqqeriviillu ikiuutaasimapput allaaserisanik aamma titartakkanik aaqjissuussinnermi. Pisiffik aamma Naluttarfik Malik meeqqanut apersorneqartunik poortukkanik tunisisimapput. Inuinnaat uani misissuinnermi aamma taperseeqataasimapput, tassalu misissuinnermi allaaserinnittut inisimasorineritigut. Tamaasalu qutsavigaagut.

Misissuinnerlu aamma inunnik malinnaasoqarpoq. Sinniisuutitallu ukunaneersuupput, KANUKOKA, Ilaqtariinnermut Pisortaqarfik, Kultuureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Pisortaqarfik, Ineqarnermut Angallannermullu Pisortaqarfik, Peqqinnissaqarnermut Pisortaqarfik, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Ilisimatusarfik aammalu Sorlak. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik inimik suliffissamik atukkiisimavoq aammalu kisitsisinik misissueqqissaarnermi ikiuutaasimavoq assullu tamanna iluaqutaasimalluni. Inuit misissuinnermi malinnaasut misissuinnerup pitsaassusaanut tapersersuillutik

tunniusseqataasimapput, erseqqilluartumik nassuiaanikkut aammalu siunnersuutininik arlalinnik tunniusseqataasimallutik, taakkulu qutsavererusuppagut.

Kiisalu naggataatigut aningaasanik katersugaateqarfiit assigiinngitsut aningaasaliisullu allat misissuineq uumap naammassilluni inerneqarnissaa qulakkeersimavaat aningaasatigut tapersersuinikkut. Aningaasaliisullu ukuupput, Augustinus Fonden, Kalaallit Nunaanni Ilisimatuutut mississuinernut kommissioni (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland), Namminersornerullutik Oqartussat Ilisimatusarnermut aningaasaliisartuat, Knud Højgaard-ip aningaasanik katersugaateqarfia, Kalaallit Røde Korsiat, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaq pillugu Ilisimatusarnikkut Ingerlatat pillugit Siunnersuisoqatigiit aammalu NAPA. Taakkulu tapersersuinerannut annertuunik qutsavigaagut.

Laannguaq Lyngø
Siulittaasoq

Nina Banerjee
Ilisimasaqarfimmi Pisortaq aamma Suliamik aqutsisoq

Eqikkaaneq

Eqikkaaneq una misissuinermit immikkoortunik pingasunik paasiniaaqqissaarnermik imaqarpoq makku imaralugit 1) aningaasarliorluni inuunermik misigisaqarnerat tamatumalu qanoq iliuseqarfigisarneraat pillugit meeqqanik angajoqqaanillu apersuinerit 2) meeqqat ajunngitsumik inuuneqassappata suna pingaarnersoq aammalu ilaqutariit aningaasakipallaaraangaata tamanna meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuteqartarnersoq pillugu meeqqat atuarianni 9.-10. klassimi atuartut allaaserinnitsitaanerat aamma 3) ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasarpassualinni taamatuttaaq aningaasakitsuni meeraanerup qanoq ittuunera pillugu meeqqat aqqanilinnik aqqaneq-marlunnillu ukiullit titartagaat.

Apersuilluni misissuinermit ilaqutariinnik peqataatinneqartussanik toqqaanermi aallaaviusimavoq angajoqqaat arlaat imaluunniit tamarmik, imminut ilaquttaminullu inuutitsinniarsinnaannginnertik pissutigalugu pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartuunerat, soorlu pisariaqartitsineq tunngavigalugu ikiuutisisarneq, inuuniarnermut pisariaqarluinnartitanik kiisalu ineqarnermut, atuinermullu. Isumaginninnermi ingerlatsiviit, suliffissarsiuussisarfiit atuariillu aqutugalugit meeqqat angajoqqaallu attavigineqarsimapput. Meeqqat allaaserinnissimasut titartaasimasullu isertitatigut aalajangersimasunik inissisimasuninngaanneersuungillat, inuiaqatigiinnili kalaallini atuaqatigiikkuutaanit nalinginnaasunit sunngiffimmilu sammisassatut aaqqissuussanit toqqagaallutik.

Meeqqat isaanit isiginninneq

Taaguut meeqqap isaanit isiginninneq isumaqarpoq meeqqat qitiutinneqarnerat taamaaliornikkut taakku isaannit silarsuup qanoq isikkoqarneranik ilisimasassanik ujarlerneq, aammalu avatangiisit inuunermilu atukkatik pillugit namminneq qanoq paasinninnerannik misigisaannillu misissuineq (Harju 2005).

Taaguut alla qitiutinneqartoq tassaavoq *pissakilliorneq*, taaguullu taanna taaguummut piitsuussusermut atatillugu paasineqassaaq (Townsend 1987). Piitsuussuseq sumiinneq aallaavigalugu assigiinngitsunik misigineqarsinnaasutut paasineqassaaq, tassa inuiaqatigiinni

inuuffigisani pissutsinut naleqqiunneqassalluni. Pitsuuneq pilersarpoq inuiaqatigiinni inuit allat inuunerannut naliginnaasumut naleqqiulluni allaanerusumik inuuneqartariaqalernermi *pissakilliorluni* inuusariaqalertarneq. Piitsuuneq pilersarpoq assersuutitalugu meeqqat taakkulu angajoqqaavi pigisatigut aamma inooqataanikkut ilaqutariinni aningaasarliorneq pissutigalugu, inuiaqatigiinni inooriaatsimut naliginnaasumik atuuttumut naleqqiullutik arlalitsigut amigaateqarlutik inuusariaqaraleraangata.

Piitsuuneq pissakilliornerlu meeqqat isaanit isigalugu qanoq ittuunersoq nalunaarusiami uani sammineqarpoq. Taamaaliornermi meeqqat aperineqarput ilaqutariinni aningaasarliortuni inuuneq meeqqanut qanoq sunniuteqartarsorineraat.

Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuineq

Marloqiusatut aaqqissuussilluni meeqqat 24-t quliniit 16-inut ukiullit apersorneqarput (niviarsiaqqat 16-it nukappiaqqallu arfineq-pingasut) aammalu angajoqqaat 17-it taakkulu Nuummi kiisalu Kalaallit Nunaata avannaani illoqarfinni nunaqarfinnilu najugaqartuupput. Angajoqqaat meeqqallu apersorneqartut tamarmik Kalaallit Nunaanni inunngorsimapput. Apersuinerit nutserisulerluni ingerlanneqarput.

Aningaasarliorluni inuunermi angajoqqaat misigisaat iliuuserisartagaallu

Pissutsit meeqqat peroriartornerminni atugaat paasisaqarfiginiarlugit angajoqqaat ilaqutariinni inuunerminni atukkaminnik oqaluttuarnerisa eqikkarnerat tulliuttuni sammineqarpoq, tassaallutik aningaasatigut qanoq iliuuseqartarnerat, aningaasarliornerminni misigisartagaat aningaasarliornertillu qanoq iliuuseqarfigisarneraat, kiisalu ilaqutariit aningaasatigut inissisimanertik ulluinnarni qitornaminnut qanoq sunniuteqartarsorineraat.

Annerusumik minnerusumilluunniit angajoqqaat misigisimapput aningaasaqarnikkut ilungersorlutik tatisimaneqarlutik, aningaasarliornertillu ulluinnarni killilersuisutut misigalugu. Killilersuinerit assigiinngitsutigut malunniuttarput assigiinngiaartumillu ilaqutariit inuunerannut sunniuteqarluni.

Uissuumminartumik angajoqqaarpasutit oqaatigaat aningaasarliornertik ima ingasatsigisoq, allaat ulluinnarni tunngaviummik pisariaqartitanik pisinissamut sunniuteqarluni, assersuutitalugu nerisassarsinissamut angerlarsimaffiullu kiassarnissaanut uuliasinissamut. Angajoqqaat ilaasa aningaasarliornertik ulluinnarni pisiassanik pisinissamut sunniuttartoq oqaatigaat, kisiannili aamma allanik pisiniarnissamut sunniuttarluni. Tassunga tunngatillugu amerlanerit oqaatigaat qitornamik atisassarsinissaat ajornakusoortittarlugu. Aningaasarliorneq ingammik malunniuttarpoq aningaasartuutissat annerusut ilimaginngisallu takkukkaangata, ilaqutariit aningaasaqarnerannut ilorrisimaarnissaannullu pisariaqarluinnartut.

Ilaqutariit misissuinermit peqataasut amerlanersaat amikkisaartuaannartutut misigipput, tassa qaammatip naanissaanut (imaluunniit ullut 14-it naanissaannut) aningaasat naammangisaannangajammata, ulluinnarnilu inuunerminni annerusumik minnerusumilluunniit pingaarnersiullutik pisiniartariaqartutut aningaasaqarniarnikkullu iliuuseqartariaqartutut misigisimapput. Angajoqqaat ilaasa iliuuserisagaraat tassaavoq *pinngitsuiniarneq*. Taamaaliornikkut angajoqqaat taamaallaat pisariaqavissut pisiarisarpaat ilaqutariillu atuinerannik annertusaariniartarlutik. Taava angajoqqaat meeqqallu ilaquttamik, ikinngutimillu inooqatigineranni pisunut peqataasangillat aamma sunngiffimmi pisunut peqataasaratik, tamakku akissaqassutsiminnit akisunerugaangata. Angajoqqaat amerlanersaat pilersaaruteqarnissaminnut aningaasat pisariaqartitatik piginngilaat, amerlasuutigullu *aaqqiigasuarallartariaqartarput*. Taamatut iliortarneq angajoqqaat aningaasaqarallartillutik atuisarnerannik kinguneqartarpoq. Aaqqiigasuarallarnerup kingunerigajuppaa sorpassuarnik akisunaarivallaartarneq. Angajoqqaat aamma iliuuseq *nalimmassaaniarluni pisiniartarnertut* taaneqarsinnaasoq atortarpaat. Taamatut iliuuseqartarnerup ilisarnaatigaa sapinngisamik qitornamik meeqqat allat atugarisaannik atugaqarnissaat anguniarlugu angajoqqaat aningaasanik meeqqaminnut atuisarnerat. Angajoqqaat ataasiakkat oqaluttuarput nerisassaqarnissartik qulakkeerniarlugu pisortanit ikiorsiissutit saniatigut allatut iliorlutik aaqqiiniartarlutik. Taamaalioraangamillu assersuutigalugu angerlarsimaffimmini iffiorput imaluunniit sanaluttarlutik.

Angajoqqaat amerlanerit oqaatigaat tatisimaneqartutut misigalutik, aningaasaatigullu inissisimanermik isumartik nuanninngitsumik sunnerneqartartoq. Taassuma qaavatigut angajoqqaat ilaat peqqissutsimikkut ajornartorsiorput, eqqarsartaatsikkut nanertisimanermik

annilaarnermillu misigisaqartarlutik, imaluunniit timikkut nappaatinit ajutoornernillu eqqorneqartarlutik. Angajoqqaat misissuinermi peqataasut imigassamik aalakoornartulimmik atonerluineq ataatsimut ilisarnaatiginngilaat, taamaattorli angajoqqaat ilaasa ajornartorsiutigisimavaat, ajornartorsiuteqarfigaat imaluunniit atonerluisuullutik. Ilaqutariinni taakkunani inooqataanikkut annertuunik ajornartorsiorneq atuuppoq, aningaasaqarniarnikkut pissakilliornerinnarmik peqquteqanngitsunik.

Angajoqqaat ataasiakkaat tatisimaneqannginnerusutut misigipput inooqataanikkullu nukissaqartutut misigalutik, taamaalillutik ilaqutariit aningaasaqarniarnikkut inissisimanerat iliuuseqarfigisinnaanerullugu. Angajoqqaat aningaasarliornerminnit annerusumik minnerusumilluunniit tatisimaneqartutut misiginerusut ilaqutariit ajornartorsiutaannik kismaassisuunerannit aalajangerneqartarpoq. Angajoqqaat ilaqtanit ikinngutinillu ikiorneqartartut, aningaasallu atukkamik utertinnissaannut piumasaqarfigineqanngitsut tatisimaneqannginnerusutut misigipput. Aamma tamanna atuuppoq angajoqqaanut siunissami qaninnermi allanngortoqarnissaanik takusaqarsinnaasunut, assersuutigalugu nutaamik suliffittaarnissaq. Akerlianik angajoqqaat allanit ikiorneqarnissamik periarfissaqanngitsut imaluunniit ilaqutariit aningaasaqarnikkut atugaasa allanngornissaanik takorluugaqarsinnaanngitsut oqarput puullaaqisutut misigisimallutik avatangiisiminnillu tatisimaneqartutut misigalutik aammalu imminnut piumaffiginertik tunngavigalugu tatisimaneqartutut misigalutik. Ilaqutariit illoqarfiit pingaarnersaanni, illoqarfimmi imaluunniit nunaqarfimmi najugaqartuunertik pissutigalugu ilaqtanit ikinngutinillu ikiorneqartarnerat assigiinngissuteqanngilaq.

Angajoqqaat amerlanersaasa oqaatigaat ilaqutariit aningaasatigut inissisimanerannit meeqqat sunnerneqartartut. Misigisarpaat meeqqat nerisassanik amigaateqarnertik maluginiartaraat, aammalu meeraqatimik periarfissaasa assinginik inuunermillu atugaasa assinginik amigaateqarnertik nuannaanngissutigisaraat usoruttarlutillu. Angajoqqaat ataasiakkaat isumaqarput aningaasanik amigaateqarnertik qitornamik malugisanngikkaat. Tamatumunnga patsisaasinnaapput tamakku pillugit qitornatik oqaloqatigisannginnamikkut imaluunniit ilaqtaminnit aningaasatigut ikiorneqartaramik, taamaalillutik annerusumik minnerusumilluunniit qitornatik pissakilliornissaannut illersorsinnaasaramikkut. Angajoqqaat apersuinermi uani peqataasut

amerlanersaasa ilaquataat ikinngutaallu taakkunatulli aningaasarliorlutik inissisimapput, taamaattumillu aningaasanik atorniaarangamik utertitsinissaat kissaatigineqartarluni, taamaalillutik qitornamik pissakilliorlutik inuunissaannut illersussallugit periarfissaluttuupput.

Ilaqutariit aningaasarliornerannik meeqqat misigisaat qanorlu iliuuseqartarnerat

Sammasat makkuusut ataani eqikkarneqarnerat takuneqarsinnaavoq: Sunngiffik, atuarfik, qinngasaarisarnej, ikinngutit; kaasarfimmiussat sunngiffimmilu suliffeqartarnej: ilaquitariittut inuuneq, sulinngiffeqartarnej, inuussiortarnerit: nerisassat, atisat ineqarnerlu. Aammattaaq ilaquitariit aningaasarliornerannik meeqqat ilisimasaqarnerat tamatumunngalu qanoq iliuuseqartarnerat eqikkarneqarpoq oqallisigineqarlunilu.

Sunngiffik

Sunngiffimmi sammisassanut aaqqissuussanut peqataanissamut meeqqat assigiinngitsunik periarfissaqarput, sammisassat tassaasut sapaatip akunneri tamaasa sammisartakkat. Ilaqutariit aningaasarliornerat pissutaalluni meeqqat amerlanersaat sunngiffimmi sammisassanut aaqqissuussanut peqataanissamut killilimmik periarfissaqarput. Ilaasortaanermut akiliummut akissaqanngillat, timersuutitut assigiinngitsunut atortussanut akissaqanngillat imaluunniit sunngiffimmi sammisassanut atatillugu angalanissamut akissaqarnatik. Sunngiffimmi sammisassanut aaqqissuussanut akilinnut peqataanissamut mattussaaneq, meeqqat inooqataanermi meeraqatitik assigalugit peqataasinnaanginnerannik nassataqartarpoq. Meeqqalli ataasiakkaat sunngiffimmi sammisassanut peqataanissaminnut periarfissaqarput, tassa pisortanit imaluunniit namminersortunit akiliunneqartarnermikkut.

Meeqqat ilaat oqarput sunngiffimmi sammisassanik soqutigisaqaratik imaluunniit sunngiffimmi sammisassat arlaannut peqataanissamik kissaateqarnerlutik eqqarsaatigisimanagu. Tamanna aamma atuuppoq meeqqanut sunngiffimmi sammisassanut siusinnerusukkut ilaquuttaminnit akissaqartinneqarsimagaluartunut, aamma atuaqatimik timersuutit ilaannut peqataasartunik nalunnginnittunut. Sunngiffimmi sammisassanut soqutiginninnatik meeqqat oqarnerat, ilaquttamik aningaasaqarniarnikkut inissisimanerannut naleqqussaananermut malunniutaasinnaavoq, taamaalillutik sunngiffimmi sammisassanut imminnut mattutereerlutik inissillutik. Aamma

sunngiffimmi sammisassanik neqerooruteqanngilluinnarnera pequtaasinnaavoq, assersuutigalugu nunaqarfimmi najugarisaanni. Taamaalillutik meeqqat nunaqarfimmiut tikkuarpaat sunngiffimmi sammisassanik periarfissaqarnatik.

Misissuinermi meeqqat peqataasut sunngiffimmi sammisassaminnik aamma amigaateqarput. Meeqqat arlallit qarasaasiaqarusukkaluarput, ilaqutariilli aningaasatigut piginnaasaat killeqarmata taamaa ittumik pisaarsinnaanngillat. Meeqqat aamma kissaateqarput silami sammisaqarnermi atortunik akisuunik meeqqat allat piigisaannik peqarnissamik, pingaartumik sikkilit, aammali sisoraatit snowboard-illu meeqqat kissaatiginerpaasaasa ilagaat. Meeqqat kissaatigisaat silaannarmit takkuttuunngillat. Meeqqat allat sunik peqarnerannik aallaaveqarnerat oqaasiisigut nalunangilaq. Pigisanik pissakilliorneq pissutaalluni meeqqat sammisarerusutaminnik sammisaqarsinnaasanngillat, taamatumalu nassatarisarpaa piginnaanerminnik atuinissaminnut killilerneqartarnerat.

Meeqqat sunngiffimmini sammisartagaasa ilisarnaatigisarpaat akeqanngitsuunertik. Sammisassat taakku arlallit meeqqat misissuinermi peqataasut tamangajammik sammisarisaarpaat. Meeqqat amerlanersaasa ataatsimoorutigaaat sunngiffimmik ilarujussua ikinngutiminnik qatanngutiminnillu aneeqateqartarnertik. Pisuttuaqatigiittarput, pinnguarlutik isikkamik arsarlutik arsaatinillu allanik arsarlutik. Meeqqat aamma sunngiffimmik ilarujussua isersimasarput tv-kkut isiginnaarlutik imaluunniit dvd-eerlutik.

Atuarfik qinngasaarisarnerlu

Misissuinermi meeqqat peqataasut amerlanersaasa oqaatigaat atuaqatimik akornanniinnertik pitsaanerpaaffissaminiinngitsaq imaluunniit avaanngusullutik. Tamatumunnga patsisaavoq atuaqatimik inooqatiginerisa avataaniikkamik aammalu qinngasaarneqartutut misigisaramik. Misissuinermi taamaallaat meeqqat pingasut qinngasaartinneq misigisimangilaat. Meeqqat sinneri marlunngorlutik avissivimapput.

Arlaat qaqutigut qinngasaartittarput, namminnerlu oqarnerat malillugu qinngasaartittarneq ingasannilaq. Qinngasaarisarneq taama ittoq sakkukitsumik qinngasaarisarnertut

taaneqarsinnaavoq, meeqqalli arlaat ingasattumik qinngasaarneqartarput. Meeqqat taakku sapaatip akunneri tamaasa qinngasaartittarput, nuannaarunnaarlutik ilaminnillu avissaarlutik. Qinngasaarineq meeqqat taakku misigisartagaat sakkortuneruvoq. Oqaasiinnaanngitsunik aammali timikkut.

Meeqqat taakku sakkortuumik qinngasaartittartut ataatsimoorutigaat, atuaqatiminnut attaveqarnermikkut pitsaasumik isiginninnginneq. Atuaqatiminnik ikinnguteqanngillat atuaqatimillu ataatsimooqatiginiarnerat ajornakusoortillugu. Meeqqat qinngasaartittartut nuanninngitsumik atugaqarnerat atuarniarnikkut ajornartorsiutinik ilaartorneqartarput.

Meeqqat misissuinermi peqataasut amerlanersaat isumaqanngillat atuaqatigiit akornanni qinngasaarisarneq meeqqat ilaasa ilaminnit aningaasaatikinnerunerannik peqquteqartoq. Taakku oqaluttuarput qinngasaarigaangamik imaluunniit qinngasaartikkaangamik pinniinneraasarlutik imaluunniit pinniinnerartittarlutik, oqaatsillu allat nuanninngitsut atornerqartartut. Meeqqalli ikitsuinnaat misigisarpaat pigisanik pissarsisinnaanikkut naligiinnginneq pissutaalluni qinngasaartittarlutik. Assersuutigalugu niviarsiaaraq oqaluttuarpoq atuaqatimi akornanni qinngasaarisooqartartoq oqarasuaammik angallattakkamik peqannginneq pissutaalluni. Atuaqatigiit akornanni qinngasaaruttarneq, meeqqat oqaluttuaat malillugit ataasiinnaanngitsumik peqquteqarpassippoq, aningaasaqarniarnikkut naligiinnginnermik aammali inooqataanermut tunngassuteqartunik peqquteqarsinnaalluni.

Naak meeqqat atuarfimmi pitsaanerpaamik misigisaqanngikkaluarlutik imaluunniit inooqataanikkut ilorrisimaanngikkaluarlutik, arlallit atuarnarup pingaassusia eqqumaffigaat, meeqqallu arlallit oqaatigaat ilinniagaqarnissartik pilersaarutigalugu. Meeqqat ataasiakkaat tamatuminnga eqqumaffiginninnerannut peqqutaavoq angajoqqaat immersortarmatik ilikkagaqarneq atuarfimmillu paarsineq pingaaruteqartuusooq, taamaaliormikkut meeqqat imminerminnit allaanerusunik periarfissaqalissammata, aammalu ilinniarsimangitsutut suliffitaarnissamik periarfissalullutik inuuleqqunagit, tassami taama inuuneq aalajangersimasumik isertitaqarluni inuuffiunngimmat. Meeqqat ilaasa siunissami sussanerlutik eqqarsaatiginngilaat. Ilinniagaqarnissaq suliffitaarnissarlu meeqqat minnerusut siunissami ungassissutut isigaat, aammali meeqqat annerit ikikkaluartut

inuunerminni sulerissanerlutik eqqarsaatigisimanginnerarpaat. Inuusuttut taakku sorusussuseqarpasinngillat siunissamillu upperinnippasigatik.

Ikinngutit

Meeqqat oqaasii malillugit taakku ikinnguteqarput sunngiffimmi ilagisartakkaminnik. Ikinngutit amerlanertigut atuaqatit akornanneersuusangillat, atuarfimmeersuusarlutilli imaluunniit najugarisap eqqaaneersuusarlutik. Meeqqat oqasiisigut paasinarpoq ilaqutariinnit aningaasatigut assinganik inissisimasunit atugaqatiminneersunik ikinngutitaartartut. Meeqqat ikinngutissaminnik qinersigaangamik immisulli aningaasatigut atugalinnik qinersisarnersut ersinngilaq, takuneqarsinnaavormi aningaasatigut naligiinngitsunik atugaqarneq kikkut ikinngutigerusunnerannut meeqqat eqqarsaatigisangikkaat.

Meeqqat amerlanerit ikinngutigiittarnerisa ilisarnaatigaat qarsupittumik aalajaatsuunngitsumillu ikinngutigiittarnertik. Tamanna erserpoq meeqqat ikinngutitik oqaluttuarigaangamikkit qanittukkut ikinngutitaarisimasatik, ikinngutit annaalikkatik imaluunniit ikinngutigiunnaakkatik oqaluttuarisarmatigit. Meeqqat ataasiakkaat ilaminnit allaanerupput, tassa meeraanermiinniilli ikinngutigilersimasaminnik ikinnguteqaramik.

Misissuinermi meeqqat peqataasut arlallit ikinngutiminnik pulaarteqartanngillat. Aperineqaraangamik angerlarsimaffiminni pulaarteqartarusunnersut meeqqat ataasiakkaat ersarilluinnartumik akisarput "naamik", oqaatigisarlugulu tamanna annertunerusumik nassuiarusunnagu. Meeqqat taakku pulaarteqarusunnginnertik namminneq qinigarisarpaat. Meeqqalli amerlanersaasa namminneq qinigarisanngilaat. Taakkumi ikinngutiminnik pulaarteqarusuttaraluarput, paasisinnaanagulu sooq tamanna pisanginnersoq.

Misissuinerup uuma tikkuarpaa, meeraqatigiit peqatigiinnissamut periarfissaat sinaakkutillu ikinngutiminni pulaarnerusarnerannut imaluunniit ikinngutiminnik pulaarteqartarnerannut pingaaruteqartuusut. Meeqqat ilaat ikinngutiminniinnerusarput, sammisaqarnissamut periarfissaqarnerugamik, assersuutigalugu qarasaasiakkut pinnguarnermik. Meeqqat peqatigiinnissaannut sinaakkutissat eqqarsaatigigaanni, meeqqat misissuinermi peqataasut

tamangajammik qatanngutiminnik ineqateqarput imaluunniit ilaat angajoqqaaminnik ineqateqarlutik, amerlanerillu namminneq ineeraqararusukkaluarput, ilaatigut ikinngutiminnik pulaarteqartarniassagamik. Ikinngutiminnik pulaarteqartanninnermikkut meeqqat taamaalillutik avataanit isigalugu naliginnaasumik inuunermi atugaqartutut isigineqarnertik attassinnaavaat.

Meeqqat minnerit amerlanersaasa akiuminaatsippaat ikinngutiminni suna nuannarinerlugu, immaqa tamanna eqqarsaatigisannginnamikku, taamaattussaannartullu isigalugu. Nukappiaqqat annerit ikinngutimik ilagalugit nuannernerat pingaartippaat, niviarsiaqqallu annerit ikinngutimik tatiginarnerat ajornartorsiutitillu pillugit oqaloqatigineqarsinnaanerit pingaartillugu. Pingaartumik meeqqat annerit ajornartorsiuteqarnerarput, taakkuunerullutillu ajornartorsiutitik pillugit ikinngutiminnik oqaloqateqartartut. Misissuinermi uani meeqqat annersaat marlussuit ilaminnit allaanerussuteqarput, tassa ajornartorsiutitik pillugit oqaloqatissaqannginnamik.

Kaasarfimmiussat sunngiffimmilu suliffeqartarneq

Meeqqat ilaqutariinnit aningaasarliortuningaanneersut ataatsimoorullugu oqaluttuaraat ukioqatiminnit kaasarfimmiussarsisannginnerullutik, piffissallu ilaani kaasarfimmiussarsisanngivillutik.

Meeqqat kaasarfimmiussarsisarnerat taamaappallu qassinik kaasarfimmiussarsarnerat angajoqqaat aningaasaqarnikkut inissisimanerannit aalajangerneqartarpoq. Meeqqat, angajoqaamisulli, oqaluttuarput angajoqqaat aningaasaateqaraangata kaasarfimmiussarsisarlutik, ullormut 20 kr.-niit 50 kr.-nut amerlassusilinnik. Meeqqat ataasiakkaat aalajangersimasunik kaasarfimmiussarsisarput, angajoqqaaminnilli najuqatigisaminniunngitsoq. Meeqqat aalajangersimasumik piffissani aalajangersimasuni pisartakkaminnik kaasarfimmiussarsisartut taakku aanakkuminnit/aatakkuminnit pisarpaat, imaluunniit angajoqqaaminnit najugaqatiginngisaminnit pisarlugit.

Meeqqat tamarmik kaasarfimmiussarsiatik mamakujunnut, chips-inut, kaaginut imeruusaatinullu atortarpaat. Aamma meeqqat amerlalaartut oqaluttuarput atuarnarup nalaani kaasarfimmiutik ullo'qeqqasiutissaminnik pisiniutigisarlugit. Meeqqat nalunngilaat ilaminnit allaanerussutut nalilerneqassallutik "niuerniartanngikkunik", mamakujunnik, imeruusaatinik assigisaannillu

pisiniarsinnaaneq ilaqtariit aningaasakitsuunerannut imaluunniit aningaasaateqarluartuunerannut ilisarnaatitut atorneqartarmat.

Kaasarfimmiussarsisarnikkut inooqataanermi peqataanissamut meeqqat periarfissinneqartarput, taava atuarnep nalaani atuareernerullu kingorna "niuertarfimmut" mamakujunnik, imeruersaatiniq assigisaannillu pisiniarsinnaalertarlutik. Tamatuma saniatigut ersittumik takutissinnaalersarpaat meeqqat allat inuunerannit allaanerunngitsumik inuuneqarlutik. Meeqqat kaasarfimmiussarsisanngitsut paarlattuanik taamatut periarfissinneqanngillat. Tamatumunnga patsisaavoq "niuertarfiliartarneq" inooqataanermi qitiusutut meeqqanit isigineqarmat, meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersuut, illoqarfinneersuut aamma nunaqarfinneersut ataatsimoornermut peqataanerminnut misigisimanerannut pingaaruteqartuulluni.

Pingaartumik meeqqat annerit misissuinermi peqataasut sunngiffimmini suliffeqarsimapput imaluunniit suliffeqarlutik. Meeqqat annerulaartut arlallit aamma suliffeqarusukkaluarput. Meeqqat imminnuunnaq eqqarsaatiginatik sunngiffimmi suliffeqarusuttarput. Meeqqat amerlanerit suliffeqarusunnerminnut ilaqtariit aningaasaqarniarnikkut ikiorusunnerannik patsiseqartarput. Meeqqat ilaqtariit inissisimanerat pillugu isumakulunnertik takutippaat, sapinngisartillu tamaat ikiuunniartarlutik. Ilaqtariit ulluinnarni pisariaqartitaminnik, soorlu nerisassanik, pisinissamut akissaqarnissaannut ikiuukkusunneq uani erserpoq. Aamma namminneq aningaasarsiorunik, meeqqat allat pisiarsinnaasaasa assinginiq aamma pisinnaangorsinnaagamik. Meeqqat annerit suliffeqarnermikkut namminneq, ilaatigullu qatanngutimik angajoqqaamillu ulluinnarni pisariaqartitaminnik, soorlu nerisassanik, pissakilliornissaannut illersorsinnaavaat.

Misissuinerup uuma takutippaa kaasarfimmiussat meeqqallu suliffeqartarnerat meeqqanik namminneq aningaasatigut iliuuseqarsinnaalersitsisartut. Misissuinerit allat takutippaat meeqqat imminnut isigeriaasiannut ajunngitsumik isumaqartartoq (Harju 2005). Meeqqat aningaasatigut iliuuseqarnissamut periarfissakitsut, paarlattuanik imminnut ajunngitsumik isigeriaaseqarnerat attackuminaattarpoq. Kaasarfimmiussat akissarsiallu kissaatiminnik pisissutigisarpaat, ilaqtariit aningaasatigut ikiornerannut atortarlugit aamma ikinngutitillu nikinnissaminnut atortarlugit. Taamaattumik aningaasatigut nammineq iliuuseqarsinnaaneq meeqqat inooqataanermi peqataanerisa attannissaannut pingaaruteqarpoq. Sunngiffimmili suliffeqartarneq paarlattuanik

sunniuteqarsinnaasarpog, meeqqat ikinngutitik piffisaqarfiginnginnerusarpaat, aamma atuarnerannut sunniuteqarsinnaavog, assersuutigalugu ilinniagassanut piffissakinneruneq qasunerlu. Naggataatigut meeqqap atuarfimmit anineranik kinguneqarsinnaasarpog. Assersuutigalugu nukappiaraq oqaluttuarpoq atuarfimmit anisimalluni suliffittaarniassagami, taamaalillunilu angajoqqaani aningaasatigut ikiorniassagamigit.

Ilaqutariittut inuuneq, sulinggiffeqartarneq inuissortarnerillu

Meeqqat ilaasa misissuinermi peqataasut ilaquttatillu sulerisarnerminnik apeqqut akiuminaatsippaat. TV-kkut isiginnaarnerup imaluunniit dvd-rnerup saniatigut - tassami meeqqat amerlanersaasa taamaaliortarnertik oqaluttuaraat - ilaquttatillu sulerisarnersut aperineqaraangamik tuitik kiviinnangikkaangamik nalunerartarpaat. Tamanna ilaqtariit aalajangersimasunik sammisaqaaqatigiittannginnerannut ersiutaasinnaavog. Meeqqalli allat ilaquttatillu sulerisarnerlutik oqaluttuarissallugu ajornartinninneruaat. Meeqqat taakku oqaluttuarput qaqqamut pisuttuaqatigiittarlutik, immakut angalaaqatigiittarlutik imaluunniit isiginnaariaqatigiittarlutik, imaluunniit illumi suliassat sularineranni ikioqatigiittarlutik.

Ilaquttatillu sammisaristakkamik saniatigut allanik sammisaqarusuttaraluarnersut meeqqat aperineqaramik amerlanersaat akerusunngikkunik akisinnaangilaat. Tamanna angajoqqaanut ilumoortuunermik, kissaatinillu ilaqtariit aningaasatigut atugassaannut aammalu inigisami killissarititaasunut naleqqussaanerannut ersiutaasinnaavog. Angajoqqaat ilaasa toqqaannartumik oqaatigigaat, ilaqtariit sammisaqaaqatigiinnissaannut aningaasaqarniarnertik killilersuisuusog, meeqqat angajoqqaamisulli oqaasertalinngilaat killilersorneqartutut misigisimanertik. Meeqqat ikitsunnguit kissaatigisaminnik oqaasertaliisut, tassa ilaquttatik peqatigalugit sorsuttaraluarnarlutik oqarput, ilaquttatik angalaaqatigerusuttaralugit, ass. umiatsiamik imaluunniit nalukkaaqtigerusuttaralugit.

Ilaqtariit meeqqat inuuneranni qitiutinneqarnerat nalornisissaangilaq. Meeqqat amerlanersaasa oqaatigaat ilaquttatillu ataatsimoortarnitik nuannaralugit aammalu suli annertunerusumik ataatsimooqatiginissaannik kissaateqarlutik. Meeqqat oqaatigaat piffissat imaluunniit pisut ilaqtariit ajunngitsumik ataatsimoorfii nuannarinerpaallugit. Meeqqat namminneq aammalu

meeqqat ataatsimut isigalugit ilaqqat ilagisuaannarnissaat, ammasuunissaat oqaloqatigiissinnaanissaallu pingaaruteqartuusoq meeqqat misissuinermit peqataasut arlallit oqaatigaat.

Meeqqat annerumaat oqaatigaat ilaqqatiminnik ataatsimooqateqartarnitik akuttunerusut, sunngiffiminni ikinngutimik ilaginissaat salliuttaramikku, meeqqallu ataasiakkaat oqaatigaat angerlarsimarusuttarnatik ilaqqatariit akornanni nuanniitsumik silaannaqarnera pissutigalugu. Meeqqat ilaat misissuinermit peqataasut aningaasatigut killilersuinermit sunnigaanerup saniatigut aamma angajoqqaat inuttut ajornartorsiuteqarnerannit sunnerneqarput, tassa qitornatik arlaanik sammisaqatigissallugit inooqataanikkut nukissaaleqinermik peqquteqartumik.

Meeqqat ikitsuinnaat sulinggiffeqarnermi angajoqqaatik aallaqatigisimavaat. Meeqqat ilaqqatit ilagalugit sulinggiffimmi aallaqqasimasut ataasiaannarlutik taamaaliorsimapput, angalanerallu sulisitsisumit akilerneqarsimavoq imaluunniit kommunimit tapiiffigineqarsimalluni. Meeqqat misissuinermit peqataasut amerlanersaat sulinggiffeqarnerup nalaani imaluunniit naliginngisaani najugartik qimaqqasimasimangilaat. Meeqqat taakku ilaasa pisarnermisut sammisartakkatik aamma sulinggiffeqarnerup nalaani sammisartakkatik sammiinnartarpaat, naak meeqqat allat ilaqqatit ilagalugit amerlanerulaartunik misigisaqartartut, assersuutigalugu nunaqarfimmut allamut immakkut angallamik ilaqqatitut tikeraartarput. Meeqqat ikitsut angajoqqaatik peqatiginagit sulinggiffeqarnerup nalaani angalanissamut periarfissaqarsimapput, ass. aanaakkutik/aataakkutik ilagalugit imaluunniit meeqqanut aallaartunut akeqanngitsumik peqataallutik. Meeraq ataaseq ilaqqatit aningaasarsiuuniarlugit sulinggiffeqarnerup nalaani sulisarpoq.

Meeqqat sulinggiffeqarnermi angalasimasut imaluunniit atuaqatiminnik angalasimasunik nalunngisallit taakkuunerupput meeqqanut allanut naleqqiullutik angalanissamik ilaqqatit ilagalugit allanik takusaqarnissamik kissaateqarnerminnik oqaatiginittut. Meeqqat najukkamik avataaniinngisaannarsimasut aallartarsimasunut naleqqiullutik aallarnissamut neriuuteqartiginngillat kissaateqartiginatillu. Taamaalillutik meeqqat neriuutitik ilaqqatit aningaasaqarnikkut inissisimanerannut, angalanermut misilittakkatik aammalu atuaqatimik ilaqqatiminni ileqquinut naleqqussartarpasippaat.

Taamaallaat meeraq ataaseq oqaluttuarpoq ilaqtariit inuuissiorini nalliuttorsiutigisangikkaat. Meeqqat amerlanersaasa inuuissiornermik nalliuttorsiutigisarpaat, ilaqtatit ikinngutitillu kaffisoriartoqqusarlugit. Meeqqat ilaannaasaluunniit inuuissiornerminni atuaqatit tamakkerlugit qaaqqusimangilaat, oqaluttuarlutit atuaqatit allat taamaaliortartut. Meeqqat ilaasa inuuissiornerminni atuaqatiminnik qaaqqusinissaq kissaatiginerarpaat, allalli atuaqatiminnik pulaarteqarnissartik kissaatiginagu oqarlutik.

Meeqqat akisugineqarsinnaasunik angajoqqaaminnit kissaateqartarput, ass. oqarasuaatit angallattakkat, mp3-t, play station-imik pinnguaatit il.il., akikinnerusunilli ulluinnarnilu pisariaqartitanik, pingaartumik atisanik tunisinnerusarlutik. Meeqqat ilaasa ilisimaaraat piumasatik pisinnaasarnagit angajoqqaatik akissaqanngimmata, meeqqalli allat tamanna eqqarsaatigisimanagu oqartarput imaluunniit tamanna oqaluusererusunnagu.

Nerisassat, atisat inigisarlu

Meeqqat arlallit malugisarpaat ilaannikkut ilaqtariit nerisassanik amigaateqartartut. Taamatut oqarnerat angajoqqaat oqaasiinut assinguvoq, tassami angajoqqaat oqaluttuarput qaammat naajartuleraangat (imaluunniit ullut 14-it naajartuleraangata) nerisassanut akissaqarniarneq ajornakusooritartarlugu. Meeqqat allat oqaatigaat angerlarsimaffimminni atuarfimmiluunniit naammassillutik nerijuaannartaratik. Nerisassanik amigaateqarneq pisuni assigiinngitsuni meeqqat malugisarpaat, ass. unnukkut nerisassat amigaraangata imaluunniit atuarfimmut taquassaqanngikkaangamik. Tamatumunnga meeqqat iliuuseqartarneri assigiinngillat.

Naammattunik nerisassaqartannginneq meeqqat ilaasa isumaat malillugu tassaavoq atugassaq qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaanngitsutut isigisaat. Meeqqat ilaat iliuuseqarniarsarisarput, ass. ikinngutini ilaqtanilu neriniartarlutik, imaluunniit ilaqtariit aningaasaqarniarnikkut ikiorniarlugit atuaernerup kingorna suliffeqartarlutik, taamaalillutik ulluinnarni pisariaqartitanik, soorlu nerisassanik, pisinissamut ikiuutaaniarlutik.

Meeqqat atisarsinissamut assigiinngitsunik periarfissaqarput. Minnerit naammattunik atisassaqarajupput, tassami qatanngutimik annerit atisaat kingornuttaramikkut imaluunniit atoriikkanik atisaarniartarfimmit atisarsianik atornissartik ajorinnginngamikku. Aammattaaq meeqqat annerit oqaatigaat atisassanik amigaateqartarnatik, tassami sunngiffimmi

suliffeqarnermikkut atisassarsinissamut akissaqartaramik. Meeqqalli atisassanik amigaateqarnerartut tassaanerupput qeqqani inissisimasut, atisanik kingornussinissamut "angivallaartut" namminnerlu aningaasarsiornissamut ukiukippallaarlutik. Meeqqat atisanik amigaateqarnerartut amerlanersaat atisamik taarsernissaannut atisanik amigaateqarneq pineruaat. Atisat ilaqtariinni aningaasaatikitsuni imaluunniit aningaasaaterpassualinni inuunermt ilisarnaatitut meeqqat atortaraat takuneqarsinnaavoq. Taamaalillutik meeqqat ilaat oqaluttuarput, meeqqat nutaanik atisartaakulasut tassaasut aningaasaaterpassualinnik angajoqqaallit. Taamaattumik tupinnangilaq meeqqat misissuinermi peqataasut angajoqqaatik uteriiserfiginiaarangamikkut atisanik pisiumallutik uteriisertarnerat.

Meeqqat misissuinermi peqataasut ineqarnikkut atukkaminnik naammaginningsut inigisap mikivallaarnera naammaginagu oqaatigaat, tassami inigisartik ilaqtariinnut tamarmiusunut najussallugu mikivallaarmat. Meeqqat misissuinermi peqataasut amerlanersaat qatanngutiminnik ineqateqarput, ilaasalu angajoqqaatik ineqatigalugit. Inissakilliorneq kisiat meeqqat naammagittaalliutiginnilaat aammali inigisap qanoq issusia naammaagittaalliutigalugu. Naammattumik inigisakkut atugaqannginneq meeqqat nunaqarfimmiut misissuinermi uani peqataasut amerlanersaasa naammagintinnigilaat, aammali meeqqat illoqarfimmiut arlallit meerarlu ataaseq illoqarfiit pingaarnersaannersoq taama misigipput. Illut ussiitsut, suertut, aasakkut isugutasut ukiukkullu illup iluata sermertarnera oqaluttuaraat. Meeqqanut misissuinermi peqataasut ilaannut ajornartorsiut unaannannaasangilaq inigisap naammaginanginnera, kisiannili ilaat inissaqanngivittarlutik.

Ilaqtariit aningaasarliornerannik meeqqat ilisimaarinninerat qanorlu iliuseqartarnerat

Meeqqat annerusumik minnerusumilluunniit ilaqtariit aningaasarliornerat ilisimaaraat. Tamanna arlalitsigut takutinneqarpoq. Meeqqat ilaasa oqaatigaat ilaqtariit ilaannikkut nerisassaqtannginnerat isumakuluutigisarlugu, sapinngisartillu tamaat ikiuunniartarlutik, ass. sunngiffimmi suliffeqarikkut. Meeqqat allat neriuutitik ilaqtariit aningaasarliornerannut naleqqussartarpaat, taamaalillutik oqartarput sunngiffimmi sammisassanut peqataasarnissartik kissaatiginagu imaluunniit sulinngiffeqarnerup nalaani ilaqtammik aallaqatiginissaat kissaatiginagu.

Meeqqat ilisimaarinninnerat nalinnaasumik ukioqqortusiartornerat ilutigalugu annertusiartortarpoq, taamaalillutik meeqqat annerit minnernut naleqqiullutik ilaqutariit aningaasarliornerat ilisimaarinerorpasippaat. Meeqqat annerit oqaluttuarput kissaatiminnik angajoqqaaminnut qinussaarsimallutik imminnullu isumagiullutik oqaatigalugu. Meeqqat minnerit tamanna soqutigiginagu oqaluttuungikkunik, allat piumasatik piumallugit angajoqqaatik uteriiserfigisarnerarpaat. Soqutiginninnginnermik oqarneq pissakilliornermik misigisaqarnissamut imminut illersorniarluni periusaasinnaavoq. Angajoqqaat misigisarpaat meeqqamik – pingaartumik annerit – meeqqat allat pisartagaasa assinginik pisinnaannginnertik paasisaraat akuersaartarlugulu. Tamanna meeqqani ima saqqummertarpoq ilaqutariit aningaasarliornerannut pisariaqartitatik kissaatitillu naleqqussartaraat. Pissakilliorluni inuuneq inuunerminnut ilaatilertarpaat, nunanilu tamalaani ilisimatusarnerit takutippaat, pissakilliorluni inuunerup meeqqat neriuutaat inuunermilu angusaqarusunnerat millisartaraat (Shopshire & Middleton 1999).

Meeqqat aningaasanut isiginninnerat inuiaqatigiinnit avatangiisaannit ilusilersorneqartarpoq, tassungalu atatillugu pigisatigut inooqataanikkullu meeraqatit atuinerat uuttortaataasarluni. Meeqqat meeqqanut allanut naleqqiullutik inissisimanertik uuttortartarpaat oqimaalutartarlugulu. Oqaluttuarput qanoq ilillutik meeqqat allat imminnit aningaasaqarnerusartut takusinnaallugu, ass. ilaqutaat biileqarmata, imaluunniit ullut tamaasa niuerniarnissamut akissaqarmata il.il. Aappaatigut meeqqat kissaatitik annikillisararpaat meeraqatimillu piisa imaluunniit iliuusaasa assinginik peqarnissartik imaluunniit iliuuseqarnissartik annikillisararpaat. Aappaatigulli taamatut tatisimaneqarneq, meeraqatit akornanni ileqquusut aallaavigalugit pilersarpoq, meeqqat takku meeraqatimik pisinnaasaasa assinginik kissaateqarnerannik kinguneqartumik.

Aningaasakilliornermut meeqqat iliuuserisartagaat assigiinngillat. Meeqqat ilaat iliuuseqarniartarput ilaalli naammagittarlutik uninngaannartarlutik. Iliuuseqarniartarnerit makkuusinnaapput, sunngiffimmi suliffeqarneq, aningaasanik katersineq imaluunniit sunngiffimmi meeqqanut sammisassanut akeqanngitsunut peqataaneq. Meeqqat misissuinermi peqataasut namminneq iliuuseqarniartartut, ajornartorsiutinik aaqqiinartartut taaneqarsinnaapput. Paarlattuanilli meeqqat iliuuseqarniartatik ilatsiinnartut pissutsinut nigortersitut taaneqarsinnaapput. Annerusumik minnerusumilluunniit ilisimaaralugu imminnut uppersarniarsaripput pisariaqartitsinatilluunniit, kissaateqaratik imaluunniit isumalluaateqarnatik. Iliuuseqarnani pissutsinut ilatsiinnartuuneq

assersuutigalugu ima saqqummersinnaavoq, meeqqat sunilluunniit angajoqqaatik aperisanngilaat, pigisanut, misigisassaanut imaluunniit kaasarfimmiusaanut tunngasuuppata, imaluunniit sunngiffimmi sammisassanut peqataanissartik eqqarsaatigisimanagu oqarnermikkut immaluunniit ikinngutiminnik pulaarteqartannginnermikkut. Imminnut nakkutigeqqissaarneq ilikkarsimavaat aammalu pigisat misigisassallu pinngitsoorsinnaanissaat ilikkarsimallugu, tamannalu misissuinerit allat naapertorlugit sorusussuseqannginnermik inunnullu allanut mattunermik kinguneqarsinnaavoq (tak. Harju 2005). Uniinnarluni pisunut ilatsiinarneq eqqarsartaatsikkut assigiinngitsunik ajornartorsiuteqalernermik kinguneqarsinnaavoq pissutsinut iliuuseqarniarnermut sanilliullugu.

Ilaqutariit aningaasatigut inissisimanerannik meeqqat ilisimaarinninnerat misigissutsikkut attuisinnaasunut sunniuteqarsinnaapput, soorlu angerlarsimaffimmi misigissutsikkut sunniuteqarsinnaalluni. Meeqqat ilaasa oqaatigaat aningaasanik amigaateqarnertik angajoqqaat isumaannut ajortumik sunniuteqartartoq. Akerlianilli meeqqat allat maluginiarsimavaat angajoqqaat naak aningaasatigut killilersorneqaraluarlutik inooqataanermut peqataanissamut nukissaqartut. Meeqqat ataasiakkaat oqaatigaat aningaasakilliorneq atoruminarnerusartoq ilaqutariit imminnut nuannersumik ataqatigiikkaangata, pingaarnerpaajusorlu angajoqqaanit asaneqartutut misigisimaneq.

9.-10. klassemi atuartut allaaserinninnerat

9.-10. klassemi atuartut 71-it illoqarfiit pingaarnersaanersut kiisalu Kalaallit Nunaata avannaani illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu allaaserinninnermi peqataapput, taakkulu qinnuigineqarput meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suna pingaarnersoq aamma ilaqutariit aningaasakinnerat meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarnersoq akeqqullugit. Ilaqutariinni aningaasakippallaartuni inuunerup meeqqanut inuusuttunullu sunniutaanut atuartut akissutaasa takutippaat ajornartorsiummut tassunga ilisimaarinnittorujussuusut. Taamaattoqarneranut peqqutaavoq meeqqat ilaasa ilaqutariinni aningaasakillioortuni meeraanerat.

Ilaqutariit aningaasarliortut nerisassanik amigaateqartarnerat atuartut allaaseraat, aammalu nerisakittarneq atuarfimmi malinnaaniarnermut akornutaasinnaasartoq. Allapput meeqqat pisoqqanik atisaqartartut nutaanik atisassarsinissaannut angajoqqaat akissaqanngimmata,

taamaattumillu atuarfimmi qinngasaarneqartarlutik. Meeqqat kanngusuttutut misigisarnertik pissutigalugu meeqqanit allanit imminnut mattuttarnerat, aammalu ilaqtariit inissisimanagerat pissutigalugu meeqqat ajoquteqartutut misigisarnerat qanorlu iliorsinnaanngitsutut misigisarnerat oqaluttuaraat. Meeqqat killilimmik periarfissaqarnerat nassuiarpaat, kiisalu tamanna inersimasunngornissaminnut qanoq kinguneqarsinnaasoq nassuiarlugu. Taamaalilluni ilaqtariinni aningaasaatikippallaartuni inuunerup qanoq ittuuneranik atuartut isiginninnerat, meeqqat ilaqtariinni aningaasaatikitsuni inuusut namminneq misigisaminnik oqaluttuaannut assingusorujussuupput, tamakkulu saqqummerput ilaqtariinni aningaarsarliortuni meeqqanik apersuinerni taamatuttaaq meeqqat namminneq misigisimasaminnik allaaserinninnerini.

Meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suup pingaarnernanik apeqqummut, atuartut akissutaat sammisanik assigiinngitsunik imaqarput. Atuartut qitiutippaat angajoqqaat asanninnerat, isumassuinerat perorsaanerallu, ikinngutigilluakkat aammalu ajornartorsiutit pillugit oqaloqatissaqarnissaq, sunngiffimmi sammisassanut peqataasinnaaneq atuarluarnerlu. Atuartulli akissutiminni aamma sammivaat pitsaasunik peqqinnartunillu nerisassaqaarneq aammalu ulluinnarni peqqinnartumik inuuneq.

Atuartut ataasiakkaat qinnuigineqanngikkaluarlutik meeqqat pissakilliulinnginnissaat anguniarlugu qanoq pinaveersaartitsitsoqarsinnaanernanik qanorlu pinngitsoortitsiniarsinnaanermik inassuteqarput. Atuartut inassuteqaataat Kalaallit Nunaanni namminersortunut taamatuttaaq pisortanut saaffiginninnertut atuarneqarsinnaapput. Taakku imaraat ilinniakkamik ingerlatsisut amerlanerunissaat, akissarsiat qaffasinnerunissaat, ulluinnarni pisiassat akikinnerunissaat, aammalu pisortat tunniuttagaasaa toqqaannartumik meeqqanut sammitinnissaat.

Meeqqat aqqanilinniit aqqaneq-marlunnik ukiullit titartagaat

Meeqqat 36-t aqqanilinniit aqqaneq-marlunnut ukiulit illoqarfiit pingaarnersaanneersut, Kalaallit Nunaatalu avannaani illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu titartaapput, tassanilu takutillugu ilaqtariinni allanut naleqqiulluni aningaasartuuni imaluunniit aningaasakitsuni meeraneq qanoq ittutut isumaqarfiginerlugu (nalunaarusiami titartakkat takukkit).

Titartakkani takutinneqarpoq ilaqtariit inuunerminni atugaannut aningaasat sunniuteqartuunerat meeqqat nalunngilluinnaraat. Aningaasat killilersuinngikkunik periarfissiisuupput. Meeqqat titartaanerminni najukkaminni piviusut aallaavigaat, meeqqallu ilaasa namminneq inuunertik aallaavigalugu titarpaapput. Ilaqtariit allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartut aningaasaatikitsullu inuuniarnikkut atugaasa malunnaatilimmik assigiinnginnerat titartakkaminni saqqummersippaat. Aammali ilaqtariit isummakkut qanoq innerat aningaasaateqarnerannit imaluunniit aningaasakinnerannit sunnertittartoq takutippaat. Ilaqtariit aningaasaateqarluartut nuannaartutut saqqummersinneqarput, ilaqtariillu aningaasaatikitsut nikallungasutut, soorlu nerisassanik atisassanillu amigaatilittut saqqummersinneqarlutik.

Paasiniaaqqissaarnerup takutippaa meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut, illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu titartagaat ersarissunik assigiinngissuteqartut. Assigiinngissutsit taakku ilumut meeqqat inuuniarnikkut atugaasa assigiinnginnerannik isumaqartinneqarsinnaapput. Assigiinngissutit pingaarnersaat tassaavoq meeqqat nunaqarfimmiut illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqanut naleqqiullutik ilaqtariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni inuunermut tunngaviumik pisaraqartitat, soorlu nerisassat sammineqarnerat, uffali illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqat pigisanik peqarneq uuttortaaitut atornerugaat, tassa aningaasat ilaqtariit annerusumik initarpassualimmik illusinissamut imaluunniit biilisinissamut akissaqarnerannut pingaaruteqartinneqarnerullutik.

Misissuinerup allanut ataqatigiissinnera

Kalaallit misissugaasa allat tikkuarpaat, meeqqat atugarissaarnerat inuuniarnikkullu atugaat assigiinngissuteqartut. Ilaqtariinni kalaallini meeqqat inuuniarnikkut atugaat immikkoorutilittut isiginiagassaagaluartut, misissuinerup uuma takutippaa nunani allani, assersuutitalugu Canadami, USA-mi nunanilu europamiittuni pissutsit amerlasuutigut assingusut meeqqanit atugarineqartut (tak. Harju 2005). Atugarisakkut ataatsimoorussat pingaarnertit tassaappuut meeqqat ulluinnarni pigisatigut inooqataanikkullu pissakilliornerat, taakku meeraqatiminnut assingusumik inuiaqatigiinni inuuffigisaminni inooriaatsimut naliginnaasumut peqataanissaminnut killilersugaapput. Ataatsimoorusseq aamma tassaavoq ilaqtariit aningaasakinnerat meeqqat ilisimaarimmassuk taamaalillutillu kissaatitik ilaqtariit aningaasatigut inissisimanerannut naleqqussartarlugit. Pissakilliorluni inuuneq inuunerminnut ilaatilertarpaat, nunanilu tamalaani ilisimatusarnerit

takutippaat, pissakilliorluni inuunerup meeqqat neriutaat inuunermilu angusaqarusunnerat millisartaraa.

Nalunaarusiap katitigaanera

Nalunaarusiami uani misissuinerup immikkoortui pingasut paasiniaqqissaarneqarput tassaasut 1) aningaasarliorluni inuunermik misigisaqarnerat tamatumalu qanoq iliuseqarfigisarnera pillugit meeqqat angajoqqaallu apersorneqarnerat 2) meeqqat atuarfianni 9. aamma 10. klassimi atuartut allaaserinnitsitaanerat, meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqassappata suut pingaaruteqarnersut aammalu ilaqutariit aningaasakippallaaraangata tamanna meeqqanun inuusuttunullu qanoq sunniuteqartarnersoq kiisalu 3) ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasarpassualinni taamatutaaq aningaasakitsuni meeraanerup qanoq ittuunera pillugu meeqqat aqqanilinnik aqqaneq-marlunnillu ukiullit titartagaat.

Apersuilluni misissuinerup ilaqutariinnik peqataatinneqartussanik toqqaanermi aallaaviusimavoq angajoqqaat arlaat imaluunniit tamarmik, imminut ilaqtaminullu inuutitsiniarsinnaannginnertik pissutigalugu pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartuunerat, soorlu pisariaqartitsineq tunngavigalugu ikiutisisarneq, inuuniarnerup pisariaqarlunnartitanut kiisalu ineqarnermut, atuinernullu. Meeqqat allaaserinnittut titartaasullu apersuilluni misissuinerup isertitat tunngavigalugit toqqaarneqanngillat, inuiaqatigiinnili kalaallini isertitatigut assigiinngitsumik inissisimasuninngaanneersuullutik.

Nalunaarusiap ima katiterneqarpoq taaguutit pingaarutillit ilisaritinnerannik aallarnerneqarluni. Taava misissuinerup immikkoortui pingasut tulleritinneqarput, taakkulu immikkoortut immikkoortunut allanut attuumassuteqartinngikkaluarlugit atuarneqarsinnaapput. Kapitalini tamani misissuinerup immikkoortumi periuseq ileqqorissaarnissamillu periuseq atorneqartut aallarniutigineqartarput, paasissutissanillu paasiniaqqissaarnermik nanginneqartarluni. Kapitalimi siullermi ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqat angajoqqaallu apersorneqarnerat sammineqarpoq, tulliani 9. aamma 10. klassimi atuartut allaaserinninnerat sammineqarluni, kiisalu kapitalimi kingullermi meeqqat aqqanilinnik aqqaneq-marlunnillu ukiullit titartagaat sammineqarlutik.

Taaguutit pingaarutillit

Nalunaarusiami taaguutit pingaarutillit immikkoortumi uani nassuiarneqarput. Taaguutit pingaarutillit tassaapput meeqqat isaanit isiginninneq, piitsuussuseq pissakilliornerlu.

Meeqqat isaanit isiginninneq

Oqaaseq meeqqap isaanit isiginninneq isumaqarpoq meeqqat qitiutinneqarnerat taamaaliornikkut taakku isaannit silarsuup qanoq isikkoqarneranik ilisimasassanik pissakilliorneq, aammalu avatangiisitit inuunermilu atukkatik pillugit namminneq qanoq paasinninnerannik misigisaannillu misissuineq (Harju 2005).

Oqaluttuarisaanermi kingumut qiviraanni meeqqat namminneq isaannit isiginnilluni qanoq misiginarnersoq sammineqartarsimanngitsoq takuneqarsinnaavoq. Meeqqat *pillugit* meeqqalli *peqataatinnagit* ilisimatusartoqartarsimavoq. Meeqqat ilisimatusaatigineranni sionatigit ileqqorineqarsimavoq meeqqat inuunerat pillugu inersimasut kisimik oqaaseqartarnerat (Ridge 2005). Taama iliortarnermut patsisaasut ilagisimavaat meeqqat piginnaanilittut isigineqarsimannginnerat namminnerlu inuunertik pillugu oqaaseqarsinnaanngitsutut isigineqarsimanerat (Qvortrup 1994).

Ullutsinnili eqqumaffigineqariartuinnarpoq meeqqat inersimasut takusinnaanngisaannik ilisimasaqarnerat. Meeqqanik "pineqartutut" isiginninnerminngaanniit "namminneq isumalittut" isiginninneq atorneqalersimavoq, taamaaliornierlu meeqqat inuunertik pillugu oqaaseqarsinnaanerannik meeqqanullu suut pingaaruteqarnerisut paasiniarnissaannut akuersaarnerulluni. Allatut oqaatigalugu meeqqat oqaaseqarnissaminnut periarfissinneqarunik namminneq oqaatiginiakkaminnik ilisimatusarnermut iluaqutaasussanik tunniussisinnaapput (Andersen allallu 2003). Ilisimatusarnermi meeqqat isaanit isiginnittarneq meeqqanik isiginnittaatsimik nutaaliaasumik takutitsivoq, tassani meeqqat inuttut piginnaanilittut isigineqarput nalilinnik iluaqutaasinnaasunillu namminneq misilittagallit ilisimasallillu.

Nalunaarusiaq una piitsuussuseq pissakilliornerlu pillugit meeqqat isiginninnerannik imaqarpoq. Misissuinermi meeqqat aperineqarput ilaqutariinni aningaasarliortuni peroriartorneq qanoq

misigineraat. Meeqqat silarsuaanni meeqqaq namminneq kulturikkut, inooqataanikkut aningaasaqarnikkullu pingaartitaqarlutik isumalluarlutillu peroriartortarnerannik paasinnittaaseq tunuliaqutaavoq (Rigde 2005) aammalu uagut silarsuaq taanna paasisaqarfigniarlugu meeqqat misigisaat misilittagaallu tusarniassagigut oqariartuutigalugu.

Piitsuussuseq pissakilliornerlu

Misissuinermi uani piitsuussusermik paasinninneq piitsuussuseq pillugu ilisimatusartup Peter Townsend-ip (1987) ilisimatusarnermigut nunarsuarmi nersorneqartartup, eqqarsaasersuutitut ineriartortissimasai tunngavigineqarput. Townsend naapertorlugu piitsuussuseq tassaannaangilaq timip pisariaqartitaanik inuup pisariaqartitsinera, tassa imaappoq kaannermi nerisarnissaq, qiianermi kissartumik pisariaqartitsineq aammalu ineqarneq. Taassuma tikkuarpaa inuk aamma inooqataanermi pisariaqartitaqartartoq inuiaqatigiinnilu inissisimanermini inooqataasutut qanoq pissuseqarnissaa isumalluarfigineqartartoq soorlu suleqatitut, ikinngutitut, angajoqqaatut qitornatullu.

Piitsuussutsip sumiinneq aallaavigalugu assigiinngitsunik misigineqarsinnaasutut paasineqassaaq, tassa inuiaqatigiinni inuuffigisani pissutsinut naleqqiunneqassalluni. Townsend naapertorlugu pitsuuneq pilersarpoq inuiaqatigiinni inuit allat inuunerannut naliginnaasumut naleqqiulluni allaanerusumik inuuneqartariaqalernermi, *pissakilliorluni* inuusariaqalertarneq. Pissakilliorneq pigisanik pissakilliornerusinnaavoq aammattaaq inooqataanikkut pissakilliornerusinnaalluni. Imaangilarli pissakilliornerut pinngitsooratik piitsuusartut. Inuit inooriaatsimut naliginnaasumut naleqqiullutik allaanermik inuuneqartut tamarmik piitsutut taaneqarsinnaanngillat, inooriaasiat taamatut piumanngikkaluarlutik pissakilliornermik aallaaveqanngippat. Piitsuussusermulli apeqqutaalluartartoq, Townsend naapertorlugu, unaavoq assersuutigalugu ilaqutariit arlalitsigut aningaasakilliornermik peqquteqartumik pissakilliorlutik misigisimappata.

Taamaalluni Kalaallit Nunaanni meeqqanut tunngatillugu oqartoqarsinnaanngilaq, taamaallaat meeqqat ilaqutariinni nerisassanik, atisassanik naleqquttumillu ineqarnissamik pisariaqartitaminnik amigaatillit, tassaasut piitsuullutik inuusut. Aamma meeqqat akornanni piitsuuneq pilersarpoq sunngiffimmi ornittakkamut ilaasortaanissamut, apersortinnermi nalliuttorsiorinissamut imaluunniit isiginnaariarnissamut ilaqutariit akissaqanngikkaangata. Ilaqutariit taama atugaqartut piitsutut

taaneqarsinnaapput Kalaallit Nunaanni ullutsinni meeqqat nalinnaasumik inooriaasiannut atuuttumut naleqqiullutik aningaasakilliorneq pissutigalugu peqataasinnaanginnertik pissutigalugu.

Arlalitsigut pissakilliornermik ataatsikkut piffissami sivilisinerusumi misigisaqarneq inuiaqatigiinni pisunut nalinnaasumillu inooriaatsimut peqataasinnaanginnermik ileqquliussinermillusoq nassataqarsinnaavoq. Mattunneqarneq pisarpoq killilersuinerit ersittut ataatsimut kattussuukkaangata, assersuutigalugu meeqqap misigisarpaa sunngiffimmi sammisassanut peqataanissamut periarfissaqarnani, killilersuinerinullu meeraq qisuariarsinnaasarpoq, assersuutigalugu inooqataanermi imminut mattunermigut (Ridge 2005). Meeqqat peqataatinneqarnissaannut inooqataanermilu akuliutsinneqarnissaannut killilersuinerit kingunerisinnaavaat meeqqat nalikinnerusutut misigissuseqalernerat inooqataanermilu allanut attaveqarnernik attassisinnaanikkut ajornartorsiuteqalernerat, siunissamilu ungasinnerusumi pissakilliorlutik/amigaateqarlutik inuunermik attassilernerannut peqqutaataasinnaalluni (suli tassani).

Taaguut piitsuussuseq Kalaallit Nunaanni ulluinnarni atorneraqarajuppasingilaq aamma ilaqtariit misissuinerimi uani peqataasut akornanni. Taamaattumik taaguut piitsuussuseq ulluinnarni taaguutitut atornerqartartunut soorlu ilaqtariit isertitakitsut, aningaasarliorneq imaluunniit aningaasakinneq, isummamigut assigitillugit nalunaarusiami uani atornerarpoq.

Meeqqanik angajoqqaanillu apersuineq

Meeqqat 24-t apersorneqarsimapput (niviarsiaqqat 16-it nukappiaqqallu arfineq-pingasut) quliniit 16-inut ukiullit, aammalu angajoqqaat 21-t apersorneqarsimapput ilaqtariinnit 17-ineersut (tak. takussutissiatut ilanngussaq). Illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqat arfinillit angajoqqaallu sisamat apersorneqarsimapput, illoqarfinni meeqqat aqqanillit angajoqqaallu qulit apersorneqarsimallutik, kiisalu nunaqarfinni meeqqat arfineq-marluk angajoqqaallu arfineq-pingasut apersorneqarsimapput. Angajoqqaat meeqqallu apersorneqartut tamarmik Kalaallit Nunaanni inunngorsimapput.

Apersuinerit minutsit 40-t 90-illu akornanni sivilissuseqarsimapput. Ataatsimut isigalugu angajoqqaanik meeqqanillu annernik apersuinerit sivilissuseqarsimapput meeqqanik minnernerik apersuinerit naleqqiullugit.

Meeqqat ilaqtariillu apersorneqartut Kalaallit Nunaanni aningaasarsiakinnerpaatut inissisimasuupput. Apersuilluni misissuinerit ilaqtariinnik peqataatinneqartussanik toqqaanermi aallaaviusimavoq angajoqqaat arlaat imaluunniit tamarmik, imminut ilaqtaminnillu inuutitsiniarsinnaannginnertik pissutigalugu pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartuunerat, soorlu pisariaqartitsineq tunngavigalugu ikiuutisiisarneq, inuuniarnermut pisariaqarlunnartitanik kiisalu ineqarnermut, atuinermullu. Ilaqtariit maannakkorpiaq inissisimanerat misissuinerit aallaavigineqarpoq¹.

Isumaginninnermi ingerlatsiviit, suliffissarsiuussisarfiit atuarfiillu aqutigalugit meeqqat angajoqqaallu attavigineqarsimapput. Angajoqqaat allakkatigut piginnaatitsissuteqarlutik imaluunniit oqaasiinnakkut akuersillutik qitornamik apersorneqarsinnaanerat akuersimavaat². Aammattaaq meeqqat aperineqarsimapput apersorneqarnissartik kissaatiginnerat. Meeqqat amerlanerit peqataanissartik qinnerpaat, meeqqalli ataasiakkaat apersuinissaq nallermat apersorneqarnissaminnit tunuarput. Angajoqqaat meeqqalluunniit ilaqtariinnit taakkunangaanneersut misissuinerit peqataatinneqanngillat.

Ilaqtariit peqataasut tamarmik kikkuuneri ilisarineqarsinnaajunnaartinneqarpoq, tassa aqqi sumilu najugaqarneri. Nalunaarusiami issuaasoqartillugu taamaallaat meeqqap ukiui suaiaassialu

¹ Meeqqat angajoqqaallu misissuinerit apersorneqartut toqqaaneqarsimapput pisortanit ikiorsiissutinik misissuinerit nalaani pisarsimanerit aallaavigalugit, tassalu juulip oktoberillu akornanni ukioq 2006-imi. Pisortanit ikiorsiissummut inatsit ulloq 1. april 2007 atuuffigalugu allangortinneqarnikuvoq. Inatsisip allangortinneqarnerata tunngavigaa amerlanerit sulilernissaat. Tamakkulu malittaasa ilagaat, pisortanit ikiorsiissutit killilerneqarsimammata minnerpaamik isertinneqarsinnaasup 65 pct. tikikkaangagu, tamannalu unioqqukkuminaatsuulluni. Inatsisip allangornerata kingorna meeqqat inuunerannut sunniutigisinnaasaanik misissuisoqarsimangilaq.

² Misissuinerit ilaqtariinnut samminiakkanut allakkat misissuineq pillugu paasissutissiisut akuersinermullu allaffissat nassiinneqarsimapput.

ersertarput. Misissuinermit immikkut pingaaruteqartutut isigineqaraangat meeraq illoqarfiit pingaarnersaaneersuunersoq, illoqarfimmeersuunersoq nunaqarfimmeersuunersorluunniit aamma taaneqartarpoq. Paasissutissat inunnut ataasiakkaanut tunngasut ilaqutariit aalajangersimasut kikkunerinik ilisarinnissutaasinnaasut aamma nalunaarummi ilanngunneqanngillat.

Apersuinerit ingerlaneri

Apersuinerit aallartilernerini tamatigut meeqqat ilaqutariillu misissuinerup siunertaanik paasitinneqartarput, aammalu peqataanermi kikkunerat isertuunneqartussaasoq ilisimatitsissutigineqartarluni. Aammattaaq apersuinerit immiunneqarnissaannut kingusinnerusukkullu immiussat allatorneqarnissaannut angajoqqaat meeqqallu akuersitinneqartarput. Angajoqqaat meeqqallu ammasuuneri tatiginninnerilu pissutaallutik inuit qanillillugit aammalu eqqissisimasumik apersuinerit ingerlanneqarsimapput.

Angajoqqaat meeqqallu immikkut apersorneqartarsimapput³. Taamaaliornikkut anguniarneqarsimavoq meeqqat sernissornissaat eqqarsaatiginagu ammasumik oqalunnissaannik angajoqqaat periarfissinniarlugit, aammalu meeqqat angajoqqaaminnut ilumoortumik pissusilersortariaqarnertik eqqarsaatiginagu ammasumik oqalussinnaanissaannik periarfissinniarlugit. Tassunga assingulluinnartumik angajoqqaat misissuinermit peqataasut nalunaartarsimapput, kisimiillutik apersorneqarunik qitornamik ammasumik oqaaseqarnissamut periarfissaqarnissaat pingaartillugu.

Meeqqat ilaat kisimiillutik apersorneqarsimapput, allat qatanngutiminnik najorteqartarsimallutik. Qatanngutigiinnik apersuineq pitsaaquteqartoq paasinarsisimavoq, tassa meeqqat toqqissisimanerusarmata taamaattumillu tunuarsimaaratik oqalussinnaanerusarlutik. Ajoqutaasimasorli unaavoq meeqqap aappaa aapparminit sivisunerusumik oqaluttarsimammat. Meeqqap kisimiilluni imaluunniit qatanngutigiit ataatsikkut apersorneqarnerat iluaqutaanersoq imaluunniit ajoqutaanersoq meeqqap qanoq ittuunerata imaluunniit qatanngutigiit imminnut qanoq

³ Meeqqalli minnerit marluk toqqissisimanartinnerugamikku apersuinermit angajoqqaamik najuunnissaat kissaatigisimavaat.

pissuseqarnerisa aalajangertarpaat. Tamatuma kingunerisaanik apersueriaatsit arlaalluunniit pingaarnerutinneqarsimangilaq.

Ilaqutariinnik apersuinerit taakku angerlarsimaffiini, meeqqat atuariiini imaluunniit "taakkungunna attuumassuteqanngitsuni", tassa imaappoq apersuiffik apersorneqartut ulluinnarni najortanngisaat, ingerlanneqartarput. Ilaqutariit ataasiakkaat namminneq aalajangertarpaat angerlarsimaffimminni imaluunniit angerlarsimaffimmik avataani apersugaassanerlutik⁴. Ilaqutariit namminneq angerlarsimaffiannut pulaartarnerup pitsaaqutigaa, angerlarsimaffiminik nittarsaanermikkut takutittarmassuk qanoq ineqarnerlutik ulluinnarnilu qanoq inuuneqarnerlutik, taamaalilluni inuuniarnermi atugaat qanoq ittuunersut takorloorneqarsinnaalertarluni. Ajoqutigisartagaali unaavoq, amerlasuutigut ilaqutariit inigisaat mikisuusarmata ikitsunnguanik initalit taamaattumillu apersorneqartoq/-tut qatanngutit allat imaluunniit pulaartut pissutigalugit allamut saaqqajaasarluni/-tik.

Apersuinerit naagaangata meeqqat angajoqqaallu aperineqartarput apersuineq qanoq misigisimaneraat. Ataatsimut isigalugu angajoqqaat peqataanertik "pitsaalluartoq", "ajunngitsaq", "pitsak" aamma "pissanganartoq" oqaartigisarpaat. Angajoqqaat arlallit oqaatigaat ilaqutariittut aningaasakilliornerup qanoq atoruminaatsigisinnaanerata ammasumik allanut oqaluserisinnaanera "oqiliillaatigisimallugu". Tassunga assingusumik arlallit nalunaarput "tusarnaarneqarnertik" iluaralugu aammalu neriullutik aningaasatigut amikkisaarlutik inuunerminni ajornartorsiutitik iliuuseqarfigineqarumaartut.

Ilaqutariit inissisimanertik pingaartumillu qitornamik inissisimanerat pillugit imaluunniit persorsaanertik pillugu annertunerusumik oqaloqateqarusullutik nalunaartut Meeqqat Inuusuttullu oqarasuaataata, PAARISA-mit ingerlanneqartup normuanik (oq. 134) tunineqartarput, kingusinnerusukkullu kinaassuseq oqaatiginagu ilaqutariinnik siunnersuisarfik oqarasuaatikkut saaffiginniffissaq nutaaq (oq. 31 41 51) Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup ataani pilersinneqarmat, normu taanna ilaqutariinnut aamma innersuussutigineqartarpoq.

⁴ Ilaqutariit arfineq-marluk angerlarsimaffimminni apersorneqarput, ilaqutariit arfinillit meeqqat atuariianni, ilaqutariillu sinneri allami.

Aammattaaq meeqqat oqaatigaat apersorneqarnertik nuannarisimallugu imaluunniit pitsagisimallugu, kisiannili apeqqutit ilaasa akiniarnerat nalorsaatigisarsimallugu. Nukappiaqqap ataatsip oqaatigaa eqqartorneqartut oqaluserinissaat ajornakusoortissimallugu, siornatigut sammisat eqqarsaatigisarsimannginnamigit. Meeqqat misissuinermi peqataasut inuttut ajornartorsiuteqarlutik nalunaartut qajannartullu Meeqqat Inuusuttullu oqarasuaataata normuanik tunineqarput, meeqqallu marlussuit pillugit pisariaqartitsisoqarnera nalileramiuk oqalutsi, inunnik isumaginninnerup iluani suliaqartoq, aalajangersimavoq ilaqutariit atugaat pillugit ingerlatitseqqinniarluni (tak. oqalutseqarneq pillugu immikkoortoq).

Meeqqat apersuinermi peqataasut annikikkaluartumik tunissuteqarfigineqarput apersuinermi peqataasimanerannut qutsaviginiarlugit⁵. Meeqqat apersugaareeraangata tunissummik tunineqartarput, tassa naqissuserniarlugu meeqqat peqataatinniaannarlugit "akilerniarneqanngilluinnartut".

Oqalutseqarneq

Apersuinerne tamani oqalutseqarluni apersuisoqarpoq, taamaallaat apersuinerit marluk pinnagit, taakkunani angajoqqaat qallunaatut oqalunnissartik kissaatigisimammassuk.

Inuussutissarsiutigalugu oqalutsit, imaluunniit inuit marluinnik oqaasillit inunnik isumaaginninnerup iluani meeqqanik inuusuttunillu ulluinnarni suliaqartut, oqalutsit atorneqarput. Oqaluttaasut tamarmik apersuiffimmi najugaqartuupput.

Suliamut malinnaatitat apersuinissamik piareersarneranni oqallisaasarsimavoq apersuiffimmi najugallit imaluunniit oqalutsit apersuiffimmi najugaqanngitsut oqalutsigineqarpata sorleq pitsaanerunersoq. Ilaasa apersugaasut nunaqqataannik oqalutseqarnissaq akerlerisimavaat, ilimagigamikku apersugaasut nunaqqamminnik oqalutseqarnissartik toqqissisimanarissanngikkaat taamaalillutik ammasumik oqalussinnaassanatik, allalli isumaqarsimapput tamanna pingaarutilimmik apeqqutaanaviangitsoq. Apersuinerne uani paasinarsivoq apersugaasut nunaqqataannik oqalutseqarneq iluaqutaasimasoq, apersugaasullu oqaloqatiginiarnerannut

⁵ Naluttarfik Malik aamma Pisiffik qutsavigaavut tunissutissanik tunniussaqaarsimammata.

akornutaanani. Ataatsimut isigalugu maluginiarneqarpoq apersorneqartut apersuinerni ammasuullutillu unneqqarissuusimasut. Tamatumunnga ilaatigut pissutaavoq apersuisuinnaangitsoq aammali oqalutsi apersugaasunit tatigineqarlutik sulisinnaasimammata – apersuinerpiami imaluunniit najukkami tusarnaallaqqissusut tatiginartutullu ilisarisisimaneqarnertik pissutigalugu. Apeqqutit najukkami pissutsinik ilisimasaqarnissamut pingaaruteqartut sammineqartillugit pissutsinik ilisimasalimmik oqalutseqarneq assut iluaqutaasarsimavoq.

Oqalutseqarluni apersuinerni tamani suut tamarmik nutserneqarnersut tamatigut nalornissutaasarpog taamaattuassallunilu. Ajornartorsiut taanna ilaatigut aaqqiiviginiarlugu apersuisup ilaannikkooriarluni apersukkap apeqqutiminut akissutaa nalornigisimagaangamiuk, apeqqut allanngulaarlugu isumaa allanngortinngikkaluarlugu apeqqutigeqqittarsimavaa.

Nutserisoqarluni apersuinermi nalornisitsisinnaasoq alla tassaasinnaavoq oqalutsip soqutigisarissinnaasarmagu sammisat ilaannut allanut naleqqiullugit pingaartitsinerusinnaanera imaluunniit apersuisumut paasitinnaveersaartitsisinnaanera. Apersuinermi uani nutserisutut atorineqartut amerlanersaat isumaginnittoqarfimmi imaluunniit atuarfeqarfimmi atorfeqartuupput, takorloorneqarsinnaallunilu susassaqaqfinni atorfeqarfimminni kukkunerit amigaatillugu toqqortornissaat soqutigisinnaagaat. Apersuinerlili uani taamaattoqarpasinniglaq, tassami oqaluttaasut pisuni arlalinni pisortat oqartussaaffiini pissutsit saqqummiuttarsimammattigit, namminneq isumartik malillugu ilaqutariit aningaasakillioortut tapersersorneqarnissaminnillu pisariaqartitsisut naammaginartumik sullinneqannginnerat eqqumaffigeqqullugu nalunaartarsimammata.

Apersuinermi sammineqartut

Apersuinermi najoqqutassat marluk suliarineqarput – ataaseq meeqqaanut ataaserlu taakku angajoqqaavinut. Meeqqanik apersuinermi najoqqutarineqartumi pingaartillugu sammineqarpoq ilaqutariinni aningaasakitsuni meeraanerup qanoq ittuunera. Najoqqutassiap imarai apeqqutit arlallit ilaqutariinni aningaasarliortuni inuuneq meeqqat qanoq misiginaat qanorlu iliuuseqarfigisarneraat, aammalu ilaqutariit aningaasatigut inissisimanagerat meeqqat ilaqutariinni inuunerannut, sunngiffiannut, ikinnguteqarnerannut atuarnerannullu kiisalu ulluinnarni inuuniarnikkut atugaannut sunniuteqarnerisog. Angajoqqaanik apersuinermi najoqqutassami

pingaartillugu sammineqarpoq ilaqutariit aningaasaqarniarnerat, ilaqutariit atugaannik angajoqqaat paasinninnerat, aningaasarliornertik qanoq iliuuseqarfigisarneraat, aammalu aningaasarliornermik meeqqanut qanoq sunniuteqartarnera misigisarneraat.

Apersuinermi najuqqutassat suliarineqarneranni kalaallit meerartaasa peroriartornerat inuunerisalu qanoq ittuunerat pillugu misissuineq (Schnohr allallu 2004, Olsen 2001, Curtis allallu 1997)⁶ aammalu ilaqutariinni aningaasarliortuni peroriartorneq pillugu nunani tamalaani meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuinerit (Espersen 2006, Harju 2005, Ridge 2005, Sloth 2004, Lytsy 2004, Hjort 2004, Hjort 2000, Näsman 1996) isumassarsiorfigineqarsimapput. Taamaaliornikkut siunertaavoq misissuinerup uuma inernerinik nunap sinneranut aamma nunanut allanut sanilliussisinnaanissaq.

Apersuinermi najoqqutassap aqqissuunera marloqiusatut taaneqarsinnaavoq. Tassa imaappoq apeqqutit aalajangersimasut pingaartillugit sammineqarput, peqatigisaanilli aamma angajoqqaat meeqqallu apersuinerup ingerlanerani pissutsinik eqqaassallugit pingaartitaminnik saqqummiussisinnaallutik. Marloqiusatut aqqissuussamik periuseqarluni apersuinermi sammisat aalajangersimasut akissutissarsiniarneqarput, kisiannili aamma pissutsit apersorneqartut inuunerminni pingaartitaminnik saqqummiusisnaannik periarfissiisuaannarluni (Kvale 1994).

Misissuineq inuit apersukkat namminneq isiginninnerannik tunngaveqarpoq, paasissutissanillu paasiniaaqqissaarnerup inernerit nalunaarusiami saqqummersinneqartut meeqqat 24-t angajoqqaallu 22-t aningaasarliorlutik inuunerminni misigisaannik aningaasarliornerminnillu qanoq iliuuseqarfiginnittarnerannik ersersitsipput. Misissuinermi uani aamma nunani tamalaani misissuinerit inernerinik paasiniaaqqissaarnerit amerlasuutigut assigiissuteqarput, taakkulu ersersippaat aningaasarliorluni inuunerup ilaqutariinnit misigineqartarnera tamatumalu qanoq iliuuseqarfigineqartarnera immikkut iinnarani aamma tamanut atuuttunik imaqartoq (tak. Harju 2005). Taamaalilluni misissuinerit uani uppersarsarneqarpoq meeqqat nunamit

⁶ Aammattaaq "ESPAD 2003" kiisalu "Ilaqutariit inuuniarnerminni atugarisaat 2004" pillugit MIPI-p kisitsisinnorlugit paasissutissiinera aammalu "Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasiniaaqqissaarneq 2005".

sumingaanneersuugalarunilluunniit ilaqtariinni aningaasarliortuni inuunermi misigisaat qanorlu iliuuseqarfiginnittarnerat arlalitsigut assigiissuteqartoq. Imaangilarli meeqqat misigisaat misilittagaallu assigiinngissuteqanngitsuusut. Taakkumi ukiui, suaassusiat, najugaat ilaqtariinnermilu pissutsit il.il. meeqqat inuunermi avatangiisiminnik atukkaminnullu misigisartagaannik sunniisarput. Assigiinngissutit taakku paasiniaaqqissaarnerup ingerlanerani nassuiarneqartassapput.

Paasiniaaqqissaarnermi periaaseq

Apersuinerit tamarmik immiunneqareerlutik allanneqarsimapput pappiaqqamullu naqinneqarlutik. Tamatuma kingorna atuarneqarsimapput apersuinerinilu qulequttat sammineqartut ilisarnaasersorneqarsimallutik. Qulequttat misissuisunit aalajangiussat tassaasut ilaqtariinni inuuneq, sunngiffik, ikinngutit, atuartuuneq ulluinnarnilu inuunermi atukkat immikkut ilisarnaasersorneqarsimapput, aammattaarli apersuineri meeqqat namminneerlutik saqqummiussa at ilisarnaasersorneqarsimallutik. Apersuinerik ilisarnaasersuineri eqqumaffigineqarsimapput angajoqqaat meeqqallu oqaluttuarnerini saqqummiussat tamanit saqqummiunneqartuarsimasut aammali saqqummiussat allunut naleqqiullutik allaanerussutillit. Taamaalluni apersuinerik paasiniaaqqissaarnermi ilisarnaasersukkat meeqqat taakkulu angajoqqaavisa aningaasarliorneq pillugu tamatumalu qanoq iliuuseqarfigineqartarnera pillugu akissutaat ataatsimoorunneqartut taamatuttaaq akissutinit amerlanerit allaanerussuteqartut allaaserineqarput.

Inuunermi periutsit misissuineri takuneqartut meeqqanut angajoqqaanullu aningaasarliortuni ilaqtariinni inuusunut atuupput. Misissuinerup uuma suliassanut ilaangilaq inuunermi periutsit taama ittut ataasiakkaat arlallilluunniit Kalaallit Nunaanni ilaqtariinnut aningaasaqarnikkut allaanerusumik atugalinnut aamma taama periuseqartoqarnera misissussallugu.

Meeqqanik taakkulu angajoqqaavinik misissuineq

Meeqqanik apersuiniarnermut tunngatillugu mianernartunik paquminartitanillu eqqartuisoqaleraangat meeqqat angajoqqaaminnut ilumoortuunerat ajornakusoortitsisarsimavoq. Pingaartumik tamanna saqqummertarpoq apeqquiti mianernartut apeqquigineqaraangata, soorlu

ilaqutariit aningaasaqarnikkut inissisimanagerat qanoq misigineqarnersoq, imaluuniit ilaqutariit aningaasarliornerat angajoqqaat misigissusaannut qanoq sunniuteqarnersoq apeqqutigineqaraangat (ass. aamma tak. Espersen 2006). Meeqqalli isertugaqarnatik akisarnissaannut iluaqutaasarsimavoq nalusannginnamikku angajoqqaatik aamma apersorneqartut, aammalu apersuinerup aallartinnerani, tamannalu ajornanngikkaangat angajoqqaat tusaatillugit ilisimatinneqartarsimagamik ilaqutariinnertik ilaqutariillu aningaasaqarnerat pillugit apersorneqarnissartik angajoqqaanit tapersorsorneqartoq tusartaramikku.

Meeqqanik apersuineq meeqqat pisunik eqqarsaatiginnittarnermikkut assigiinnginnerisa aamma ajornakusoortissimavaa. Misissuinermi uani meeqqat ilaasa ulluinnarni inuunertik aatsaat eqqarsaatiginialersimavaat, allalli taamatut iliortarneq ilisimareersimallugu. Meeqqat pissutsinik eqqarsaatiginnittaasiat ilaqutariit aningaasarliornerat pillugu angajoqqaat qitornaminnik qanoq oqaloqatiginnittarnerannit aalajangerneqartartoq malunnarsisimavoq.

Pissutsit eqqarsaasorsorfiginerini meeqqat utoqqaassusiat aamma apeqqutaavoq, meeqqallu minnerit apersorneqarnerat misissuinermi uani ilisimasaasa killiffiat aallaavigalugu ingerlanneqassasoq aalajangerneqarsimavoq. Ilimagineqarpoq meeqqat qulinit amerlanerusumik ukiullit inooqataanermi pisut imminnut ataqatigiinnerat qanorlu pisoqarnera paasisinnaanerugaat eqqarsaasorsorfigisinnaanerullugulu (Garbarino allallu 1997). Meeqqat kisitsisit oqaatsillu allattukkat atorlugit allanut attaveqarsinnaanerata ataatsimut isigalugu qulinik ukioqalerneranninngaanniit pitsaasutut naatsorsuutigineqartarpoq (Garbarino allallu 1997). Meeqqat apersorneqartut ukiui qummut 17-inut killeqarput meeraq 18-inik ukioqaleraangami pisortatigoortumik inersimasuunermut ikaarsaartarmat⁷.

Akioriilluni oqaloqatigiinnermi apeqqutit aalajangersimasumik akisassaangitsut pilersittagaat meeqqat minnerit sungiusimangilaat. Taamaattumik meeqqat minnerit aalajangersimasunik

⁷ Apersuinermi annerit 16-inik ukioqarput. Taamatut toqqaaneq misissuisut namminneq aalajangigarinnigilaat, angajoqqaalli apersuilluni misissuinermi peqataajumallutik kissaateqartut 17-inik ukiulinnik qitornaqannginnerisa kinguneralugu.

arlalinnik aperineqartarput. Soorlu paasiniaaqqissaarnermi issuaanerni ersertoq taamaaliornerup inerneraa aamma naatsunik aalajangersimasunillu akissuteqartoqartarnera. Ataani takuneqarsinnaapput meeqqanut apeqqutit qanoq oqaasertalerneqartarnerat. Meeqqap akissutaa naatsunnguusarpoq, peqatigisaanilli takutitsilluni apeqqummut aalajangersimasumut meeraq isummertartoq.

Assersuut: (Ajornartorsiuteqaraangavit ikinngutitit oqaloqatigisarpigit?) "Aap, soorlu qinngasaartikkaangama" (Atuaqativit ilaat qinngasaarisarpat?) "Aap". (Ullut tamaasa taamaaliorortoqartarpa?) "Sapaatip akunneranut arlaleriarlutik" (Niviarsiaqqamik 13-inik ukiulimmik apersuinermit tigullatsiakkat).

Apeqqutit aalajangersimasumik akisassaangitsut aammalu apeqqutit aalajangersimasut paarlakaajaallugit meeqqanut annernut (14-15-iniit ukiullit) apeqqutigisarnerat ajunngitsuusoq paasineqarpoq. Amerlanertigut apersuineq apeqqutinik aalajangersimasumik akisassaangitsunik aallartinneqartarpoq, tamatumalu kingorna meeqqap oqaasii aallaavigalugit apeqqutinik aalajangersimasunik aperineqartarlutik. Ataani assersuummi takuneqarsinnaavoq apeqqutit aalajangersimasumik akisassaangitsut meeqqanut apeqqutigineqartartut, meeqqallu oqaasii aallaavigalugit apeqqummik aalajangersimasumik nangillugu apereqqinneqartarlutik.

Assersuut: (Ilaquttatit peqatigalugit suna sammissallugu nuannaraajuk?) "Assigiinngitsut pillugit anaanama oqaloqatigisarnera nuannaraara" [...] (Aningaasakinneri pillugu angajoqqaatit oqaloqatigisarpigit?) "Aap, aningaasassaqaqqanngikkaangata oqarfigitittarpunga. Taava nalunaarfigitittarpunga ullo'qeqqanut angerlarlunga neriartussasunga, tassa pisiniarfimmut pisiniarnissannut akissaqaqqannginnamik" (Nukappiaraq 16-inik ukiulik).

Apeqqutit aalajangersimasumik akisassaangitsut sammisaq pillugu meeqqap nammineq oqaatiginninnissaanut pingaaruteqarput. Meeqqanik apersuinerne apeqqutinik aalajangersimasumik akisassaangitsunik taamatuttaaq apeqqutinik aalajangersimasunik aperineqartarnissaasa pingaaruteqarnerat siusinnerusukkut meeqqanik apersuinerne allani oqaatigineqartarpoq (tak. ass. Espersen 2006).

Misissuinermi aallaavigeqqaarneqaraluarpoq meeqqat apersoneqartut affaasa angajoqqaavi apersoneqassasut, paasilertorneqarporli meeqqat inissisimanagerat paasissagaanni ulluinnarni atugaasa ataqtigiinnerat ilisimassallugu pingaaruteqartuusoq. Taamaattumik misissuinermi meeqqat apersoneqartut tamarmik angajoqqaavi ilaatinneqarput. Ilaqtariit inissisimanagerat paasisimasaqarfigiigaanni, taava aamma meeqqat oqariartuutai paasinernerussapput, taamaattumik aamma paasiniaaqqissaarneq ilaqtariinnerup allaaserineqarneranik aallaqqaaserneqarpoq.

Apersuinerneq paasiniaaqqissaarnerit

Ilaqtariinnik oqaluttuarinnineq

Immikkoortumi tullermi ilaqtariit misissuinermi peqataasut oqaluttuarineqarput angajoqqaat ilinniagaat, suliffeqarnikkut inissisimaffiat aningaasanullu tunngasut immikkut sammeneqarlutik, tamatuma kingorna ilaqtariinnermut tunngasut inunnullu allanut attaveqarneq oqaluttuarineqarput.

Ilinniagaqarneq, suliffeqarneq aningasanullu tunngasut

Angajoqqaat amerlanersaat ilinniarsimasuunngillat, taamaalillutillu taamaallaat meeqqat atuarfianni atuarsimallutik. Piffissap apersuiffiup nalaani angajoqqaat tamarmik tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pisortanit ikiorsiissutinik kommunimit pisarput. Angajoqqaat ilaat amerlanerit pisariaqavissuinnarnut ikiorserneqartarput, taakkulu tunniunneqartarput allatut aningaasatigut ikiorserneqarnissamut periarfissaqartoqanngikkaangat, assersuutigalugu aapparissamit pilersorneqarsinnaannginneq⁸. Pisariaqavissuinnarnut ikiorserneqarneq tassaasarpoq inunnullu "erloqinartumik" aningaasatigut inissisimasutut taaneqarsinnaasunut. Angajoqqaat aningaasanngorlugit ikiorserneqartartut (sapaatip akunnikkaartumik imaluunniit ullut 14-

⁸ Pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutit kommunimitt kommunimut allanngorarput. Kommuni ataaseq assersuutigalugu sap.ak. 290 kr.-inik angajoqqaanut meeqqamullu ataatsimut 175 kr.-inik tunniussisarpoq, kommunili alla angajoqqaanut 409 kr.-inik, meeqqamullu ataatsimut 350 kr.-inik tunniussisarluni (paasissutissat kommuninut sianeqattaarnikkut pissarsiarineqarput).

ikkaartumik) aamma aningaasartuutit aalajangersimasut, soorlu ineqarnermut akiliutip, innaallagissamut akiliutip eqqaavileritinnerullu, akilernissaannut ikiorserneqartarput.

Ilaqutariit allat, amerlanertigut angajoqqaap aappaa suliffeqartoq aappaalu suliffeqarnani suliffissarsiuussisarfimmi suliffissarsiortutut allatsissimappat, imaluunniit sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunnerini ikitsuinnarni sulisarpat, taamaallaat aningaasartuutit aalajangersimasut, soorlu ineqarnermut akiliutip, innaallagissamut akiliutip il.il., akilernissaannut ikiorserneqartarput. Aamma taamaattoqartarpoq anaanaasoq suliffeqarpat, ataataasorlu piniartuuppat, piffissami aalajangersimasumi ilaqutariit aningaasatigut amikkittooraangata, assersuutigalugu aquuteralaaq iluarsarneqarnerata nalaani. Aningaasat ilaqutariit qaammammut atorsinnaasaasa naliginnaasumik qanoq qaffasitsiginerat paasiniuminaassimavoq, misissuinerup nalaani ilaqutariippassuit isertitaat allanngorartuummata.

Angajoqqaat ilisarnaatigaat suliffeqarnermut aalajaatsuunngilluinnartumik attaveqarnertik, taamaallaallu angajoqqaq ataaseq 1980-ikkunnili aalajangersimasumik suliffeqarpoq. Ilaat sivilisunerusumik suliffeqarsimangillat, allalli aatsaat qanittukkut suliffissaaleqilersimallutik. Suliffimmi sulisunik ikilisaanerit angajoqqaat arlallit soraarsitaanerannut patsisaasimapput, allat timikkut eqqarsartaatsimikkullu ajornartorsiorneq misigisimavaat, taamaattumillu piffissap ilaani sulinissamut nukissaqarnatik, allalli aamma suliunnaarsimapput kisermaatut pingasunik sisamanilluunniit qitornaqarlutik sulinissartik ajornakusooramat. Angajoqqaat arlallit aalisartuusimagaluartut piniartuusimagaluartulluunniit inuussutissarsiutsik unitsisimavaat, angallatertik annaasimagamikku imaluunniit aquuteralatsik aserorsimammat, nutaanillu pisinissamut akissaqannginnamik. Anaanat ataasiakkaat angerlarsimaannartuupput uiminnillu pilersorneqarlutik.

Aningaasatigut atugarisat allanngorartuunerat ilaqutariit misigisaat ukiumiit ukiumut allanngoraannaratik aammali ukiup ataatsip ingerlanerani allanngorartuupput. Taamaallutik angajoqqaat ikitsuinnarnik sivikitsumillu suliffeqalaartarput, assersuutigalugu nunagisami suliffissat qanoq amerlatigisut taartaasussanik pisariaqartitsinerat apeqqutaalluni, piffissamilu qanoq sivilisutigisumi taartaasussanik pisariaqartitsisoqarnerasoq apeqqutaalluni. Allat nalunaaquttap

akunneri suliffigisartagaat allanngorartorujussuupput, assersuutigalugu aalisakkerivimmi qanoq suliassaqartiginera apeqqutaalluni.

Ilaqutariit amerlanersaat attartukkami ineqarput, kommunip iniutiginggippagu Inissiaatileqatigiiffiup INI-p inissiaataani. Nunaqarfinni ilaqutariit ataasiakkaat ukiut arlalialuit matuma siornatigut nammineq illuliassamik illuliorsimapput. Taamaallaat ilaqutariit ataatsit namminneq pigisaminnik illusisimapput, kisiannili tassunga akiligassarpassuaqarlutik. Ilaqutariit amerlangaatsiartut pisortanut akiligassaqarput, ataasiakkaallu aningaaserivimminnut akiligassaqarlutik.

Ilaqutariinnermi pissutsit inoqatinullu attaveqarneq

Apersuilluni misissuinnermi kisimiittut taamatuttaa avissimasut aappariillu peqataapput. Angajoqqaat amerlanersaat katissimanngikkunik inooqatigiipput (angajoqqaat qulingiluat katsissimapput marluk inooqatigiipput), arlallit avissimagamik kisimiittuupput (angajoqqaat arfinillit). Angajoqqaat ataatsimiit arfinilinnut amerlassusilinnik qitornaqarput. Meeqqat angajoqqaamik aappaannaanik najugaqatillit annerusumik minnerusumilluunniit angajoqqaamik aappaanut attaveqartarput.

Meeqqat amerlanersaasa angajoqqaatik marluutillugit peroriartorfigaat. Angajoqqaat ataasiakkaat ilaqtaminnut amerlanertigullu meeqqat aatakuinut/aanakkuinut qitornatik imaluunniit qitornatik arlallit mikisunnguunerinngaanniit perorsagassanngortissimavaat. Meeqqat allat sivikinnerusumik ilaqutariinni allani paarineqarsimapput. Meeqqat nunaqarfinninngaanneersut 14-inik ukioqalernerminngaanniit illoqarfimmut qaninnermut nuuttarput tassani atuariartorlutik. Tassani ineqarfiutigaluni nerisaqarfiusuni najugaqartarput.

Angajoqqaat ilai peqqiilliortuupput, eqqarsartaatsimikkut nanertisimanermik annilaarnermillu misigisaqarlutik, imaluunniit timikkut nappaateqarlutik ajoqusersimallutilluunniit. Imigassamik atonerluineq angajoqqaat misissuinnermi peqataasut amerlanersaasa ilisarnaatiginngilaat, kisiannili ilaasa imigassartortarnertik ajornartorsiutigisarsimavaat imaluunniit piffissap ilaani ajornartorsiutigisarlugi imaluunniit imigassamik ajornartorsiuteqartuullutik. Meeqqat ataasiakkaat tamannarpiaq pissutigalugu angajoqqaamik aappaannaani najugaqarput, tassa angajoqqaap

aappaa imigassamik atornerluisuummat, isumaginninnermilu oqartussat nalilersimammassuk tamanna meeqqap ajoqutigisinnaagaa. Taamaallillutik meeqqat misissuineri peqataasut ilaasa angajoqqaat atornerluisut, peqqilliortut misigisimavaat imaluunniit ilaqutariinnut allanut inissitaaneq misigisimallugu. Ilaqutariit taakku inooqataanikkut ajornartorsiutaat imaannaangitsut pissutaallunik ajornartorsiorput aningaasarliornerinnaq pissutaanani.

Ilaqutariit ilaasa inoqatinut attaveqarpianginnertik ilisarnaatigaat, uani eqqarsaatigineqarput ilaqqat ikinngutillu, allalli ilaqqutaminnit taamatuttaaq ikinngutiminnit qanigisaminnit annertuumik tapersorsorneqarput. Ilaqqatanillu ikiorneqarneq pissutaarpiarluni misissuineri uani angajoqqaat peqataasut periarfissaqarput pigisatigut imaluunniit inooqataanikkut pissakilliornerissaraluumut qitornatik illersorsinnaasarpaat⁹. Pingaartumik meeqqat aatakkui/aanakkui imaluunniit angajoqqaat qatanngutai ikiuisartuupput. Naak ilaqqatanik ikinngutinillu angajoqqaat attaveqaraluarlutik taakkunanga aningaasanik atorniarsinnaaneq ajornartorsiutigisarpaat, patsisigalugu ilaqqat ikinngutillu taamatulli aningaasarliorlutik inissisimasarmata.

Aningaasarliorluni inuunermi angajoqqaat misigisaat iliuuserisartagaallu

Immikkoortumi tulliuuttumi angajoqqaat ulluinnarni inuunermi atukkatik pillugit oqaluttuaat oqaluttuareqqinneqarput, aningaasaqarniarnikkullu qanoq periuseqartarnersut. Tulliullugu sammineqarpoq aningaasarliorluni inuunermi angajoqqaat misigisaqartagaasa oqaluttuarinerat tamatumunngalu qanoq iliuuseqartarnerat, aammalu ilaqutariit aningaasatigut inissisimanerata meeqqanut qanoq sunniuteqarneranik isumaqarnersut.

Ilaqutariit ulluinnarni inuuniarnikkut atugaat pillugit angajoqqaat oqaluttuaat

Angajoqqaat annerusumik minnerusumillunniit aningaasat tungaatigut tatisimaneqartutut misigisimapput, aammalu aningaasarliorneq pissutaalluni ulluinnarni inuunertik killilersorneqartutut misigisimallugu. Killilersugaanerit assigiinngitsutigut saqqummertarput aammalu ilaqutariit ulluinnarni inuuneranni assigiinngitsunik sunniuteqarlutik.

⁹ Aamma takuuk Hjort aamma Salonen (2000).

Tupaallannartumik angajoqqaat amerlasuut oqaatigaat aningaasarliornertik ima ingasatsigisoq, allaat pisariaqavissunik pissarsiniarnerannut sunniuttarluni, assersuutigalugu nerisassat aammalu uulia angerlarsimaffimmi kiassaatisa.

Ilaannikkut aningaasassaruttarnerannik anaanaq aperineqarami akivoq: "Aap, nerisassanut uuliamullu illumut kiassaatisamat [...] Ajornerpaasarpog qaammatip naalernerani, tassami aningaasaaruttaratta [...] Ilaannikkut qaammatip naanissaanut ileqqaarsinnaasangilagut. Ilaannikkut qaammat naaleraangat aningaasanik atortariaqartarpugut. Taamaakkaluartorli naammangisaannarput".

Nerisassanut aningaasat qanoq amerlatigisut atussallugit inuup nammineq aalajangersinnaavaa, taakkuullutillu angajoqqaat amerlanertigut pisiarinngitsoortagaat. Ataataq aperineqarami aningaasatik sumut atortarneraat, akivoq: "Sulaari [uulia inigisamat kiassaatisa] pinngitsoorsinnaangilarput, taamaattumik pisiarisarpaput, aammalu innaallagissamat akiligassanut, aamma soorunami meeqqat nerisassaannut. Aningaasarsivut tamaasa taakkununga atortarpavut". Anaanarlu nangippoq: "Meeqqatta atisassarsinissaannut akissaqanngilagut, taakkumi aamma ullut tamaasa nerisariaqarput.

Nerisassarsinaveersaangikkutta taava meeqqat atisassarsinnaangilluinnarpavut [...] Ulluinnarni aningaasassaqaanngikkaangatta atisaannarnut akissaqartanngilagut aammali ilaannikkut nerisassanut".

Nerisassanut aningaasanik qanoq amerlatigisunik atuinissap inummit aalajangerneqarsinnaanerata kingunerisarpaa amerlanertigut nerisassat peqqinnangitsuusarnerat, inuussutissartaqaanngitsuusarnerat imaluunniit assigiiarpallaartarnerat. Atani anaanaasup oqaasiinik issuaanerup takutippaa, tamanna meeqqat ilorrisimaarnissaraluannut sunniuteqartartoq:

"Ullut tamaasa unnukkorsiuutissanik igasangilanga. Ilaannikkut panertunik iffiartortarpugut. Unnuit tamaasa iganissannut akissaqannginnama, tassa naatsiaanut, naatitanut neqinut tamakkunungalu tamanut. Atuinaveersaartuaannarpunga, tamannalu artornarpog.

Pualagaluaqaagut, tassaliuna akikitsunik nerisaqartaratta. Nerisassanit akikitsunit aanaveersaaterpassuarnik qitornakka nerisarput. Kisianni sapinngisanguannik iliortarpunga”.

Ulluinnarni pisariaqartitanik pisiniartarnerminni aningaasarliornertik angajoqqaat ilaasa misiginngilaat, aatsaalli allanik pisiniarniaraangamik misigisarlugu. Tassunga atatillugu amerlanerit eqqaavaat meeqqat atisarsinissaannut akissaqarniarneq ajornartorsiutigalugu.

Ataataq oqarpoq: ”Aningaasartuutissanut malinnaasinnaangilagut, meeqqallu oqarfigisariaqartarpavut atisassarsinnaangitsut” anaanarlu oqaluttuarpoq: ”Qaqutigorujussuaq atisassarsisarpugut, taamaattumik atoriikkanik atisaqartarpugut”. Anaanaq alla oqaluttuarpoq: ”Ernituarput ilaannikkut atisanik amigaateqartarpoq, atisanik kingornussisinnaanginnami, taamaattumik atisassaqarpiangilaq. Ilaannikkut artornalaartarpoq”. Angajoqqaat ilaat oqaluttuarput qitornamik isaruarsinissaannut akissaqaratik, taakku akisuallaaqimmata.

Pequtit aamma taakkuupput angajoqqaat oqarnerat malillugu aningaasartuutigissallugit inornartut. Anaanaq oqaluttuarpoq: ”Madras-eqarpugut, siniffeqarnissarpulli kissaatigigaluarparput. Allammi tamakkuningga pillit takusarpavut. Meeqqat pillugit pitsaanerusement ineqarnissarput kissaatigigaluarpara”. Anaanaq aperineqarami aningaasanik amingaateqartarnerasoq oqarpoq: ”Taamaallaat meeqqama siniffissinissaat imaluunniit errorsivissinissaq eqqarsaatigileraangakku. Tamakku meeqqannut akilersuutit, ukiup affakkarlugit pisartakkat atorlugit pisiarissavakka”. Ilaqutariinni allani anaanaq alla oqaluttuarpoq pequtitit tamarmik atoriigaasut: ”Sunilluunniit nutaanik peqanngilanga. Suut tamarmik atoriikkatut pisiaapput. Atoriikkanik tuniniaasunit pequtisisarpunga, pequtillu ilaat kingornussaralugit. Nutaatuaq tassaavoq panimma boksmadras-ia. Naammattusaariuaannartariaqarpunga, aammalu akikitsunik pisinissarput isumagiuaannartariaqarlugu”.

Aningaasartuut alla ilaqutariit arlallit nammineerlutik saqqummiussaata taakkununnga pingaaruteqartorujussuusoq tassaavoq angallannermut aningaasartuutit. Ilaqutariippassuit angallanneqarnissamut akissaqanngillat. Ilaqutariit misissuinermit peqataasut arlaannaalluunniit biileqanngillat, illoqarfinnilu najugallit bussernissamut qaqutigut akissaqartarpugut. Anaanaq oqaluttuarpoq: ”Illoqarfimmut pisuttarpugut. Pisuttuaannarpugut, bussernermut akiliut ilaqutariinnut

uatsinnut annertuvoq. Bussimut ilaaneq inersimasumut 13 kr.-qarpoq meeqqamullu 6 kr.-qarluni. Aqqaneq-marlunnilli ukioqaleraangamik inersimasutut naatsorsuutigineqalersarput inersimasutullu akiliisalersarlutik". Ilaqutariit arlallit sumiiffinni immakkut angallammik imaluunniit qulimiguulimmik taamaallaat angalaffiusinnaasuni najugallit, angallateqanngillat imaluunniit qulimiguulimmik angalanissamut akissaqanngillat (Siumuinnaq bilitsi 600 kr. missaani akeqarpoq) ¹⁰.

Ilaqutariit ilaasa nunaqarfitsik qimanngisaannangajappaat immakkut angallateqannginnamik, imaluunniit angallaneqarnissamik neqeroorfigineqartannginnamik. Ilaqutariit allat umiatsiaqarput, benzin-asinissamulli akissaqaratik. Nunaqarfinnut eqqaamiuminnut ilaquuttamik tikeraarnissaannut akissaqarnersut apeqqummut anaanaq akivoq: "Ilaquuttama benzin-a akilerpaat, nammineq angallapput atorparput." (Illoqarfimmukarniaraangassimi qanoq iliortarpisi?). Ippassaani illoqarfiliarusulerpugut. Benzin-assaqanngilagut, uimali qatanngutaanut ilaasinnaavugut". Angallannermut tunngatillugu ilaqutariit arlallit ilaquuttaminnit, ikinngutiminnit ilisarissamasaminnilluunniit ilaanissamut neqeroorfigineqartarnissartik pinngitsoorsinnaanngilaat.

Angajoqqaat ikitsunnguit taavaat qitornamik apersortinnissaannut aningaasanik katersinissartik ajornangajassimasoq, allallu inuuissiorunut tunissutissarsinissamut akissaqarniarneq ajornartuusoq. Tassunga atatillugu anaanaq oqaluttuarpoq: "Meeqqat nalunngilaat inuuissioritnik tamaasa tunisittarlutik, ukiorli manna akissaqanngilagut". Ataataq sivilaartumik taartaanissamut neriorsortissimasoq oqaluttuarpoq: "Siornatigut tamakku nalliuttorsiutiginnissaannut akissaqartanngilagut, maannali neriuppunga pitsaanerulissasoq". Angajoqqaat amerlasuut pisariaqartitaannik meeqqat tunisariaqartarpaat, kissaataannik tuninagit. Tamakkulu tassaapput atisat atuarnermullu tunngasut, soorlu assersuutigalugu atuagaasivik.

Aningaasarliorneq pingaartumik malunnarsisarpoq ilaqutariit aningaasaqarnerannut ilorrisimaarnissaannullu aningaasartuutissat annerit imaluunniit naatsorsuutiginnisat

¹⁰ Qulimiguulimmut ilaaneq qanorluunniit sivilussuseqaraluarni assigiimmik akeqarpoq. Siumuinnaq 600 kr. angungajallugu akeqarpoq, inersimasunut taamatuttaaq meeqqanut. Meeqqanut marluk inorlugit ukiulinnut akeqanngilaq. Taamaallilluni ilaqutariinni angajoqaanut marlunnut meeqqanullu marlunnik qulimiguulimmik angalaneq siumut utimullu 5.000 kr. angungajallugit akeqarpoq.

takkukkaangata. Tassaasinnaavoq aquuterammik aserortorneq. Anaanaq oqaluttuarpoq: "Uiga suliffeqanngilaq, aquuteralani aserornikummat. Nutaammik pisinissamut imaluunniit iluarsartinnissaanut akissaqanngilagut, taamaattunik kingoraartissanik atorpoq nassaarsimallunilu". (Maannakkut aalisartarpa?). "Naamik, umiatsiani mattunngimmat illoqarfimmut tuniniaajartorluni ingerlasinnaanngilaq, maannalu kommuniliarpoq". Misissuinermi uani takutinneqarpoq qaqutigoortuunngitsoq ilaqutariit inuuniarnerat ajorseriartartoq angallat annaagaangamikku imaluunniit aquuterammik aserortooraangamik.

Aningaasartuutissat naatsorsuutiginnngisat takkuttarput inigisaq ajoquseraangat, imaluunniit inigisaq nutartertariaqaleraangat. Angajoqqaat arlallit nassuiarpaat inigisartik aserfallasimasoq, tamannalu qitornamik napparsimalissutigisaraat. Assersuutigalugu isugutak aammalu illup iluani silaannalunneq, ukiukkut sermertarnera aammalu qilaakkut erngup kusertarnera ajornartorsiutitut taavaat.

Anaanaq oqaluttuarpoq: "Meeqqat ukiakkut uagutsinni najugaqarusuttanngikkaluarput, qiianarnera pissutigalugu [...] Ima suertigisarpoq sinaakkutit, nateq matullu atai serminnguuttarlutik. Aasakkut isugutasarpoq oqussunillunilu, aamma qilaap ilaa kusertarpoq. (Illup taama aserfallatsigisimanera meeqqat peqqissusaannut sunniuteqarpa?). "Aap, pingaartumik ukiukkut meeqqat nuffasikulasarput".

Anaanaq alla oqaluttuarpoq: "Paniga akulleq napparsimakulaarpoq, isumaqarpungalu illu tamatumunnga peqquataasoq. Taamaallaat igaffimmi uuliatortumik kissarsuuteqarpugut, tassanngalu kissarneq illumut tamarmut siaruarpiarsinnaanngilaq. [...] Kiassaateqanngilagut namminerlu imertartarluta. [...] Illu tamarmi nutartertariaqaraluarpoq, meeqqanut ajoqutaagami, kisiannili allamik toqqaanissatsinnut periarfissaqanngilagut".

Ataataq oqaluttuarpoq: "Una [uffarfik] atussaarsimavarput, taamaalluni illu equsimammatt kuuffiit ajoquserlutik. Tusarsimavarput iluarsaannera akisoorujussuusoq, tamaattumik qaquguluunniit atoqqilernaviannngilarput".

Ilaqutariinni allani ataataq oqaluttuarpoq: "Inigisarput oqussunnitsorujussuuvoq immitsinnulluunniit naamasinnaanngingajappugut. Inunnut allanut pulaaraangatta isugutasunninnerartittarpugut. [...] Qinnngatsigut panertoortaaqagut [...]Kommunimut naammagittaalliorsimavugut, oqartarporli illup iluarsarnissaanut akissaqarani. Isumaqarpunga piniartut inigisaat kommunimit sipaarutigineqarsimasut".

Nunaqarfinni illoqarfinnilu ilaqutariit arlallit misissuinermi peqataasut inigisaminni kuuginnartumik imeqanngillat, imertartarfinnillu imertartarlutik. Angajoqqaat ataasiakkaat saqqummiuppaat inigisaminni imeqarusukkaluarlutik, ilaatigut qitornatik uffartarniassammata. Ilaqutariit ilaanni tamanut uffartarfinni uffartarput taamaattumik peqaraangat, ilaat uffakulanngillat.

Angajoqqaat amerlanersaasa annerusumik ineqarnissartik kissaatigalugu nalunaarput, ilaqutariit tamarmik inissaqarfigisinnaasaannik. Ilaqutariit inissakilliornerat – misissuinermi uani angajoqqaat arfinillit tikillugit amerlassusilinnik qitornaqarput – pissutaalluni ilaatigut inimi ataatsimi sinittarput, imaluunniit meeqqat mikinerit angajoqqaatik tutittarpaat, annerit inimi ataatsimi sinittarlutik. "Meeqqat angajullit namminneq ineeraqarput, nukarliilli tutittarpaatigut, uiga natermi sinittarpoq" (Inigisaq annerusoq atorfissaqartippisiuk?) "Aap, soorunami, kisianni annerusumik initaarnissatsinnut akissaqanngilagut".

Angajoqqaat aningaasaqarniarnikkut iliuuserisartagaat

Misissuinermi ilaqutariit amerlanersaat amikkittoortuaannarnermik misigisaqartarput, imatut paasillugu qaammat naaleraangat (imaluunniit ullut 14-it naaleraangata) aningaasat amigartuaannarput, ulluinnarnilu inuunerat pisiassanik pingaarnersiunerinnakkut aammalu aningaasaqarniarnerup iliuuseqarfigiuaannarneratigut ingerlasarluni.

Aningaasaqarniarnikkut iliuuserineqartartut pingaarnarit makku taaneqarsinnaapput: Pisiniarnaveersarneq, uarterineq, aaqqiigallarasuarterneq, nalimmassaaniarluni pisiniarterneq inatsisitigut akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu akornanniittunik

aaqqiisarneq.¹¹ Angajoqqaat iliuitsit arlalit ataatsikkut iliuserigajuppaat. Naak iliuitsit ataasiakkaat tunngaviatigut imminnut mattuttartutut isikkoqaraluartut, piviusuni taamaattoqartuaannangilaq. Assersuutigalugu angajoqqaat pisariaqavissuinnarnik pisisaraluartut atuinertillu pilersaarusiortaraluarlugu, misigileriaataartarput qitornartik oqarasuaammik angallattakkamik nutaanerpaamik pisereerlugu, nalunngikkaluarlugu qaammatip sinneranut ilaqtariit nerisassarsinissaannut naammattunik aningaasassaqaassanatik.

Pisiniarnaveersarneq

Iliuitsit ilaat angajoqqaanit iliuserineqartartoq tassaavoq pisiniarnaveersarneq. Tamatuma nassataraa taamaallaat pisariaqavissunik pisiniartarneq aammalu killilersuilluni atuneq, assersuutigalugu neqeroorutaannarnik pisiniartarneq. "Neqeroorutit paasiniaqqaartuaannarpakka. Neqeroorutiniq ujarlertuaannarpunga". Allat amerlasuukkaarlugit nerisassarsisarput, assersuutigalugu neqit ataatsimoortut angisuut, ikitsukkuutaarlugit poortukkanut taarsiullugit, taakkumi akisunerusarmata. Anaanaq oqaluttuarpoq pisiassat ilaat pisiarisarnagit ulluinnarni pisiassanut allanut akissaqarniassagamik: "Ullunut ajornernut atugassanik toqqortuinikkut ileqqaartarpunga, ullut 14-it naalernissaannut, taama iliunngikkuma nerisassanik amigaateqartussanngortussaagatta. Taamaalilluta meeqqat atisarsisanngilavut, nerisassarsiniutissaqarniassagatta". Anaanat ilaat oqaluttuarput qajuusarsisarlutik namminnerlu iffioartarlutik sanariikkanik akisunernik pisinatik, allat annertuunik igariarlutik qerititerisarput qaammatip naalernerani nerisassaminnik, ullummi taamaaligaangata ilaqtariit naammattunik nerisassaqaartanngimmata. Aamma anaanat ataasiakkaat oqaluttuarput qitornamik nujai namminneq killortarlugit nujalerisumut akissaraluit sipaarniarlugit.

Angajoqqaat amerlasuut imminnut pisiniuttanngillat, assersuutigalugu atisarsisanngillat, imaluunniit atoriikkanik atisarsisarlutik. Meeqqat ilaasa qatanngutimik atisaat kingornuttarpaat, ilaannikkullu atoriikkanik atisaarniarfimmit atisassarsineqartarlutik. Ataataq oqaluttuarpoq ilaannikkut innaallagiat qamittarlugu, saniatigut akiligassarsinnginniassagamik, anaanarlu oqaluttuarpoq

¹¹ Iliuitsit assingusut uani "Nödvdighetens pris" (2004) Torbjörn Hjort-imit suliami takuneqarsinnaapput, taassuma Sverigimi ilaqtariit meerartallit atuinerat pissakillionerallu tunuliaqutaralugu paasiniaqqissaarnermini paasisaqaarfigisimasai.

errorsisarfimmi qaammammut ataasiaannarlutik errorsisarlutik, errorsinerilli sinnerini namminneq assamminik errorsisarput. Juullimut tunissutissat ukiup ingerlanerani pisiariortorneqartarput, aningaasartuutit ataatsikkut qaammammi ataatsimi ataatsikkorsuaq takkutinnginniassammata, meeqqallu inuissioraangamik pisariaqartitaminnik tunineqartarput, namminneq kissaatiginngisaraluaminnik. Amerlanertigut atisanik atuarnermullu atortunik.

Uiarterineq

Iliuserisartagaq alla tassaavoq uiarterineq. Tamanna angajoqqaat meeqqallu ilaquttat peqatigalugit, ikinngutit sunngiffimmiluunniit katerisimaarnerni ilaasannginnerannik nassataqarpoq, tamakku akissaannut naleqqiullugit akisunerugaangata. Angajoqqaat arlallit oqaluttuarput ilaqtaminnik ikinngutiminnillu neriartoqqusinissamut akissaqartarnartik. Anaanaq oqaluttuarpoq qitornami atuaqataasalu angalaqatigiinnissaannut aningaasanik akiliisarnissaminut akissaqarani, ilinniartitsisullu aningaasat apeqqutigigaangagit uotoqqatsissutissarsiortariaqartarluni.

Meeqqat amerlanersaat sunngiffimmi sammisassanut peqataasanngillat, taamaalillutik inuit allat akornanni misigisassatik attaveqalernissartillu angusanngilaat, akisuallaarnera aammalu aningaasartuutissanik pilersitsisinnaanera pissutigalugit, assersuutigalugu timersuutit, atortut, angallanneqarneq, angalaarnerit il.il. Tassunga tunngatillugu anaanaq oqaluttuarpoq: "Isikkamik assammillu arsarnerit akisuallaarput. Tamakkununnga immaqa peqataasarsinnaagaluarput. Atisartaassappatali akisuallaalissaaq, angalaassappatalu ilaasinnaanaviaratik".

Tassangaannartumik pilersaarutaanngitsumik iliuuseqartarneq

Tassangaannartumik pilersaarutaanngitsumik iliuuseqartarneq angajoqqaat aningaasaateqarnerminni aningaasartuuteqartarneranniit aallaveqarpoq. Taavalu akiligassaq imaluunniit aningaasartuutissatut naatsorsuutigisimanngisaq takkuppet, akilernissaanut akissaaruttarput. Taava angajoqqaat ilaqtanit ikinngutinillu aningaasanik atorniartariaqartarput, imaluunniit akiligassaq uninngatiinnarlugu tullianik aningaasanik tunineqarnissaminut akilernissaa utaqqisittarlugu. Taavali nerisassanut akissaaruttarput, pissutsillu taama ittut qaammatit tamaasa ukioq naallugu atuuttarput. Angajoqqaat tassangaannartumik pilersaarutaanngitsumik iluarsisarnerat akisunaarluni aningaasartuuteqartarnernik kinguneqartarput, assersuutigalugu akiligassat akilernerqarnissaannut tuavisaarutinut.

Anaanaq aperineqarami ilaannikkut akiligassat siumut takorloorsimanngisat takkuttarnersut ima akivoq: "Aap, taamaattoqartarpoq" (Taava qanoq iliortarpit? Aningaasanik atorniartarpit?) "Aap, taava akilersinnaanngisanik akiligassarpassuaqalersarpoq" (Ilaquttanut imaluunniit?) "Aap, ilaquttanut ikinngutinullu. Ullut 14-ikkaarlugit 1.500 kr.-t naammaqqajanngillat. Taava assigiinngitsunit 200 kr.-nik atoqattaartariaqartarpunga. Taakkuli aamma utertitassaapput, taamaattumik amikkisaartuaannarpugut".

Angajoqqaat amerlanersaat siunissamut pilersaaruteqarnissamut aningaasanik pisariaqartunik peqanngillat, tamatumalu nassatarisarpaat maannakkorpiaq pisariaqartitaannaat pisiarineqartarnerat siunissaq qaninnerpaaq eqqarsaatigineqarnani. Iliuuseqarsinnaanani uningaannartarnermut ilaatigut nassuaatigineqarsinnaagunarpoq tassanngaannartumik pilersaarutaanngitsunik aaqqiisarneq. Aammali angajoqqaat naammattusaarisaraluartut taamaalillutillu aningaasartuutissatik pilersaarusiornissaallugit tassanngaannartumik iliuuseqartariaqarneq akulikitsumik misigisarpaat. Tassanngaannartumik pilersaarutaanngitsumik aaqqiisarnerit aamma aallaaveqarsinnaasarput angajoqqaap aappaa imaluunniit tamarmik aningaasat atorfissarinngisaannut atorsimagaangatigit, assersuutigalugu aalakoornartulinnik imigassarsinikkut. Tassanngaannartumik pilersaarutaanngitsumik aaqqiisarneq angajoqqaat artorsarnerannik imaluunniit atuineramik pilersaarusiornissamut piginnaaneqannginnerannik, imaluunniit ilaqutariit atuinerat pilersaarusiornialuallugit allatut ajornartumik tassanngannartumik pilersaarusiugaanngitsumik aaqqiisariaqalernerannik peqquteqaraluarpuunniit, qularutissaanngilaq tassanngaannartumik pilersaarutaanngitsumik aaqqiisarnikkut ilaqutariit inissisimanerat ajornakusuulersartoq.

Nalimmassaaniarluni pisiniartarneq

Nalimmassaaniarluni pisiniartarnerup ilisarnaatigaa angajoqqaat meeqqaminnut aningaasanik atuisarnerat, sapinggisamik meeqqatulli allatut atugaqarnissaat anguniarlugit. Angajoqqaat amerlasuut oqaatigaat meeqqatik naaggaaruminaatsittarlugit. Tamatuma kingunerisarpaat angajoqqaat aningaasaqaleraangata meeqqat tikkuakkatik tamaasa pisarmatigit.

Ataataq oqaluttuarpoq: "Ima ileqqoqarpugut meeqqat arlaannik kissaateqaraangata taava pitsittarpavut. Maannali aningaasarliornitta nalaani taamaasiortuaannarsinnaangilagut". (Taava meeqqat taamatut tassanngaannartumik allangortoqarnera qisuariarfigisarpaat?)
"Malugisarpaput nikallungasut, kisianni nalusangilarput ajornartorsiuterput paasigaat".

Qaqutigoortuunngilaq meeqqap piffissap ilaani, angajoqaat aningaasaateqaraangata ullormut 30 kr.-t 50 kr.-llu akornanni imaluunniit sapaatip akunneranut arlaleriarluni tunisittarnera, soorlu assersuutigalugu mamakujunnt, imeruusaatinut kaaginullu atortakkaminik. Aammali allanik akisunerusunik, soorlu assersuutigalugu oqarasuaammik angallattakkami tunineqartarpoq.

Inatsisitigut akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu akornanniitunik aaqqiinerit

Inatsisitigut akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu akornanniitunik aaqqiinerit atortarneraat imaluunniit allatut iliorlutik aningaasaqarniarnertik aqqinniartarneraat apersuinerni angajoqaat toqqaannartumik aperineqanngillat, kisiannili ulluinnarni aningaasaatimik naammattusaarniarnerat oqaluttuarigaangamikku nammineerlutik tamanna apersuinerni tikittarpaat. Taamaalillutik angajoqaat ataasiakkat oqaluttuarput nerisassaqaarnissartik qulakkeerniarlugu pisortanit ikiorsiissutit saniatigut allatut iliorlutik aaqqiiniartarlutik. Taamaalioraangamillu assersuutigalugu angerlarsimaffiminni iffioartarput imaluunniit sanalullutik, assersuutigalugu apersortittunut katittunulluunniit.

Anaanaq aperineqarami ulluinnarni aningaasaatini qanoq naammatsinniartarnerai akivoq:
"Aningaasaqaraangama aningaasaqartarpunga. Suuteqanngikkaangama naammagittaallioortanngilanga. Meeqqat naluttarfiliarusuleraangata akissaqartinngikkaangakkulu iffialiannik tuniniaqqiinnartarpunga, aamma meeqqat kaasarfimmiussaani tuninaraangakkit".

Ilaasa ilaquuttatik inissaaleqisut inisimasorisarpaat, arlaatigullu ersittumik ersinngitsumilluunniit inuuniarnermut iluaqutaasarput (imaluunniit paarlattuanik ilaqtariinnut aningaasartuutaasarlutik). Inatsisitigut akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu akornanniitunik aaqqiinerpassuit angajoqqaanit naloginnaasutut akuersaarneqarsinnaasutullu isigineqarput,

inuuniarnermilu aningaasartuutunik naammattusaaraluni aqutsiniarnermut pisariaqartutut isigineqarlutik.

Ilaqutariinni aningaasarliortuni angajoqqaat misigisartagaat qanorlu iliuuseqartarnerat

Angaasarliorneq angajoqqaat annerusumik minnerusumilluunniit imminnut killilersuisutut misigaat. Angajoqqaalli aningaasarliornermik qanoq iliuuseqarfiginnittarnerat assigiingilaq. Angajoqqaat amerlanersaasa oqaatigaat tatisimaneqartutut misigalutik, aammalu aningaasaqarniarnikkut inissisimanermik isumartik nuanninngitsumik sunnertaraat. Angajoqqaat ilaat tatisimaneqarpallaanngitsutut misigipput inooqataanikkullu nukissaqarlutik, taamaalillutik ilaqtariit aningaasatigut inissisimanerat atoruminartinnerullugu.

Angajoqqaat aningaasarliornertik annerusumik minnerusumilluunniit tatisimaneqaatitut misigineraat pingaartumik ilaqtariit ajornartorsiutaannik kisermaassisuunerannit aalajangerneqartarpoq. Angajoqqaat ilaqtutanit ikinngutinillu ikiorneqartartut, aningaasat atukkamik utertinnissaannik piumaffigineqanngitsut, misigisimasarput tatisimaneqarnertik minnerusoq. Aamma tamanna atuuppoq angajoqqaanut siunissami qaninnerpaami pissutsit allanngortussaanerannik nalunnginnittunut, assersuutigalugu nutaamik suliffittaarnissamut atatillugu, imaluunniit qitornartik sunngiffimmi suliffittaartussaappat imaluunniit angerlarsimaffik qimallugu allumut nuuttussaappat imminullu pilersulerluni.

Angajoqqaat arlallit tatisimaneqartutut misigivallaartuunngitsut erseqqissarpaat, naak nukittuniaraluarlutik nuannaaginnarniaraluarlutillu, ilaqtariit aningaasaqarniarnikkut inissisimanerat meeqqanut sunniuteqanngitsortanngitsaq. Ataataq oqaluttuarpoq: "Tujorminarsimaqaaq aningaasassaqaqarnani misigalugu, tassami allarlunnarmik sungiussisimalluni. Inersimasuugatta atorsinnaavarput, meeqqalli aningaasatigut amikkisaarnerput tujormigisimasorujussuuvaa".

Angajoqqaat allanit ikiorneqarnissamik periarfissaqanngitsut, imaluunniit siunissami qaninnermi ilaqtariit aningaasaqarniarnikkut siunissaannik qaamasumik takujuminaatsitsisut, oqaatigaat puullaaqisutut misigalutik, aammalu avatangiisiminnit imminullu piumaffiginerminnit

tatisimaneqartutut misigalutik. Tamanna anaanaasup ima oqaluttuaraa: "Errorsisarfimmi errorsinermut akiliutissat nerisassallu akitsoraluttuinnarput. Misigisuaannarpunga avataanit tatisimaneqarlunga, peqatigisaanillu nammineq ilunnit tatisimaneqarlunga". Angajoqqaat eqqarsartaatsikkut ajornartorsiortut imaluunniit peqqiilliortut amerlanertigut inooqataanikkut nukissaalatsisarput. Aamma angajoqqaanut tamanna atuuppoq angajoqqaap aappaata aningaasaat imminut atortaleraangagit, assersuutigalugu imigassanik aalakoornartulinnik pisisaleraangat, aningaasat isertititik meeqqat pisariaqartitaannut atornagit.

Angajoqqaat ilaat nammineerlutik oqaatigaat aningaasarliornerminnit isummakkut nuanninngitsumik sunnertittarlutik, allat aningaasarliornerminnit isummakkut sunnertittarnersut aatsaat aperineqaraangamik tamanna tikittarpaat. Assersuutigalugu anaanaq akivoq: "Aap, pingaartumik meeqqat kimigiisileraangata nuannaarunnaartarpunga", ataatarlu akivoq: "Aap, assorsuaq. Nuannaarunnaartarpunga aqaguanilu ernumalersarlunga". Angajoqqaat oqaluttuarput akulikitsumik nanertisimasarlutik, nikallungasarlutik isumakuluttarlutillu. Ilaasa aningaasaqarniarnikkut ajornartorsiutitik qanoq aaqqissanerlugit eqqarsaatigisuaannarpaat. Assersuutitut ataataq oqarpoq: "Nerisassaarukkaangatta ilaquttakka saaffigisarpakka, taamaalioraangamali nuannaarunnaartarpunga meeqqat eqqarsaatigalugit qanoq ilillunga ajornartorsiut aaqqissanerlugu".

Aningaasarliornerup kingunerisaanik angajoqqaat nuanninngitsumik sunnertittarnerannut apeqqutaavoq avatangiisinit qanoq isigineqarnerlutik ilaqutariillu inissisimanerat qanoq isigineqarnersoq. Ataataq oqaluttuarpoq: "Nukittuvugut, taama isumaqarpunga, aappaatigulli uagutsinnut ajornakusoortorujussuuvoq, tassami misigisimanarmat soorluli illoqarfiup tamarmi nalunngikkaat aningaasaqarniarnikkut qanoq inissisimasugut, aammalu soorlu tamarmik nakkukkaatigut". (Misigisimavit nikagineqarlusi?). "Aap, naallu misigisimagaluarlunga sulinissamut peqqissuullunga. Kisianni suliffissarsisinnaasimanngilanga, tamannalu artornarpoq".

Ilaqutariit aningaasarliornerisa meeqqanut qanoq sunniuttarneranik angajoqqaat misigisaat

Angajoqqaat annerusumik minnerusumilluunniit malunnartumik ilaqutariit aningaasarliornerannit sunnertissimapput, qanorli ilaqutariit aningaasarliornerisa meeqqanut sunniutaat misigisarpaat?

Angajoqqaat amerlanerit oqaatigaat ilaqutariit aningaasaqarniarnikkut atugaat meeqqanut sunniuteqartartoq malugalugu. Misigisarpaat nerisassaqaanngikkaangamik meeqqat malugisaraat, aammalu nuannaarunnaartartut ukioqatimik inuunermik atugaasa assinginik inuuneqarsinnaannginnertik pissutigalugu usoruttarlutik.

Anaanaq oqaluttuarpoq, ilaqutariit aningaasanik amigaateqaleraangata tamanna meeqqanut qanoq siunniuteqartartoq: "Nerisassaateqanngikkaangatta nererusullutik kimigiisertuortarput". Ataatarlu nangippoq: "Kissaatitik pisinnaanngikkaangamikkit qatsussisarput isumalulerlutillu".

Ataataq aperineqarami ilaqutariit aningaasaqarniarnerat qanoq meeqqanit misigineqartarnersoq akivoq: "Nerisassanik amigaateqaleraangatta angajulliup malugisarpaa aningaasaateqanngitsugut".

Anaanap oqaluttuaraa nerisassanik amigaateqaraangamik ilaqutariinnut meeqqanullu tamanna qanoq siunniuteqartarnersoq: "Nikallungalersarpugut aamma meeqqat [...] Taava nerisakinnerusarpugut. Meeqqat kaattarput, nikallungallutik eqqissiveerullutillu [...] Anaanaq nangilluni oqaluttuarpoq: "Aningaasaateqanngilagut, assersuutigalugu pisiniarfimmi atisat ammaraangata piserusuttarput, meeqqat allat pisisimagaangata".

Aperineqarami ilaqutariit aningaasaqartuaannannginnerat meeqqat qanoq tamanna qisuariarfigisarneraaat anaanaq akivoq: "Meeqqat allat sinngagisarpaat, taakkumi nutaanik atisarsisinnaammata. Taava atisartaartunut usoruttarput, namminnerlu atisartaarnatik".

Angajoqqaat ataasiakkaat isumaqarput aningaasanik amigaateqarnertik meeqqat malugisanngikkaat. Angajoqqaat ilaat isumaqarput meeqqat paasisanngikkaat tamannami oqaluserisannginnamikku, allalli isumaqarput ilaqtaminnit aningaasanik atorniartarnertik pissutigalugu meeqqat pissakilliornissaraluannik annerusumik minnerusumilluunniit illersussallugit periarfissaqartarlutik.

Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqat misigisartagaat qanorlu iliuuseqartarnerat

Immikkoortumi uani ilaqutariinni aningaasarliortuni inuunermi meeqqat misigisaat misilittagaallu immikkut sammineqarput. Ilaqutariinni aningaasarliortuni inuunermi meeqqat amerlanertigut misigisartagaat qanorlu iliuuseqartarneri saqqummiuneqarput, aammali peqatigitillugu misigisartagaasa iliuuserisartagaasalu assigiinnequtaat malugeqquniarneqassallutik.

Sammasat suunerat aallaavigalugu immikkoortut agguarneqarput. Immikkoortup siulliup imarai meeqqat sunngiffimmini sulerisarnerat aammalu periarfissanik killisersuinerit suut misigisarneraat. Immikkoortup aappaani meeqqat atuarnertat annertunerusumik sammineqarpoq, aammalu meeqqat qinngasaartinneq misigisarneraat. Immikkoortut pingajuanni kaasarfimmiut aamma sunngiffimmi suliffeqartarneq sammineqarput. Immikkoortut sisamaanni meeqqat ikinngutigeariasiat allaaserineqarpoq. Tulliullugu meeqqat ilaqutariinni inuunerat immikkut sammineqarpoq, taassuma ataaniillutik atuannigiffeqarnerit inuuissiornerillu. Immikkoortut arfernanni immikkoortunilu kingulliup tulliani meeqqat tungaviusumik pisariaqartitaat sammineqarput, soorlu nerisat, atisat ineqarnerlu. Immikkoortumi kingullermi ilaqutariit aningaasatigut inissisimanerat pillugu meeqqat ilisimanninnerat qanorlu iliuuseqartarnerat uterfigineqarlunilu eqqarsaasorsorfigineqarpoq.

Sunngiffik

Immikkoortup uumap imaraa meeqqat sunngiffimmini sulerisarnerat. Sunngiffimmi sammisassanut aaqqissuussanut qanoq annertutigisumik meeqqat peqataasinnaallutik misigineraat allaaserineqarpoq, aammalu peqataanissamut killiliiffigineqarnerisut imaluunniit meeraqatitik assigalugit sunngiffimmi soqutigisaminnik aallussisinnaanersut.

Sunngiffimmi sammisassat aaqqissuussat

Sunngiffimmi sammisassat aaqqissuussat tassaapput sammisassat aalajangersimasut meeqqat sapaatip akunneri tamaasa peqataaffigisartagaat. Taamaallaat meeqqat pingasut sunngiffimmi sammisartakkamut aaqqissuussamut angajoqqaat akiliiffigisartagaannut peqataasarput. Meeqqat taakku tamarmik sammisartagaat timersuutit iluanni sammisartagaapput. Meeqqat marluk

oqaluttuarput timersortarfiliartarlutik akiliinertaqanngitsumik peqataasinnaasoqaraangat, kisiannili aalajangersimasumik akuttussusilimmik taamaaliortarnatik.

Meeqqat sisamat pisortanit akilerneqartartunut imaluunniit namminersortut akiligaannut sunngiffimmi sammisassanut orniguttarput. Meeqqanit sisamanit marluk atuareeraangamik kommunip akilersugaanik sunngiffimmi orniguttarfimmukartarput, meeqqallu annerit marluk inuusuttut ornittagaannut namminersortunit ingerlanneqartumut isernermit akiliinatik orniguttarput. Meeqqat sunngiffimmi sammisassanut orniguttartut oqaatigaat taamaaliortarnertik nuannaarutigalugu. Niviarsiaq sunngiffimmi orniguttarfimmukartarnini qanoq igineraa aperineqarami akivoq:

"Nuannaraara" (Sukutsitaatigut nuannaraajuk?) "Assigiinngitsunik sammisassaqaqarmat, assersuutigalugu arsarneq assigisaalu" (Niviarsiaq, qulinik ukiulik)

Meeqqat amerlanersaat aalajangersimasumik aqqissuussanut sunngiffimmi sammisassanukartanngillat. Ilaqutariit aningaasarliornerat amerlanertigut pequtaasarpoq, ilaasortaanermut akiliutissanut akissaqarniarneq aammalu atortussanik, assersuutigalugu timersuutiniq assigiinngitsunik, soorlu atisanik, ateraasanik timersuutiniq il.il. pisinissaq ajornakusoortarmat. Niviarsiaq aperineqarami ilaqutariit akissaqartinnigisaanut arlaannut peqataarusuttaraluarnersoq, akivoq:

"Timersorneq" (Timersuut sorleq peqataaffigerusukkarlarpiut?) "Isikkamik arsaattunut peqataarusukkaluarpunga, kisiannili akeqarpoq" (Niviarsiaq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiaqqap arnaata uppersarpaa isikkamik arsaannermut peqataaneq akisuallaartoq, ilaasortaanermut akiliut kisiat peqqutiginaq aammali arsaannermik atisassanik pisisariaqarneq, arsaattartullu angalaassappata panimmi peqataatinnissaanut akissaqannginnami.

Meeqqat marlussuit timersoqataasarsimagaluarput, taamaattariaqarsimallutilli ilaqutariit ilaasortaanermut akiliummut akissaqanngimmata. Niviarsiaq oqaluttuarpoq:

”Assammik arsaqataasaraluarpunga taamaatiinarsimallungali” (Soormitaava?) ”Ullut ilaanni allakkanik angerlaassivunga, tassanilu allaqqavoq ilaasortaanermut akiliisassasunga, taava taamaatiinnarpunga” (Akissaqannginneri pissutigalugu?) ”Aap” (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Anaanaq aamma oqaluttuarpoq assammik arsarnermi atisanik panimmi pitsinnissaanut akissaqannginnami, timersuutit illortaami atugai kingornuttariaqarsimagai. Niviarsiaqqap ataani issuarneqarnermini oqaatigaa sunngiffimmi sammisassanut allanut ilaanissani kissaatiginagu, aammalu erseqqissarlugu nammineq allanik sungiusimasaqarluni, taamatut oqarnera ima paasineqarsinnaavoq ilaqtariit aningaasaqarniarnikkut inissisimanagerat malillugu pisariaqartitani naleqqussarai.

Niviarsiaaraq aperineqarami sunngiffimmi sammisassanut allanut peqataasarnissani kissaatigialuarneraa akivoq:

”Naamik, aneerneq issakatsiaarnerlu sungiusimaannarpakka” (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Sunngiffimmi sammisassanut peqataasarnissamut kissaatiminnik neriuutiminnillu pissutsinut naleqqussaasarnertik meeqqat arlallit takutippaat, tassami akisaramik sunngiffimmi sammisassanut orniguttarnissartik eqqarsaatigisarnagu, naak malunnaraluartoq atuaqatimik sunngiffimmi sammisassanut orniguttarnerat ilisimaarilluaraat.

Meeqqat sunngiffimmi sammisassanut ornigunnissamut soqutiginninnginnerat aamma ima paasineqarsinnaavoq najugaanni sunngiffimmi neqerooruteqanngitsoq imaluunniit killilimmik periarfissaqartoq. Pingaartumik tamanna atuuppoq meeqqanut nunaqarfimmiunut misissuinermi uani peqataasunut. Meeqqalli nunaqarfimmiut ataasiakkaat ilisimaqqullugu nalunaarutigaat isumaqaramik sunngiffimmi neqeroorutit amigaataasut, peqatigitillugulu oqaatigalugu sunngiffimmini arlaannukartarnissartik kissaatigalugu.

Nukappiaraq oqaluttuarpoq:

”Nunaqarfimmi maani meeqqat inuusuttullu amerlaqaat ataatsimoorfissaminnik amigaateqartut. Kommunimut allassimavugut aperalugit inuusuttut ornittagaannik peqalersinnaanerluta,

assigiinngitsunik sammisaqarfigisinnaasatsinnik. Arlaannik amigaateqarpugut, ornittagassatsinnik. Maannakkorpiaq tamaani pisoqattaarusaaginnarpugut” (Nukappiaraq, 16-nik ukiulik)

Misissuinermeri meeqqat arlallit, nunaqarfimminngaanneersut oqaatigaat illoqarfimmi sunngiffimmi sammisassaqaqarnerujussuusoq, taamaattumillu illoqarfimmi meeqqat inuusuttullu periarfissagissaanerullutik. Niviarsiaraq aperineqarami nunaqarfimmiit illoqarfimmut nuunnini qanoq misigisimaneraa akivoq:

”Ajunngilaq” (Qanoq ajunngila?) ”Illoqarfik nunaqarfimmiit angineruvoq, maaniinnerlu nuannerneruvoq” (Suna nuannernerussutigaa?) ”Periarfissaqaqarneruvoq” (Periarfissat suut eqqarsaatigivigit?) ”Inuusuttunut klubbeqarpoq isikkamik arsartoqarsinnaalluni allanillu” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaraq alla nunaqarfimminngaanneersoq oqarpoq:

”Isikkamik arsartarusukkaluarpunga aammalu maani naluttarfeqarnissaa kissaatigigaluarpara. Nuummukarusukkaluarpunga, naluttarfeqarmat” (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat nunaqarfimmiut apersuinermeri peqataanngitsut illoqarfimmut qaninnermut timersoriartarlutik oqaluttuartut, nunaqarfimmiulli misissuinermeri uani peqataasut taamaaliornissamut periarfissaqaqanngillat. Tamatumunnga patsisaavoq ilaqutariit angallateqaqannginnerat imaluunniit benzin-asinissamut akissaqaqannginnerat. Taamaattumik meeqqat aaqqissuussamik sunngiffimmi sammisassanut peqataasanginnerat, angalanermut angajoqqaat akissaqaqannginnerannik aamma peqquteqarsinnaavoq.

Sunngiffimmi sammisassat ilaqutariit akissaqaqarnerannut sanilliullugu

Meeqqat arlallit, taakkunani amerlanersaat illoqarfiit pingaarnersaanneersut illoqarfinneersullu, qarasaasiartaarnissartik kissaatigaat, pinnguaatissaminnik allannermullu atugassaminnik, aammalu qarasaasiakkut attaveqaatinut atugassaminnik meeraqatitit inuusuttoqatitillu allaqatigisarumallugit. Niviarsiaraq aperineqarami ilaqutariit akissaqartinngisaannik arlaannik kissaateqaraluarnersoq akivoq:

"Aap, siviluunik qarasaasiartaarnissara kissaatigisimavara" (Qarasaasiaq sumut atussagakku?)
"Qarasaasiaqaraanni periarfissarpassuaqarpoq. Paasissutissarpassuit pissarsiarineqarsinnaapput, aamma inuusuttut allat allaqatigineqarsinnaapput" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaraq alla oqarpoq:

"Aap, angallattakkamik qarasaasiartaarusukkaluarpunga" (Suna pissutigalugu?)
"Saatassaqaarniassagama" (Taanna atorlugu susassagavit?) "Nipilersuutitik tusarnaaneq arlaannillu qarasaasiamut toqqorsineq" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Qarasaasiamut aningaasartuutit ilaqtariit amerlanerit aningaasartuutigissallugit inorpaat, taamaattumik meeqqat meeraqatiminnik qarasaasiakkut pinnguarfigisinnaasaminnik ilisarimasaraqarnissartik pinngitsoorsinnaanngilaat. Nukappiaraq qarasaasialinnik ikinnguteqarnersoq aperineqarami akivoq:

"Aap" (Pulaartarpigit qarasaasiakkullu pinnguartarlutit?) "Aap, ikinngutigita pulaartarpara" (Sooruna qarasaasiaqarusuttutit?) "Tissinartunik filmertarniassagama" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaraq ataaseq oqaluttuarpoq atuakkanik atorniartarfimmukartarluni qarasaasiakkut pinnguariatortarluni.

Meeqqat arlallit silami sammisaqarnermi atortunik annernik kissaateqarput pingaartumik sikkilinnik, aammali sisoraatit snowboard-illu meeqqat kissaatiginerpaavaat. Oqarasuaatit angallattakkat nutaanerpaat assiliivittallit tassaapputtaaq meerarpassuit kissaatigalugit oqaatigisartagaat. Niviarsiaraq aperineqarami piumasaqaraluarnersoq angajoqqaalli aningaasaasa amigarnerat pissutigalugu pisinnaanngisaminik, akivoq:

"Aap, ukiamut kissaatigaakka sisoraatit aamma oqarasuaat angallattagaq assiliivilik" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat asuli isumassarsiaminnik kissaateqartanngillat. Meeqqat allat sunik peqarnerat uuttortaatit aallaavigisarpaat. Meeqqat oqaluttuarput atuaqatitik ilaatigullu ikinngutitik qarasaasiaqartut, assiliivilinnik angallattakkanik oqarasuaateqartut, sikkileqartut sisorateqarlutillu.

Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq ikinngutimi ilaat inuuissiorami nammineq kissaatigisaraluaminik tunissutisiarinngisaminilli tunissutisisimasut:

"Oqarasuaammik angallattakkamik assiliivilimmik sikkilimillu kissaateqaraluarama" (Allanik ilisarisisasaqarpit sikkililinnik) "Aap, ikinngutima ilai" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit sunngiffimmi sammisassanik periarfissaqarput, meeqqat misissuinermi uani peqataasut piginngisaannik, tassalu isiginnaartarfik naluttarfillu. Meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit misissuinermi peqataasut tamarmik arlaleriarlutik isiginnaariarsimapput nalukkiarsimallutillu, sammisassalli taakku ilaqutariinnut akisupput. Anaanaq oqaluttuarpoq qitornani naluttarfimmut isernissaannut akissaqarniarluni suliffimmi avataatigut immikkut suliffeqartariaqartarluni. Ilaqutariit naluttarfimmut isissutissamik ukiumut naammattumik kommunimit tunisissimapput, ajoraluartumilli tammarsimalluni, taamaattumillu naluttarfimmut isikulajunnaarsimallutik. Anaanaq oqaluttuarpoq siorna ilaqutariit naluttarfimmut isissutissaannik ukiumut naammattumik pisisimalluni, ukiorli qaangiummat nutaamik pisinissamut akissaqarsimanani.

Sammisassat aaqqissuussaannngitsut

Meeqqat aamma sunngiffimmi sammisaqarnissamut akeqanngitsunik periarfissaqarput. Sammisassat arlallit meeqqat misissuinermi uani peqataasut ornittarpaat.

Meeqqat taakku amerlanersaasa ataatsimoorutigaat sunngiffimmini piffissap ilarujussua ikinngutitik qatanngutitillu aneernermit atortaramikku. Pisuttuaqatigiittarput, pinnguartarlutik, isikkamik arsartarlutik arsaatinillu allanik sammisaqartarlutik. Aamma meeqqat piffissarujussuaq atortarpaat TV-kkut isiginnaarnermut dvd-eernermullu, naak aperineqaramik nalunaaraluarlutik oqaatsit isiginnaakkaminni atornerqartut qaqutigut paasisarlugit, tassami aallakaatitat isiginnaagassallu amerlanersaat tuluttut imaluunniit qallunaatut oqaasertaqarmata.

Meeqqaat ilaat oqaluttuarput cd-nik tusarnaartarlutik aammalu nallukattartarlutik. Meeqqat annerit sunngiffimmi ornittakkamut qitsittarput, marlussuillu sunngiffimmi suliffeqarlutik¹².

Atuarfik qinngasaarisarnerlu

Immikkoortumi uani meeqqat atuarfimmi qanoq ingerlanertik pillugu oqaluttuarnerat annertunerusumik misissorneqarpoq. Meeqqat atuarnertik atuaqatitillu qanoq isumaqarfigineraat allaaserineqarpoq, aammalu qinngasaartinneq misigisimaneraat, aammalu qinngasaartikkaangamik qanoq qisuariartarnerat.

Meeqqat atuarfimmi inooqataanerat

Atuaqatiminnut attaveqarnertik pillugu meeqqat oqaatigisaasigut paasinarpoq meeqqat amerlanersaat atuaqatiminnut atatillugu pitsaanerpaamik atugaqanngitsut.

Nukappiaqqap atuaqatini ima oqaluttuarai:

"Ilaannikkuinnaq ajunngisaartarput" (Qanorilioraangamik ajunngisaartanngillat?)

"Uumisaaraangaminnga" (Nukappiaraq, aqqanilinnik ukiulik)

Nukappiaqqap oqaasiinut assingusunik niviarsiaqqap atuaqatini ima oqaluttuarai:

"Ajunngikkaluaqaat ilaannikkulli ajukujuttarlutik [...] Qinngasaartinneq misiginikuuara" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat atuarnerminnik nuannarinninnatik oqaatigigaangamikku amerlanertigut nuannarinninnginnerat qinngasaartittarnerannik aallaaveqartarpoq. Meeqqat ilaat akuttusuumik qinngasaartittarput taamaattumillu taakkununnga artornartuusarnani, meeqqalli allat sapaatip akunneri tamaasa taamaaliortittarput nikallungassutigisarlugulu.

Niviarsiaraq aperineqarami ajornartorsiutini pillugu ikinngutini oqaloqatigisarnerai akivoq:

¹² Aamma takuuk kaasarfimmiut atuareernerullu kingorna suliffeqartarneq pillugit immikkoortoq.

"Aap, assersuutigalugu uumisaartikkaangama" (Atuaqatinnit qinngasaartittarpit?) "Aap" (Ullut tamaasa tamanna pisarpa?) "Sapaatip akunneranut arlaleriarluni" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiarq qinngasaartissimannersoq aperineqarami akivoq:

"Aap, ilaat ajortunik oqaluttarput, ilisiitsuunerartinnikuuvunga" (Taava qanoq qisuariarpit?) "Akisarpakka" (Nikallortarpit?) "Imatorsuunngitsaq, siullermilli atuarfimmi taama pineqarama nikallorpunga, maannali sungiutiinnarpara" (Qanoq akulikitsigisumik qinngasaartittarpit?) "Sapaatip akunneranut ataasiarlunga" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat qinngasaartikkaangamik amerlanertigut qimaguttarput taamaalillutillu ilaminnit avissaartarlutik:

Nukappiarq aperineqarami qinngasaartikkaangami nikallortarnersoq akivoq:

"Aap, ilaanneeriarlunga, taava qimagutiinnartarpunga" (Nukappiarq, aqqanilinnik ukiulik)

Niviarsiarq nukappiaqqatulli aperineqarami qinngasaartikkaangami qanoq iliortarnersoq, akivoq:

"Qimaguttarpunga" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiarq sualuttumik qinngasaartissimasoq allaat siorasaarneqarluni taamaaliorneqarnerminut imatut qisuariarpoq:

"Angerlarsimaffitsinniiginnartarpunga" (Taakku eqqassinni najugaqaramik) "Aap, qamasarpaannga" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat amerlanersaat isumaqanngillat qinngasaartittarneq meeqqat ilaasa ilamik piginnisaannik peqarnerannik aallaaveqartoq. Meeqqalli ataasiakkat isumaqarput tamanna aallaaviusinnaasoq, namminerminni misigisimagamikku meeqqat allat piisa assinginik peqannginnertik pissutigalugu mattusimaneqarlutik.

Niviarsiaaraq aperineqarami allat piisa assinginik peqannginnini pissutigalugu qinngasaartissimanersoq, akivoq:

"Aap" (Qinngasaarisut qanoq oqaluttarpat?) "Oqarasuaammik pisinissamut akissaqannginneq peqqusiileqinartuusoq" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Nukappiaqqap oqaluttuaraa allat piisa assinginik peqarniartarluni qinngasaartikkumanani:

"Ikinngutima ilaat arlaanik nutaamik pisaarsimagaangata, angajoqqaakka oqaluttuuttarpakka, assinganillu pisaarusuttarlugu, ilimagigakku taamaattumik pisaanngikkuma allanit qinngasaartissallunga, aammalu ikinngutigerusukkunnaassasorisarama" (Nukappiaaraq, 16-inik ukiulik)

Meeqqat ilaat sualuttumik timikkut oqaatsikkullu qinngasaartittarput. Oqaluttuarput qinngasaartineq ajattaanikkut, annersartinnikkut siorasaartinnikkullu pisartoq.

Nukappiaaraq, apersuinermi oqarsimasoq uumisaartittarluni, aperineqarami ikinngutillu nuannisassagaanni suut pingaartuusut, akivoq:

"Ikinnguteqarusuppunga uumisaarisannngitsunik annersaasannngitsunillu" (Nukappiaaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq illoqarfimmi inuusuttoqartoq siorasaarisartunik, aperineqaramilu nammineq siorasaartissimanersoq, akivoq:

"Aap, atuaqatinnit, aamma atuarfimmi allami atuartumit" (Sunik siorasaarpaatsit?)
"Unatarniarlunga" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat atuarfimmi atuartutut inuunerat

Meeqqat ilaat qinngasaartittarput aammalu atuarniarnikkut ajornakusoortitsillutik, taamaalillutik atuarfimmi atukkamik arlalitsigut eqqorneqarput. Meeqqat taakku isumaqarput atuarfimmi ilikkagassat soqutiginaartuunatillu nalunartuusut.

Nukappiaraq ullut tammaasa sualuttumik qinngasaartittartoq oqaluttuarpoq:

”Atuarneq qatsuppara. Suna tamarmi assigiaaginnarpoq. Kisitsisilerineq nalunarpoq, paatsiveqartinngilara” (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Naak meeqqat atuarfimmi ajunnginnerpaamik atugaqangikkaluarlutik aammalu atuaqatimik akornanni inissisimanertik pitsaangikkaluartoq arlallit takusinnaavaat atuarneq pingaaruteqartuusooq. Niviarsiaraq aperineqarami atuarnini nuannersuussappat susoqartariaqarnersoq, akivoq:

”Atuarnera paarilluarukku taamatullu” (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat ilaat ilinniagaqarnissamik pilersaaruteqarput. Qatanngutigiiit aperineqaramik inersimasunngorunik sulerissanersut, akipput:

”Unnukkut atuartitsisartutut ilinniarusuppunga” (Niviarsiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

”Politiinngorusuppunga. Mikigallaramali taamaattunngorusulerpunga” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa atuarnierup pingaassusianik eqqumaffiginninnerannut pissutaavoq angajoqqaavisa ilikkagaqarnissap pingaassusianik sunniinerat taamaattumillu atuarfimminnik paarsilluartuullutik, namminneq periarfissarisaminnit allaanerusunik periarfissaqarusukkamik, taamaalillutik ilinniagaqanngitsutut suliffissaqarnissamut periarfissaqarpiaratik aammalu aalajaatsumik isertitaqarnissamut periarfissaqarpiaratik inuuneqalinnginniassagamik.

Nukappiaraq atuarfimmt aniaarpallaarsimasooq ataatami namminerlu siunissaq, ilinniagaqarnissaq suliffeqarnissarlu pillugit eqqarsaasersortarnertik ima oqaluttuaraa:

”Ataatagalu oqaluuserisarpaput atuaqqilissaguma malinnaassasunga. Ilinniagaqarsimanngikkuma suliffissarsinissara ajornarnerusaaq, qallunaatut piginnaaneqartariaqarama, assersuutigalugu qallunaat oqaasii malillugit saaffigineqaraanni imaluunniit qallunaatoortunik allagarsigaanni”
(Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Naak meeqqat arlallit isumaqaraluarlutik atuarneq pingaartuusoq angajoqqaaminnillu tapersorsorneqaraluartik, meeqqat tamarmik atuarfimmik paarsilluarnissaq sapertarpaat atuarluarnissartik aallaaviatigut kissaatigigaluarlugu.

Nukappiaraq siuliani apersorneqartoq aperineqarami meeqqat ajunngitsumik inuuneqarnissaanut suna pingaartuusoq, akivoq:

”Atuarusukkaluarpunga atuarnerali paarilluarsimanngilara. Aappaaguluunniit atualeqqikkusukkaluarpunga, atuartuugallaramali ingerlanerliorpunga, malinnaarpiarsinnaannginnama ingerlalluanngilanga” (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa siunissami sussanerlutik eqqarsaatigisimanngilaat. Pingaartumik meeqqat mikinerit eqqarsaatigisimanngilaat tassami taakkununga ilinniagaqarnissaq suliffeqarnissarlu siunissami ungasissorujussuuvoq, kisianni aamma meeqqat annerit oqaatigaat inuunerminni sulererusunnerlutik nalullugu. Inuusuttut taakku sorusussuseqarpasigatillu siunissamut isumalluarpasinngillat.

Niviarsiaaraq ukiup ilivitsup matuma siorna atuarfimmit anisimasoq, sulererusunnersoq aperineqarami, akivoq:

”Sulererusunngilanga” (Ilinniagaqarusuppit?) ”Naluara” (Ukiumi tulliuuttumi sulerissavit) ”Naluara”
(Niviarsiaaraq, 16-inik ukiulik)

Ikinngutit

Immikkoortumi uani sammineqarpoq ikinngutigiiinneq meeqqat qanoq oqaatigineraat, tassunga ilanngullugu kikkut qanorlu ikinngutiginerat. Aamma oqaluttuarineqarpoq qaqutiguinnaq ikinngutiminnik pulaarteqartarnerat tamannalu sumik peqquteqarnerisooq.

Ikinngutit nammineq aningaasatigut atukkanut assingusunik atugalinnit ilaqtariinneersut
Meeqqat oqaluttuarput sunngiffiminni qatanngutitik ikinngutitillu ilagisarlugit. Meeqqat amerlanerit oqaluttuarput ikinngutiginerpaasatik atuaqatiginagit, atuarfimminneersuulli imaluunniit najukkamik qanitaaneersuusut. Niviarsiaaraq aperineqarami ikinngutiginerpaasani atuaqatigineraa, akivoq:

"Naamik, inissiami maani najugaqarpoq" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Nukappiaraq ikinngutiginerpaasani qanoq naapissimanerlugu ima oqaluttuarpoq:

"Taanna aamma ikinnguteqarani illoqarfimmi angalaarpoq taamaalilluta ikinngutigiilerpugut"
(Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Meeqqat amerlanersaasa atuaqatiminnik ikinnguteqannginnerat atuarfimmili atuartunik allanik imaluunniit ineqarfigisamik eqqaanneersunik ikinnguteqarnerat arlalinnik patsiseqarsinnaavoq. Atuarfimmi pitsaanerpaamik misigisaqannginnerat qinngasaartittarnerallu patsisaasinnaavoq.¹³ Aamma peqqutaasinnaavoq meeqqat ilaqtariinnik immisulli aningaasaqarniarnikkut atugalinnik nassaartarnerat. Ikinngutimik aningaasaqarniarnikkut immisulli inissisimanerannik meeqqat oqaasii, taamaalillutillu imminnit ikinnerusumik imaluunniit amerlanerusunik aningaasaateqaratik taamaattoqarneranut ersiutaasinnaavoq.

Niviarsiaaraq aperineqarami ikinngutini atuaqatiginerai oqarpoq:

"Naamik, illoqarfitsinneersuupput" (Eqqassinni najugallit?) "Aap" (Ikinngutitit ilittulli aningaasaateqarpat?) "Aap, aamma ilaannikkut kaasarfimmiusarsisarput" (Atuaqatitit ilissitullu aningaasaateqarpat imaluunniit ilissinnit ikinnerusunik amerlanerusunilluunniit aningaasaateqarpat?) "Aningaasaateqarnerupput" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat aperineqarput ikinnguteqarnissaanut aningaasat apeqqutaanersut. Meeqqat apeqqut taanna akisinnaasanngilaat, allat isumaqarput ikinngutigiinnermut atatillugu aningaasut

¹³ Aamma takuuk atuarneq qinngasaarisarnerlu pillugit immikkoortoq.

apeqqutaanngitsut, naak taama isumaqarnerminnut suna patsisaanersoq oqaatigisinnaanngikkaluarlugu. Taamaattumik meeqqat aningaasaqarniarnikkut immissulli atugalinnik ikinngutitaartarnerat annerusumik minnerusumilluunniit taama siunertaqanngikkaluarlutik pisartutut oqaatigineqarsinnaavoq.

Sivikitsumik aalajaatsuunngitsumillu ikinngutigiinnerit

Meeqqat arlallit ataavartunik ikinnguteqanngillat, paarlattuanilli sivikitsumik taarseraattunillu ikinnguteqartarlutik. Tamanna ikinngutigiikkunnaarnerit pillugit meeqqat oqaluttuaasigut takuneqarsinnaavoq tassa ikinngutitik tatigisinnaannginnamikkitt aammalu ikinngutigisimasaraluit ikinngutigiunnaakkat, imaluunniit ikinngutitut annaalikkat pillugit meeqqat oqaluttuarnerisigut. Niviarsiaraq aperineqarami ikinngutiginerpaasaqarnerasoq, akivoq:

”Maannakkuunngitsoq, peqarsimagaluarpunga, taannali sallusarpoq” (Taamaammat ikinngutigigerusukkunnaarpiuk?) ”Aap” (Niviarsiaraq, qulinik ukiulik)

Niviarsiaraq alla oqaluttuarpoq:

”Ima atilik [...] ilagisaraluarakku taannali, [...] allamik ilagisaqartalerami. Ippassaq ima atilik [...] sikkileqattaqaatigaara (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Aperineqarami maannakkut najukkani qanoq isumaqarfigineraa oqaluttuarpoq:

”Naammagivallaanngilara” (Suna naammagivallaanngiliuk?) ”Ikinngutikka annaalerakkit” (Maangaanniit nutsileramik?) ”Nutsinngillat, kisianni tunuartiterput” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaraq oqaluttuarpoq alianartumik pisoqarneratigut ikinngutini annaasimallugu:

”Ikinngutiginerpaasara siorna imminut toquppoq” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ataasiakkaat allanit allaanerusumik misigisaqarlutik meeraagallaramilli ikinngutiginerpaasatik suli ikinngutigaat. Ikinngutigiinnerit taakku imminnut qanilluni

tatigeqatigiissinnaallunilu ikinngutigiiinneq ilisarnaatigaat. Niviarsiaraq aperineqarami ikinngummi qanoq innera nuannarineraa, akivoq:

"Imminnut tatigeqatigiippugut" (Ajornartorsiuteqaraangassi oqaluuserisinnaasarpisigit?) "Aap, meeraagallarattali ilisarimasariippugut" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat qaqutigut ikinngutiminnik pulaarteqartarput

Ikinngutitillu sumiittarnerannik apeqqummut meeqqat amerlanersaat akipput silamiittarlutik imaluunniit ikinngutimik angerlarsimaffiiniittarlutik. Taamaallaat meeqqat ikitsuinnaat angerlarsimaffiminni ikinngutiminnik pulaarteqartarput. Aperineqaraangamik ikinngutiminnik pulaarteqarusunnersut erseqqilluinnartumik naaggaartarput, annertunerusumillu nassuiaateqarnatik. Meeqqat taakku ilisimaarilluinnarlugu ikinngutinik pulaartoqannginnissartik qinertarpaat. Meeqqalli amerlanersaasa pulaartoqartannginnissartik anguniagaralugu qinertanngilaat. Ikinngutiminnik pulaarteqartarusupput, kisiannili paasisinnaanngilaat sooq pulaarteqartaratik.

Nukappiaraq aperineqarami ikinngutiminik pulaaqqusisarnersoq akivoq:

"Ilai pulaaqqusaraluarpakka, kisianni aggertanngillat. Naluara sooq" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaraq aperineqarami ikinngutiminik pulaarteqartarnersoq akivoq:

"Naamik, uagutsinnut isertanngillat" (Sunami taava peqqutaalluni?) "Piumanngillat" (Suna illit peqqutaasoraajuk?) "Naluara, imminneeqatigerusuttarpaanngami, naluara" (Niviarsiaraq, qulinik ukiulik)

Misissuinermi meeqqat peqataasut arlallit ikinngutiminnik pulaarteqartannginnerat imaluunniit pulaarteqarusuttannginnerat arlalinnik peqquteqarsinnaavoq, ilaatigut periarfissaqannginneq imaluunniit inigisakkut atugassarititaasut pissutaallutik. Nassuiaat unaasinnaavoq meeqqat ikinngutimik angerlarsimaffiini pulaartartut tassani sammisaqarnissamut periarfissaqarnerummat, namminneq angerlarsimaffiminni periarfissanut naleqqiullugu.

Nukappiaraq angerlarsimaffimini qarasaasiartaarnissamik kissaatilerujussuaq ikinngutimini pulaaraangami sulersarnerlutik oqaluttuarpoq:

"Pinnguaqatigiittarpugut assigiinngitsorpassuarnik, TV-kkut isiginnaartarpugut qarasaasiakkullu pinnguartarluta" (Illit angerlarsimaffinni pinnguartarpsi?) "Naamik" (Ikinngutivit ilissinnut pulaartarnissaa kissaatigisaraluarpiuk?) "Naamik" (Nukappiaraq, aqqanilinnik ukiulik)

Meeqqat peqatigiinnissaannut aalajangiisuulluinnartoq tassaavoq meeqqat amerlanersaat isumaqarmata inigisatik mikivallaartut. Meeqqat tamarmik nukappiaqqat annerit pinnatik, qatanngutitik ineqatigaat ilaasalu angajoqqaatik ineqatigalugit. Meeqqat aperineqaramik namminneq ineeraqarusukkaluarnersut tamangajammik angerput, meeqqallu ilaasa ikinngutiminnik pulaarteqarsinnaanerminnut tamanna attuumatippaat. Meeqqat ikinngutiminnik pulaarteqarsinnaannginnerat aamma inikisaarnermik peqquteqarsinnaavoq.

Sooq meeqqat ilaat ikinngutiminnik pulaarteqartannginnerat misissuineri uani sukumiisumik sammineqanngilaq. Assersuutilli qulaaniittut takutippaat ikinngutininik peqateqarnissamat periarfissat sinaakkusiussallu killilerneqartarnerat sammisamat atatillugu pingaaruteqarsinnaasut, misissuinerit allat uppernarsarpaat ilaqutariit inuuniarnikkut atugaat ataatsimut isigalugit meeqqat ikinngutiminnik pulaarteqartarnerannut pingaaruteqarsinnaasut (aamma tak. allat akornanni Sloth 2004, Harju 2005). Taamaalillutik meeqqat ilaqutariinnit aningaasarliortuningaanneersut ikinngutiminnik pulaarteqartannginnermikkut avataaniit isigalugu ilaqutariittulli allatut inuuniarnermi atugaqartuunerminnik takorluukkat allanngortinnaveersaartarpaat.

*Ikinngutit peqatigalugit nuannerpoq aammalu
ajornartorsiutit pillugit oqaloqatigineqarsinnaapput*

Meeqqat minnerit ataatsimut isigalugit akiuminaatsippaat suna pissutigalugu ikinngutitik nuannaralugit, immaqta tamanna eqqarsaatigisannginnamikku taamaattussaannartullu isigalugu. Nukappiaqqat annerit ilaat oqaluttuarput ikinngutitik nuannaralugit nuannisaqatigisaramikkut.

Nukappiaraq aperineqarami ikinngutimini suna nuannarineraa akivoq:

"Ikinngutigigakku" (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Nukappiaraq oqaluttuarpoq suna pillugu ikinngutini ikinngutigalugit:

"Silami pinnguaqatigalugit nuannerpoq" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaqqat annerit ilaasa ikinngutigiilluarnermut pissutaasutut isigaat imminnut tatigeqatigiissinnaaneq ajornartorsiutillu pillugit oqaloqatigiissinnaaneq.

Niviarsiaaraq aperineqarami suna pissutigalugu ikinngutini nuannarinera akivoq:

"Ajornartorsiuteqaraangatta oqaluuseriuannarpavut. Tassaapput ikinngutigilluakkat" (Niviarsiaaraq, 15-inik ukiulik)

Pingaartumik meeqqat annerit ajornartorsiuteqarnerarput, taakkulu pillugit ikinngutitik oqaloqatiginerusarlugit. Meeqqalli marlussuit ilaminnit allaanerusumik pissuseqarput, tassa ikinngutiminnik, ilaqtaminnik allanilluunniit ajornartorsiutitik pillugit oqaloqateqartannginnamik. Meeqqat ataasiakkaat ajornartorsiutitik pillugit sulisunik oqaloqateqarsimapput tarnip pissusaanik ilisimasalimmik imaluunniit kommunimi sulisumik, ilaqtariinnut akulikitsumik pulaartartumik.

Kaasarfimmiut sunngiffimmilu suliffeqartarneq

Immikkoortumi uani meeqqat kaasarfimmiussarsisarnerat sammineqarpoq, kaasarfimmiussarsissagaangamik suna apeqqutaasarnersoq aammalu kaasarfimmiussarsiatik sumut atortarneraat. Amma sammineqarpoq meeqqat kaasarfimmiussarsisartut kaasarfimmiussarsisanngitsullu sunik periarfissaqartarnersut imaluunniit sunik killilersuiffiqineqartarnersut. Meeqqat annerit ilaat sunngiffimmini suliffeqarput sunalu sulinissamut kajungilersitsisarnersoq annertunerusumik allaaserineqarpoq.

Kaasarfimmiut

Meeqqat ilaqutariinnit aningaasarliortuninganneersut ataatsimoorutigaaat meeraqatiminnut naleqqiullutik kaasarfimmiussarsiaat ikinnerusarmata, piffissallu ilaani kaasarfimmiussarsisannginerat.

Meeraq oqaluttuarpoq atuaqatimi ilaat imminnerminit amerlanerusunik kaasarfimmiussarsisartoq, qanorlu tamanna takusinnaanerini:

”Ilaannikkut takusinnaasarpara atuaqatima ilaasa angajoqqaatik aperisaraat aningaasanik tunisinnaanngineraatik, tamatigullu tunisittarput [...]Ilaannikkut eqqarsartarpunga uanga aamma uannit peqarnerusutulli peqartigerusukkaluarlunga” (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat kaasarfimmiussarsisarnerat qanorlu amerlatigisunik kaasarfimmiussarsisarnerat angajoqqaat aningaasatigut inissisimanerannit aalajangerneqartarpoq. Nukappiaraq aperineqarami kaasarfimmiussarsisarnersoq akivoq:

”Assigiittangilaq, apeqqutaavoq angajoqqaakka aningaasaateqarnersut. Siusinnerusukkut ullormut 50 kr.-isisarpunga nerisassanut atugassannik, aningaasaateqanngikkaangattali oqarfigitittuaannarpunga. Taava oqarfigitittarpunga angerlarlunga ullo’qeqqasioritussasunga pisiniarfimmut pisiniarnissannut akissaqanngimmata” (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Meeqqat assigiimmik oqaluttuarput aammalumi angajoqqaat oqarnerannut assingusumik, tassalu angajoqqaat aningaasaateqaraangata ullormut 20 kr.-niit 50 kr.-nut kaasarfimmiussarsisarlutik.

Meeqqat ilaat piffissap ilaani kaasarfimmiussarsinngilluinnartarput. Niviarsiarq oqaluttuarpoq siusinnerusukkut kaasarfimmiussarsisarsimagaluarluni nassuiarlugulu sooq kaasarfimmiussarsissaarsimanerluni:

”Tassa anaana ilinniartuummat, aammalu ataata suliffeqanngimmat aammalu qatanngutikkalu kisimeeqatigamisigut” (Niviarsiarq, 15-inik ukiulik)

Meeqqat ataasiakkaat aalajangersimasumik kaasarfimmiussarsisarput, taamaallaalli angajoqqaamik aappaanit najugaqatiginngisaminnit kaasarfimmiussinneqartarlutik. Meeqqat

aalajangersimasumik amerlassusilinnik aammalu piffissani aalajangersimasuni
kaasarfimmiussarsisartut taakku aanaakkuminnit/aataakkuminnit pisarpaat imaluunniit
angajoqqaamik arlaannit najugaqatiginngisaminnit.

Meeqqat tamarmik kaasarfimmiussarsiatik mamakujunntut, chips-inut, kaaganut imeruersaatinullu
atortarpaat. Meeqqat amerlalaartut oqaluttuarput kaasarfimmiussarsiatik atuarnep nalaani
ullo'qeqqasiutissaminnik nerisassarsiniutigisarlugit. Niviarsiaraq aperineqarami
kaasarfimmiussarsiani sumut atortarnerai akivoq:

"Mamakujuit nerisassallu pisariaqartitakka pisiarsarpakka" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat nalunngilaat pisiniarfiliangikkaanni allanit allaanerussuteqartarnek, aammalu
mamakujunnik imeruersaatinik assigisaannillu pisisinnaaneq ilaqutariit aningaasaatikinnerannut
imaluunniit naammattunik aningaasaateqarnerannut ilisarnaataasoq oqaluttuaralugu. Niviarsiaraq
oqaluttuarpoq qanoq ililluni atuaqatini allat aningaasarpassuaqartut takusinnaallugit:

"Mamakujuppassuarnik pisisarmata" (Niviarsiaraq, qulinik ukiulik)

Nukappiaraq ukiorpassuarni aningaasarsiarissaarsimasunik ukunili kingullerni marlussunni
suliffeqarsimanngitsunik angajoqqaalik oqaluttuarpoq meeqqat ilaat ilaminnit
aningaasaateqarnerusartut, tamannalu meeqqanit allanit peqataatinneqartarnermut imaluunniit
peqataatinneqartannginnermut pingaaruteqartuusooq:

"Ersarittarpoq allat ilaminnit aningaasanik atuinerusartut" (Qanoq aningaasaatik atortarpaat)
"Anitsiarfinni pisiniarfiliartarput. Aamma maluginiarpara inuusuttut ilaasa ileqqorilersimagaat
atuartut allat malugissagaat allanut naleqqjullutik aningaasaateqarnerunertik. Ikinngutikka
maannakkorpiaq taamaapput. Taakku pisiniarfimmi aningaasarpassuit atortarpaat
takutinniaannarlugu qanoq aningaasaateqartigalutik. Ataaserlu nalligisaqaara
aningaasaateqanngisaannarmat" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Kaasarfimmiussarsisarneq atuarnep nalaanni atuareernerullu kingorna "niuerniarsinnaanermik"
ammaassisoq mamakujunnik, imeruersaatinik assigisaannillu pisiniarsinnaalersitsisoq meeqqat
inooqataanikkut peqataasinnaanerannut periarfissiivoq. Taassuma saniatigut allanit

immikkooruteqarnatik naliginnaasumik inuuneqarnerminnik nittarsaassisinnaanissaannik periarfissiivoq. Paarlattuanik meeqqat kaasarfimmiussarsisanngitsut periarfissamit taamaattumit mattunneqarput. "Niuerniartarneq" meeqqat ataatsimoornermut peqataasutut misiginerannut qitiulluinarmit illoqarfiit pingaarnersaanniikkunik, illoqarfimmiikkunik nunaqarfimmiikkunilluunniit, tamanna ataatsimoornermut peqataasutut meeqqat misiginerannut imaluunniit misiginnginnerannut apeqqutaasorujussuuvoq.

Sunngiffimmi suliffeqartarneq

Pingaartumik meeqqat annerit misissuinermi peqataasut, tassa imaappoq meeqqat 15-inik imaluunniit taakku qaangerlugit ukiullit, sunngiffimmini suliffeqarsimapput imaluunniit suliffeqarput. Meeqqani angajullerni taamaallaat marluk suliffeqanngillat. Meeqqap aappaa nukappiaraq kollegiami najugaqarami tassani nerisajarpoq, ineqarluni kaasarfimmiussarsisarlungu. Meeqqap aappaa niviarsiaraq atuareernerup kingorna suliffeqarusukkaluarpoq. Meeqqat minnerit ataasiakkaat aamma oqaatigaat allinerugunik sunngiffimmini suliffittaarumallutik. Niviarsiaraq aperineqarami sunngiffimmini suliffeqarnissani kissaatigineraa akivoq:

"Aap, kisiannili 15-ileeppaartariaqarpunga" (Suna suliarerusukkaluarpiuk?) "Brugsenimi imaluunniit Pisiffimmi" (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat sunngiffimmini suliffeqarnissaminnik kissaateqartut suliffeqarusunnerminnut peqqutitut taavaat ilaqutariit aningaasaqarniarnikkut ikiornissaat. Akissarsisalerunik ilaqutariinnut iluaqutaanissamik kissaateqarneq meeqqat sunngiffimmi suliffeqarusut assigiimmik oqaatigisarpaat. Meeqqat ilaquttatik isumakuluutigaat sapinngisaminnillu ikiorniarsaralugit. Ilaqutariit ulluinnarni pisariaqartitaminnik pisisinnaalernissaannut ikiuutaarusunneq uani pissutaanerpaavoq. Niviarsiaraq oqaluttuarpoq:

"Atuareernerup kingorna aalajangersimasumik suliffeqarusuppunga angajoqqaakka aningaasatigut ikiorusukkakkat – pingaartumik angajoqqaakka nerisassarserusullugit aammalu naammattunik aningaasaateqarniassagatta" (Niviarsiaraq, 15-inik ukiulik)

Nukappiaraq 9. klasse-reerami atuarfimmit anisimavoq ilaqutariit aningaasatigut ikiorniarlugit naak atuarneq sulinerminngaanniit nuannarinerugalarlugu. Aperineqarami tassa atuarfik taamaativinneraa akivoq:

"Ukioq ataaseq atuangiffeqarpunga, maannakkulli aallarteqqippunga" (Atuanguiffeqarnerpit nalaani sulerivit?) "Suliffippassuit misilippakka, ingammik nunaqarfinni suliffissuit" (Suliffinnik misileraallutit imaluunniit akissarsiuugalugu sulillutit?) "Tassa sulisarpunga angajoqqaakka aningaasarsionnikkut ikiorniarlugit" (Tassa akissarsiatit ilinnuinaq atortanngilatit aammali angajoqqaannut atortarlugit?) "Aap, akissarsiamma affaasa missai angajoqqaannut nassiuttarpakka, sinnerilu kontunnut ikisarlugit, taava nerisassanik allanillu pisiniarnialeraangama aningaasanik tiguisarpunga" (Sorleq nuannarineruviuk, sulineq atuarnelunniit?) "Kammalaatit peqatigalugit atuarneq" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Meeqqat annerit sunngiffimmi suliffeqarnermikkut namminneq, ilaatigullu qatanngutimik angajoqqaamillu ulluinnarni pisariaqavissunik nerisassaaleqinissaraluartik pinngitsoortissinnaasarpaat.

Nukappiaraq akissarsiaminit katersisoq oqaluttuarpoq:

"Qatanngutikka nerisassaaleqisut taamaaqataanillu misigisut isigissallugit nuannarinngilara[...] Ilaannikkut aningaasanik katersisarpunga, taavalu qatanngutikka nerisassanik imaluunniit imeruusaatinik amigaateqaraangata aningaasanik tunisarpakka" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Sunngiffimmi suliffeqarnikkut akissarsiat inuusuttut allat pisiarisartagaannik, ass. sikaritsinik, cd-nik tv-kkullu pinnguaatinik, pisinissaannut periarfissaqalersittarpaat. Nukappiaraq oqaluttuarpoq sunngiffimmi suliffimminit akissarsiani atorlugit nerisassarsisarlugit, aperineqaramilu allanut atortarnerai akivoq:

"Aap, tassaana pujortartalerama, taamaattumillu aningaasaatikka tupamut atortarpakka, sionatigut cd-sissutigisaraluarakkit, maanna nipilersortunik tusarnaassaarpunga, cd-utikkalu ikinngutinnut tunniuppakka. Maanna tv-kkut pinnguaatinik piserusunnevungu" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Nukappiaraq alla aperineqarami akissarsiani sumut atortarnerai akivoq:

"Sikaritsinut, kisianni katersiniarsarivungu" (Sumut atugassarnik katersivit?) "Arlaannik pisinissamut katerserusuppunga, taamaattumik sulerusuppunga aningaasanillu katerserusullunga arlaannik pisiaqarusulernissannut [...] Eqqarsaatigisaqaanga pillunga inuit qanoq

eqqarsartarnersut. Kissaatiginngilara imminut isumagisinnaangitsutut eqqarsaatigissagaannga. Taamaattumik angajoqqaakka oqarfigisanngilakka sunik kissaateqarlunga, namminerlu katersillunga” (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Ilaqutariittut inuuneq, sulinggiffeqartarnerit aamma inuissiortarnerit

Immikkoortumi uani sammineqarpoq meeqqat ilaquataasalu suna ataatsimoorutigisarneraat, aammalu ilaqutariit ataatsimoorarnerannut atatillugu sunik kissaateqarnersut neriuuteqarnersullu. Meeqqat meeraqatitik assigalugit sulinggiffeqarnermi angalanissamut periarfissaqarnerat sammineqarpoq. Aammattaaq sammineqartoq tassaavoq meeqqat inuissioraangamik qanoq inuissiornerat nalliutsinneqartarnersoq, inuissioraangamik angajoqqaaminnit sunik tunissutisinissartik kissaatigisarneraat aammalu suut tunissutisariigajuttarneraat.

Ilaqutariittut inuuneq

Meeqqat amerlanersaat oqaluttuarput ilaqutariittut ataatsimoorutiginerusarlugu tv-kkut isiginnaarneq dvd-eernerlu. Niviarsiaqqat marluk ilaquattatillu sulerisarnerlutik oqaluttuarput:

”Tv-kkut isiginnaartarpugut” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

”Ilaquttakka ilgalugit isersimaannartarpunga tv-lu isiginnarlugu” (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa misissuinermi peqataasut angajoqqaatillu sulerisarnertik pillugu apeqqut akiuminaatsippaat. Meeqqat amerlanersaasa oqaluttuarnerisut tv-kkut isiginnaarnerup dvd-eernerullu saniatigut allanik sulerisarnersut aperineqaraangamik tuitik kiviinnanngikkaangamikkit nalunerarlugu oqartarput. Tamanna ilaqutariit aalajangersimasunik ataatsimooruteqartanninnerannut ersiutaasinnaavoq.

Meeqqat ilaasa ilaquattatillu ataatsimoorfigisartakkatik suunersut oqaluttuarissallugit ajornartinninnerorpasippaat. Meeqqat taakku oqaluttuarput sammisartakkamik ilagigaat angajoqqaaminnik pisuttuaqateqarneq, qaqqaliaqateqarneq imaluunniit immakkut angalaaqateqarneq aammalu illumi suliasatigut assigiinngitsutigut ikiuuttarlutik. Meeqqat marluk aperineqaramik ilaquattatillu sunngiffimmi sulerisarnersut akipput:

"Ataata qaqqaliaqatigisarpara...anaana illaqatigisarpara allarpassuarnillu sammisaqartarlunga"
(Angalaaqatigiittarpisi? "Aap...pisuttuarfissarpassuaqarpugut, qaqqamut, iliveqarfimmut mittarfimmullu" (Niviarsiaaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

"Ilaannikkut kangerlummukartarpugut aalisariarluta. Taava piniartut illuaraanukartarpugut. Ilaannikkut sapaatip akunnerani mulusarpugut, ilagiinniarluta nuannisarniarluta aallartarpugut, assersuutigalugu aataakkut/aanaakkut nuannarisaannukartarpugut" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Niviarsiaqqat amerlangaatsiartut nukappiaqqalli pinnatik, oqaluttuarput angerlarsimaffimmi ikiuuttarlutik, assersuutigalugu qatanngutitik minnerit paarisarlugit, erruisarlutik imaluunniit imertarnermi ikiuuttarlutik. Niviarsiaqqat oqaluttuarput:

"Imertarnermi ikiuuttarpunga" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

"Aanaanama ilinniariartorsimanerani ataatalu angerlarsimaffitsinni assigiinngitsunik suliaqarnermi ikiuuttarpunga, soorlu erruineq natermillu asaaneq" (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Angajoqqaatillu sammisartakkaminnit allaanerusunik meeqqat sammisaqarusukkaluarpat? Apeqqut taanna meeqqat amerlanersaasa akisinnaanngilaat akerusunnaguluunniit. Tamanna angajoqqaaminnut ilumoortuunerannut ersiutaasinnaavoq, taamaattumillu ilaqututariit aningaasatigut periarfissaasa iluanni kissaatitik aammalu nunagisaminni periarfissanut naleqqussarsimasinnaallugit.

Meeqqalli ilaasa suna nuannarinerlugu aammalu angajoqqaatik (akulikinnerusumik) peqatigalugit sulererusullutik oqaatigisinnaavaat. Sammisassallu eqqartugaat tassaapput angajoqqaatik peqatigalugit angalaarnissaq. Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq:

"Maani inigisatsinniiginnartarpugut" (Allanik peqatigiillusi sammisaqartarpisi?) "Tamani tamaani pisuttuartarpugut" (Arlaanni peqatigiillusi sammisinnaasassinnik kissaateqaraluarpit?) "Naluara" (Illumorluinnaq?) "Immaqa umiamik angalaarnissaq" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiaaraq aperineqarami ilaqttani ilagalugit sulerisarusunnersoq, siornatigut ilaqttanilu naluttarfimmut akiliunneqarlutik ukiumut iserutissamik peqarsimagaluartoq akivoq:

”Ataatalu nalunnguarnissaq” (Niviarsiaaraq, qulinik ukiulik)

Angajoqqaat ilaasa oqaluttuaraat aningaasaqarnikkut atukkatik qitornatillu misigisaqarnissaminnut qanoq killilersuinersut. Angajoqqaat nunaqarfimmiut amerlanertigut ilaqtariit immakut angalaarnissaminnut periarfissaarussimapput, angajoqqaalli illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit sammisassat aningaasanik akillit peqatigiillutik samminissaannut periarfissaqartarnatik, soorlu nalukkiaqatigiinnissamut, isiginnaariaqatigiinnissamut imaluunniit niuertarfilereqatigiinnissamut. Assersuutigalugu anaanaq oqaluttuarpoq: ”Qaqutigut qitornakkalu anisarpugut, illoqarfimmimi sulerissagatta. Arlaannik piumasaqartuaannarput niuertarfinnullu iserusuttarlutik. Eqqarsartarpunga pisiniarfimmi sussanerluta, aningaasaateqarnatalu. Taamaattumik ulluunerani kisimiillunga illoqarfiliaruma iluarneruvoq”. Anaanaq aamma oqaluttuarpoq ilaqtariit tamarmik isissutissaanik pisinissamut akissaqarnani, soorlu cirkus-ertoqaraangat”.

Peqatigiinneq oqaloqatigiissinnaanerlu

Meeqqat arlalit oqaluttuaraat ilaqtariit tamarmiullutik nuannersumillu peqatigiinnissaat nuannarinerpaallugu:

”Nuannarinerpaavara ilaqtakka ataatsimooqatigalugit, tassami illartaratta, ikasartarluta oqaluttuaqattaattarlutalu” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

”Ilaqtariit imminnut atasut nuannarinerpaavakka, ilaqtariippassuit, tassa maqaasisara” (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Ilaqtariinni ammasuuneq angajoqqaanillu oqaloqateqarsinnaaneq meeqqanit arlalinnit ajungitsumik inuuneqarnissamut aalajangiisuulluinnartutut oqaatigineqarpoq. Pingaartumik niviarsiaqqat 14-inik taakkuluunniit qaangerlugit ukiullit ilaqtariinni misigissutsinut attaveqatigiinnermullu tunngasut pingaartippaat. Taakku nalunaarutigaaq ilaqtat ataatsimooqatiginerat nuannaralugu aammalu ataatsimoorinissaq erinigarlugu qilanaarisarlugulu.

Niviarsiaqqat pingasut aperineqaramik meeqqatut ajunngitsumik inuussagaanni suna pingaartuunersoq akipput:

"Kissaatigaara ilaqtariittut ammasuussasugut aammalu ataatsimoornerulluta" (Niviarsiaq, 14-inik ukiulik)

"Angajoqqaat asallugit aamma angajoqqaanit asaneqarluni. Angajoqqaat oqaloqatigisinnaallugit [...] angajoqqaallu ataatsimooqatigalugit" (Niviarsiaq, 14-inik ukiulik)

"Angajoqqaat qitornatik oqaloqatigisussaavaat. Qitornatik piffissaqarfiginerusussaavaat" (Niviarsiaq, 15-inik ukiulik)

Meeqqat annerit oqaatigaat angajoqqaatik qaqutiguunerusoq ataatsimooqatigisarlugit ikinngutitik ilaginiassagamikkit tamanna namminneq qinertarlugu, ataatsiakkaallu angajoqqaatik angerlarsimaffimmeeqatigerusuttanngilaat angerlarsimaffimmi nuanniitsumik silaannaqarnera pissutigalugu.

Nukappiaraq aperineqarami sunngiffimmi angajoqqaanilu sulerisarnersut akivoq:

"Angerlarsimanngisaannangajappunga ikinngutikkalu illoqarfimmiittaratta" (Ilaquttatillumi sulerigigaangassi nuannarisarpiuk?) "Assigiinngitsut pillugit anaanaga oqaloqatigissallugu nuannaraara. Aallaqqaammut ataatannut tunuarsimalaarpunga, maannakulli ammanerulerpunga" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Niviarsiaq ataataq nikallunganeranit isummamigullu nanertisimaneranit angerlarsimaffimini sunnertissimasoq oqaluttuarpoq:

"Angerlarsimasanngilanga, taamaallaat nerissagaangama innarnialeraangamalu imaluunniit ilaqtakka arlaanik ikiugassaagaangakkit, taamaattoqanngikkaangat angerlarsimasanngilanga" (Taavami sumiittarpit?) "Aneertarpunga, kammalaatit ilagalugit imaluunniit angerlarsimaffianneeqatigalugit" (Niviarsiaq, 14-inik ukiulik)

Misissuinermi uani meeqqat peqataasut ilaannut ilaqtariinni inuuneq aningaasaqarniarnikkut atukkanit killilersugaanermi saniatigut aamma angajoqqaat inuttut ajornartorsiuteqarnerannit

killilersorneqarpoq, inooqataanikkut nukissaalatsinermik peqquteqartoo qitornallu peqatiginissaannut killilersuisuusarluni.

Sulinngiffeqarnerit

Taamaallaat meeqqat ikitsuinnaat angajoqqaatillu sulinngiffeqarnermi angalasimapput. Meeqqat suliffeqarnermi angalasimasut ataasiaannarlutik taamaaliorisimapput, imaluunniit kisimiillutik najukkamik eqqaaniissimallutik.

Niviarsiaraq illoqarfiit pingaarnersaanni najugalik oqaluttuarpoq aasakkut sulinngiffeqarnerup nalaani ulluinnarni inuunerminni inuunerisartagartik inuuneriinnartarlugu, atuaqatinili arlallit aallaqqasimasut. Aperineqarami aasakkut atuannngiffeqarnermini sulerisarnersoq akivoq:

"Sulerisanngilanga" (Tassa qanoq? Angerlarsimaannartapisi?) "Aap, silami pisuttuarpugut" (Atuaqativit arlaat aallaqqasarpat?) "Aap, kisianni eqqaamangilara sumukarsimanersut" (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit aammalu meeqqat illoqarfimmi najugallit arlallit oqaluttuarput atuaqatitik aasaanerani aallartartut Kalaallit Nunaanni allamut imaluunniit Danmarkimut aallartartut. Paarlattuanilli meeqqat nunaqarfimmiut najugaq qimallugu atuaqatiminnik aallartartunik taakkutulli misigisaqartanngillat. Meeqqat nunaqarfimmiut misissuineri peqataasut amerlanersaat nunaqarfimminniiginnanngikkunik nunaqarfinnut qanittumiittunut imaluunniit illoqarfinnut ilaquttaminnut tikeraarlutik immakkut angalarput. Tassunga tunngatillugu nukappiaraq oqaluttuarpoq ilaquttanilu aasakkut sulerisarnarlutik:

"Umiatsiamik angalaarpugut nunaqarfinnullu allanut marlunnut tikeraarluta" (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Meeqqat illoqarfimmiut nunaqarfimmiullu taamaallaat ikitsuinnaat oqaatigaat najugartik qimallugu angalarusullutik allanillu misigisaqarusullutik. Ilaasaluunniit periarfissatut tamanna eqqarsaasorsorfigisimanngilaat. Nukappiaraq aperineqarami ilaquttanilu sulinngiffeqarnerup nalaani angalaaqatigiissimanersut akivoq:

"Aap, nunaqarfimmut" (Sulinngiffeqarnerup nalaani allamut angalanissaq pilerinartippiuk?)
"Naluara" (Niviarsiarraq, aqqanilinnik ukiulik)

Meeqqat ataasiakkaat allamut angalanissartik allanillu misigisaqarnissartik kissaatigaat.
Niviarsiarraq aperineqarami ilaqtutanilu aasaanerani sulinnngiffeqarnermi angalaqatigiissimanersut,
akivoq:

"Aap, nunaqarfimmut allamut anera tikeraarlugu" (Aamma allamiissimavisi?) "Naamik,
Danmarkimukarusukkaluarpunga aamma Nuummut" (Sooq Nuuk?) "Naluttarfeqarmat" (Soormi
Danmark?) "Inuit qanoq ittuunersut takuniarlugit aamma kunngikkormiut takuniarlugit" (Niviariaraq,
13-inik ukiulik)

Meeqqat allamut angalarusullutik nalunaartut tasaanerupput ataasiarlutik sulinnngiffimmi
angalareersimasut, imaluunnit ikinnguteqartut aasakut sulinnngiffeqarnermi allamut aallartartunik
atuaqatillit.

Niviarsiarraq aperineqarami atuaqatai sulinnngiffimmi sumut angalasimanesut akivoq:

"Ilaat Danmarkimut, allat Nuup eqqaanut" (Aasaq aallarpit?) "Naamik" (Aallarusukkaluarpit?) "Aap,
Qaqortumut, aanagalu tassaniinnikuuvugut" (Niviarsiarraq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiarraq alla oqaluttuarpoq Kalaallit Nunaanni illoqarfimmut allamut ataasiarluni
tikeraarsimalluni, aammalu Danmarkimukarusukkaluarluni:

"Aap, ataasiarlunga Aasiannut" (Ilaquttatit ilagalugit allamiinnikuuit?) "Naamik, anaanama illua
tikeraaratsigu" (Angalaneq qanoq misigiviuk?) "Nuummiinnani nuannerpoq, nutaamik
takusaqarluni" (Aamma allamut angalarusukkaluarpit?) "Aap, Danmarkimut. Tassaniikkami
angaara/akkaara" (Niviarsiarraq, qulinik ukiulik)

Niviarsiaqqap arnaa oqaluttuarpoq kommunimit tapiiffigineqarnikkut angalasinnaasimallutik,
nalilerluguli taamatut tapiiffigineqaqqikkumaarnatik, imaluunniit qaquguluunniit angalanissamut
akissaqalernaviarnatik.

Ataataq oqaluttuarpoq qitornani mikinerit najukkamik avataaniissimanngitsut, angajullerli ukiut arlallit matuma siornagut Danmarkimeeqataasimasoq, suliffigisimasaminit sulinngiffeqarnermini angalanissamut neqeroorfigineqarsimagami. Angalanissamut akissaqaratik oqaluttuarpoq tassa timmisartumut umiarsuarmullu ilaanissamut akissaqalernavianninnamik, taakku qaavatigut angalanermi aningaasartuutinut akissaqalernavianninnamik. Ilaqutariit amerlanernik aningaasaateqalissagaluarpata ataataasup qitornani aallaqatigissagaluarpai, najukkat allat inooriaatsillu allat misiginiassammatigit.

Meeqqat amerlanersaasa angajoqqaaminnut angajoqaallu aningaasatigut atugaannut pituttorsimapput, tassa angalanissamut periarfissat eqqarsaatigalugit. Taamaallaalli meeqqat ikitsuinnaat allanik periarfissaqarput. Assersuutigalugu meeraq ataaseq aasaanerani aallaarsimasuni akeqanngitsumik peqataanissamik neqeroorfigineqarsimavoq. Aperineqarami ataasiarluniluunniit ilaqttani peqatigalugit aallarsimasimanersoq akivoq:

"Naamik, ilaannikkut aallartarpunga" (Sumukartarpit?) "Meeqqat aallarsimaartarfiannut, tassanilu aalisartarpugut allanillu sammisaqartarluta" (Meeqqat tammaarsimaartarfii nuannaraagit?) "Aap, sammisassarpassuaqarpoq, umiatsimik angalaarnerit assigisaallu" (Niviarsiarraq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiarraq oqaluttuarpoq ataasiarluni aallarsimalluni aanaakkuni/aataakkuni peqatigalugit. Aperineqarami atuannngiffeqarnerup nalaani aallaqqikkusukkaluarnersoq akivoq:

"Aap, Qaqortumut, aanaalu tassaneereernikuugatta" (Aanaallu kisissi aallarpisi?) "Aap, aataa tassunngareersimagami" (Niviarsiarraq, 13-inik ukiulik)

Meeraq angineq oqaluttuarpoq atuannngiffeqarnermi ilaqttanilu angalanissamut akissaqarnatik, aasakkullu atuannngiffeqarnermini sulisarluni nammineq ilaqttamilu atugassaminnik aningaasarsiorluni:

"Aasakkut atuannngiffeqaraangama nunaqarfiliartarpunga tassani suliffissuarmi suliarlorlunga" (Nukappiarraq, 16-inik ukiulik)

Inuuissiornerit

Meeqqat amerlanersaat inuuissioraangata ilaqtariit kaffillertarput ilaqtat ilaatigullu ikinngutit qaaqquneqartarlutik. Meeqqat nunaqarfimmiut amerlanersaasa nunaqarfimmioqatitik tamaasa kaffillerfigisarpaat. Nukappiaraq niviarsiararlu inuuissioraangamik susoqartarneranik aperineqaramik akipput:

"Aap, quliliigama kaffillerpugut" (Kikkut ilaappat?) "Ataata, anaanap nukaa, aanaakkukka, aataa, sanilivut ikinngutikkalu marluk" (Niviarsiaraq, qulinik ukiulik)

"Aap, nunaqarfimmiut tamarmik kaffisoriartorput" (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Niviarsiaraq misissuinermit peqataasoq ataaseq ilaminit allaanerulluni inuuissioraangat ilaqtariinni susoqartanngilaq. Niviarsiaraq oqaluttuarpoq:

"Nuannaartarpugut, ataatali nikallungasarpog isumalullunilu" (Inuuissioravit qaaqqusivisi?)
"Aniiginnartarpunga ikinngutiginerpaasarali kisimi uagutsinnut pulaartarpoq" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat aamma aperineqarput inuuissioraangamik sunik tunisittarnersut aammalu kissaatiminnik tunitittarnersut. Niviarsiaraq inuuissiorami angajoqqaaminit tunisissimanersog aperineqarami akivoq:

"Aap, atisat, mamakujit, chipsit imeruersaatillu" (Tamakkuninnga inuuissioruit tunissutisinnissat kissaatigakku?) "Naamik, mp3-mik sisoraatinillu ujakkaarutinik" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Assinganik niviarsiaraq alla aperineqarami, akivoq:

"Nalunaaqutaaraq, kamippaat atisallu" (Kissaatigisatit tunissutisivarivigit?) "Naamik, oqarasuaat angallattagaq kissaatigigaluarakku" (Niviarsiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Meeqqat akisuunik angajoqqaaminnit tunissutiserusuttarput, soorlu oqarasuaatit angallattakkt, mp3-t, qarasaasiaq imaluunniit tv-kkut pinnguaatit, amerlanertigulli atisanik, mamakujunnik allanillu

akikinnerusumik tunitittarlutik. Meeqqat ilaasa ilisimaaraat kissaatitik pisarnagit angajoqqaat akissaqannginnerat pissutaalluni, meeqqalli ilaasa oqaatigaat sunik kissaateqarnerlutik eqqarsaatigisimanagu imaluunniit tamanna oqaluusererusunnagu.

Meeraq alla oqalluttuarpoq qaqutiguinnaq qatanngutinilu inuuimminni tunineqartarlutik:

Qaqutigut tunissutisarpugut ilaannikkulli aningaasanik tunitittarpugut” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat arlallit oqaluttuarput atuaqatimik ilaasa atuaqatitik tamaasa inuuimminni qaaqqsaraat aammalu namminneq taamaaliortarusukkaluarlutik. Niviarsiaaraq aperineqarami inuuissiorami atuaqatai qaasimanesut akivoq:

”Taamaallaat piumasut” (Qaaqqugakkit imaluunniit namminneq aggiinnarpat)

”Qaaqqusisanngilagut, namminnerli aggiinnartarput” (Atuaqatit arlaasa inuuissioraangamik atuaqatini tamaasa qaaqqusarpai?) ”Aap, atuaqatima ilai taamaaliortarput” (Aamma illit taamaaliorusukkaluarpit?) ”Aap, taamaaliorusukkaluarpunga” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa atuaqatitik pulaartikkusuttanngilaat. Niviarsiaaraq inuuissiorami sulersimanagerluni oqaluttuarpoq:

”Halloween-ertoqarneranisuit atisalersorpunga, taava ilaquttavut kaffisoriartorput kaagisoriartorlutillu” (Ikinngutit aamma ilaappat?) ”Taamaallaat ikinngutikka marluk” (Atuaqatit ilaasa inuuissioraangamik atuaqatini tamaasa qaaqqusarpai?) ”Aap, tamarmik qaaqqusissummik angerlaassisarput” (Inuuissiorlutit atuaqatitit tamaasa qaaqqusimavigit?) ”Naamik” (Taamaaliorusukkaluarpit?) ”Naamik, uagutsinnukaquallaanngilakka” (Sooq?) ”Kissaatiginngilara” (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Nerisassat, atisat inigisarlu

Immikkoortumi uani sammineqarpoq ilaqutariit naammattunik nerisassalittut meeqqat migisinerat, atisassat pisariaqartitatik pigineraat aammalu ineqarnikkut atukkatik qanoq oqaluttuarineraat.

Nerisassat

Meeqqat amerlasuut ilaqutariinnit aningaasarliortuningaanneersut ilaannikkut malugisarpaat nerisassanik amigaateqarlutik. Ilaannikkut imaluunniit akulikitsumik nerisassarsiuutissaqartannginnertik angajoqqaat oqaluttuaasa meeqqat oqaasii uppersarpaat. Niviarsiaaraq aperineqarami ullut tamaasa qaarsillaruni nerisarnersoq akivoq:

"Aap" (Imaappa ilaannikkut nerigaangassi nerisassat amigartarlutik?) "Aap, ilaannikkut nerisassat amigartarput" (Niviarsiaaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Nukappiaaraq aperineqarami ilaannikkut nerisassanik amigaateqarnertik malugisarneraa akivoq: "Aap, unnukkorsiutissanik" (Nukappiaaraq, aqqanilinnik ukiulik)

Meeqqat ilaasa oqaatigaat tamatigut naammattunik nerisassaqaqtaratik angerlarsimaffimmini imaluunniit atuarfimmuut taquassanik.

Niviarsiaaraq qatanngutinilu nukappiaaraq ullut tamaasa qaarsillarlutik nerisarnersut aperineqarami akivoq:

"Ullut tamangajaasa" (Ullut tamaasa unnukkorsiortarpisi?) "Aap, qallersuuserlugit iffiatornerusarpugut tiitorlutalu. Akissaqaraangatta pisiniarfimmit pisiniartarpugut" (Niviarsiaaraq, 15-inik ukiulik)

Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq ulluni taquangiffimmini qanoq iliortarluni:

"Ilaannikkooriarlunga taquartanngilanga" (Kaattarpit?) "Aap, kaannermit quluartarpunga" (Nukappiaaraq, aqqanilinnik ukiulik)

Niviarsiaaraq tamatigut angerlarsimaffimmi nerisassaqaqannginneranik misigisartooq tamatigullu unnukkorsiutitortanngitsooq tamanna qanoq iliuuseqarfisarlugu oqaluttuarpoq:

"Ilaannikkut atsaanni nerisarpunga" (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Tassunga assingusumik nukappiaraq oqaluttuarpoq:

"Ilaqutariinni nerisassanik amigaateqaraangatta imaangilaq nerinngivittartugut. Annikitsunik nerisassaateqartarpugut, taavalu naatsorsorsinnaagaangakku nerisassaataarutilerluta angaa ornittarpara neriartorlunga" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Nerisassanik amigaateqarneq aamma meeqqat annerit iliuseqarfigisarpaat. Sunngiffiminni suliffittaartarput ilaqutariit naammattunik nerisassarsisarnisaannut aningaasatigut ikiortaaniarlutik¹⁴.

Meeqqat aperineqarput meqqat ajunngitsumik inuuneqassappata suut pingaartuunersut, meeqqallu marlussuit oqaatigaat ajunngitsumik inuuneqassagaanni nerisassat inuunermi atukkanut tunngaviusut:

"Nerisassat pingaarput" (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

"Nerisassat naammattut" (Allammi? Meeqqat ajunngitsumik inuuneqartarpat naammattunik nerisassaqaannarunik?) "Aamma inissaqartariaqarput" (Niviarsiararaq, 13-inik ukiulik)

Atisat

Meeqqat atisassarsinissamut assigiinngitsunik periarfissaqarput. Meeqqat minnerit naammattunik atisassaqarajupput, tassa qatanngutiminnit annernit kingornussisaramik aammalu atisanik atoriikkanik pisiniarfinit atisaqarnissartik ajorisanninnamikku. Aamma meeqqat annerit atisanik amigaateqarnatik oqartarput, sunngiffimmi suliffeqarnermikkut ilaatigut atisassarsiatik akissaqartittaramikkit. Meeqqat atisanik amigaateqarnerarlutik oqartut, tassaanerupput meeqqat akunnattumik utoqqaassusillit, tassa meeqqat "atorிக்கanik" kingornussisinnaanngitsut imaluunniit namminneq aningaasarsiornissaminnut ukiukippallaartut. Meeqqat atisanik amigaateqarnerartut tassaaneruserput atisamik taarsernissaanut atisassaqaanngitsut.

Niviarsiararaq aperineqarami atisat pisariaqartitani piginerai akivoq:

¹⁴ Takuuk immikkoortoq kaasarfimmiunut sunngiffimmilu suliffeqartarnermut tunngasoq.

"Naamik, ullut tamangajaasa qarlinnik amigaateqartarpunga [...] Atisakka taarserniaraangakkit atugassannik amigaateqarpunga" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Nukappiaraq apeqqummik taassuminnga aperineqarami oqarpoq:

"Naamik, timersuutit amigaatigaakka. Ataasiinnarnik peqarama" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Atisat meeqqanut pingaaruteqarnerat takuneqarsinnaasarput taakku najoqqutaralugit immikkoortittaramikku meeqqat aningaasarliortuningaanneernersut imaluunniit amerlasuunik aningaasaatilinninngaanneernersut. Nukappiaraq aperineqarami qanoq takusinnaasarneraa meeqqat ilaat allanit aningaasaateqarnerusuninngaanneernersut akivoq:

"Nutaanik atisarsikulagaangata" (Nukappiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Meeqqat angajoqqaaminnit piumasaqaraangamik uteriisertarlutik oqartut mamakujuit, imeruersaatit il.il. saniatigut amerlanertigut atisarserusullutik taamaaliortarput. Niviarsiarq aperineqarami suna angajoqqaaminut uteriiserutigisinnaaneraa akivoq:

"Ilaannikkut atisat allatsitsivissaniittut, taava ataataga aperisarpara pisisinnaanerlunga, taavalu angertarpoq" (Niviarsiarq, 16-inik ukiulik)

Ineqarneq

Misissuinermi meeqqat peqataasut amerlanersaat ineqarnertik naammaginagu oqartut inigisamik ilaqtariinnut mikivallaarnera pisarpaat.

Niviarsiarq aperineqarami illu ilaqtariit tamarmik najugarisaat qassinik initaqarnerasoq akivoq :

"Torsuusaq isersimaartarfillu" (Mikivallaartutut isigaajuk?) "Aap, nammineq ineeraqarusukkaluarpunga" (Illumi allanik naammaginngisaqarpit?) "Sinittarfeqanngilaq" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Niviarsiaqqap allap ilaqtanilu illortik oqaluttuaraa:

"Tamatta illumiikkaangatta tattorliortarpugut" (Niviarsiaaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Meeqqat marluk illoqarfiit pingaarnersaanneersut inissiamut nutaamut kommunimit tunniunneqartumut nooqqammerput, oqarlutillu maanna inissaqarnerulersimallutik taamaalillutillu ineqarnikkut atugaat pitsaanerulerlutik.

Niviarsiaaraq aperineqarami ilaquattanilu initaartik qanoq isumaqarfigineraa akivoq:

"Pitsaavoq" (Oqaluttuussinnaavinga sooq pitsaaginerit?) "Tamatta sisamaalluta inissaqalerpugut" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Niviarsiaaraq alla aperineqarami initaaminni najugaqarnini nuannaarutigineraa akivoq:

"Aap, anneruvoq isikkiviginnerullunilu" (Niviarsiaaraq, qulinik ukiulik)

Meeqqat misissuinermi peqataasut amerlanersaat qatanngutitillu ineqatigiipput, ilaasa angajoqqaatik ineqatigaat. Taamaallaat nukappiaqqat ataasiakkaat namminneq ineeraqarput. Meeqqat aperineqarput namminneq ineeraqarusukkaluarnersut tamarmillu apeqqummut angerput, taamaallat ataaseq kisimiinnermik nuannarisaqanngitsoq naaggaarluni.

Niviarsiaaraq aperineqarami inigisamik angissusaa qanoq isumaqarfigineraa akivoq:

"Inigisimasatsinnit minneruvoq, tassami taamanikkut nammineq ineeraqarama. Nammineq ineeraqarnissara kissaatigigaluarpara" (Sooq?) "Sininnialeraangama ilakka oqalulertaramik" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa pingaartumik niviarsiaqqat, namminneq ineeraqarusunnerannut peqqutaavoq ikinngutininik pulaarteqarsinnaanissaq.

Meeqqat inigisamik naammanginneranik oqaasii taamaallaat tattorliunnermut tunngasuungillat aammali inigisap qanoq pitsaatigineranut tunngasuullutik. Misissuinermi uani inissakilliorneq pillugu oqaaseqartut nunaqarfimmi meeqqat amerlanersaasa ilisarnaatigaat, aammali ilaat

illoqarfimmiuullutik ataaserlu illoqarfiit pingaarnersaanerluni. Illut ussiitsut, suertut, aasakut isugutasut ukiukkullu illup iluani sermertartut oqaluttuaraat.

Niviarsiaraq illoqarfiit pingaarnersaanersaq aperineqarami inissiami ineqarnertik nuannarineraa akivoq:

"Aap, aserortikkalli naammassillugit aaqqissorneqarsimanngitsut nuannarinngilakka" (Aserortikkat suut?) "likkat naammassillugit suliarineqanngitsut, silamit anori suertarpoq anorlileraangallu nipiliortarpoq" (Ukiukkut illup ulua qianartarpa?) "Aap" (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Nukappiaqqap nunaqarfimmiup qanoq ililluni ilaquttanilu illortik iluarsaassinnaanerlugu eqqarsaasersuutigaa:

"Illu eqqarsaatigigaangakku isumaliortaqanga qanoq matut taarsersinnaanerlugit, matut killingi sinaakkutillu serminnginiassammata" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Nunaqarfinni ilaqutariit tamarmik kuuinnartumik imeqanngillat, taamaattumillu qaqutigut uffartarput. Niviarsiaraq aperineqarama angerlarsimaffimmini uffarnissamut periarfissaqarnersaq akivoq:

"Naamik" (Taavami qanoq iliortarpit?) "Taava tallimanngorerit tamangajaasa errorsisarfilartarpugut" (Niviarsiaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Qatanngutigiit misissuinermi peqataasut inigisap qanoq inneranik oqaluttuassaqanngillat, tassami taakku inissaqannginnamilluunniit. Taakku ataataat oqaluttuarpoq nammineq paninnilu inissaarunneq misigisimallugu piffissamilu sivilaartumi ikinngutini ilaquttanilu nuttaqattaarlutik inisimasarsimallutik ineqarnermut akiliutip akilernissaanut akissaqannginnami. Ilaqutariit kommunimit inissamik tunineqarnissamik tungaanut panii kommunip aaqqissugaanik ilaqutariinni inissinneqarlutik paaritipput. Taamatut misigisaqarsimanertik niviarsiaqqat taakku attorneqaatigisimavaat, akissutaannilu ersarippoq apeqqummut meeqqat ajunngitsumik inuuneqassappata suut pisariaqarnersut, akigamik naammattunik nerisassaqaarnissap saniatigut meeqqat aamma inissaqartariaqartut.

Ilaqutariit aningaasaqarnikkut inissisimanerannik meeqqat ilisimanninnerat tamannalu pillugu qanoq iliuuseqartarnerat

Immikkoortumi uani ilaqtariit aningaasaqarnikkut inissisimanerannik meeqqat ilisimanninnerat tamannalu pillugu qanoq iliuuseqartarnerat uterfigineqarpoq eqqarsaasorsorfigineqarlunilu. Soorlu immikkoortuni siuliini takuneqarsinnaasoq ilaqtariit aningaasarliornerat annerusumik minnerusumilluunniit meeqqat ilisimaaraat, assigiinngitsutigullu qanoq iliuuseqartarlutik. Meeqqat ilaasa ilaqtariit ilaannikkut nerisassanik amigaateqartarnerat isumakuluutigisarlugu oqaatigaat aamma sapinngisartik tamaat ikiuunniartarlutik, soorlu sunngiffimmi suliffeqarnikkut. Meeqqat allat kissaatitik ilaqtariit aningaasarliornerannut naleqqussartarpaat, assersuutigalugu sunngiffimmi sammisassanut peqataanissamik imaluunniit ilaqtatit ilagalugit sulinggiffeqarnerup nalaani aallarnissamik kissaateqaratik oqartarlutik.

Ilaqtariit aningaasatigut inissisimanerannik sianiginnineq meeqqat alliertortillugit annertusiertortarpoq, taamaalillutik meeqqat annerit minnerninngaanniit ilisimaarinninnerusarput.

Soqtiginninngineq, uteriiserneq imaluunniit akuersarneq

Meeqqat minnerit oqaluttuarput ilaqtariit akissaqannginnerat pissutigalugu piumasatik pisinnaannginnamikkut soqtiginagu imaluunniit piumasatik perusullugit uteriisertarlutik. Soqtiginninnginnerarluni oqalunneq amigaateqarnermit imminut illersorniarnertut paasineqarsinnaavoq.

Nukappiaraq aperineqarami angajoqqaami akissaqannginnerat pissutigalugu piumasani pisinnaanngikkaa angajoqqaaminit oqarfigineqaraangami qanoq iliortarnersoq akivoq:

”Soqtigisanngilara” (Nukappiaraq, aqqanilinnik ukiulik)

Niviarsiaraq pilerigisaqavilluni anaanaminit oqarfigineqaraangami pisinnaanagu, qanoq iliortarnersoq aperineqarami akivoq:

"Ilaannikkut narrattarpunga, piumallugulu oqartarlunga. Kisianni anaanaga oqaannartarpoq pisinnaangikkiga (Taamaakkaluortoq pisarpiuk?) "Aap" (Niviarsiarq, qulinik ukiulik)

Ataatsimut isigalugu angajoqqaat oqaluttuarput meeqqat minnerit uteriisertartut, annerilli ilaqutariit aningaasatigut inissisimanerat ilikkarsimagaat oqaatigalugu. Anaanaq oqaluttuarpoq:

"Ilaannikkut ajornakusoortarpoq piumasatik tamaasa pisinnaangikkaat paasitinniassallugit. Sivitsoriartortillugu paasinninnerulertarput. Alliarernerat ilaarlugu oqinneruleriartortarpoq allinerugaangamik paasisinnaalertaramikku. Annerit taakku marluk qinorpiartanngilaannga, uumali [niviarsiarq qulinik ukiulik] sorpassuarnik piumasaqarluni uteriiserfigisarpaanga"

Meeqqat annerit arlallit oqaluttuarput arlaanik pisiniutissaminnik angajoqqaatik qinussaarsimallugit. Nukappiraq aperineqarami sunngiffimmi sammisaqarusukkaluarnersoq ilaqutariit akissaqartinngisaannik akivoq:

Qaqtigorujussuaq angajoqqaakka piumasaqarfigisarpakka malugisinnaagakku naaggaarsinnaangikkaannga sunillu tamanik pisisarlunga" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Tassunga tunngasumik meeqqat ima oqaluttuarput:

"Apersortikkamali angajoqqaakka aperissaarnikuuakka, taarsiullugu nammineq aningaasarsiulerpunga" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

"Allinerugamali piumasaqarpallaarunnaarpunga (Soormitaava?) "Atorfissaqartitsivallaannginnama" (Imaappa piumasatit tamaasa pigigakkit?) "Naamik" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Angajoqqaat oqaluttuarput meeqqat annerit meeqqat allat pisartagaasa assinginik pisinnaanatik paasinnittut akuersaarlutillu. Meeqqat pisariaqartitatik kissaatitillu ilaqutariit aningaasarliornerannut naleqqussaasarnerannut ersiutaavoq. Meeqqat annerit oqaasii malillugit paasinarpoq pissakilliorluni inuuneq sungiussimagaat ilikkarsimallugulu.

Meeraqatinut assersuuttarneq

Meeqqat ilaqttamik aningaasaqarnikkut inissisimanerannik isiginninnerat inuiaqatigiit avatangiisaasa qanoq innerannit ilusilersorneqartarpoq, tassungalu tunngatillugu meeraqatit pigisanik peqassusaat atuinerallu uuttuutitut pingaaruteqarpoq. Meeqqat namminneq inissisimanertik meeqqat allat inissisimanerannut uuttortaatisarpaat. Niviarsiaraq aperineqarami atuaqatini amerlanerit aningaasaaterpassuaqarnersut, naammaannartumik aningaasaateqarnersut imaluunniit aningaasaatikinnersut akivoq:

"Amerlanerit aningaasaaterpassuaqarput" (Qanoq tamanna malugisarpiuk?) "Akisuunik peqarmata, angajoqqaavilu biileqarlutik" (Illit taamaattunik peqannginnavit?) "Aap" (Niviarsiaraq, qulinik ukiulik)

Niviarsiaraq alla oqaluttuarpoq meeqqatut allatut imminit aningaasaateqarnerusut inissisimanissani kissaatigigaluarlugu:

"Ilaannikkut malugisarpara atuaqatima angajoqqaatik aningaasanik qinugaat, ullullu tamarluinnaasa tunisittarlutik [...]Ilaannikkut eqqarsartarpunga uannit peqarnerusut assigalugit peqarusukkaluarlunga" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Nukappiaraq oqaluttuarpoq meeqqatut allatuulli peqarnissani kissaatigalugu:

"Allat pigisaannik soorlu DVD-nik, pinnguaatinik assigisaannillu peqarusukkaluarpunga. Allaniq soqutigisaqanngilanga" (Nukappiaraq, 16-inik ukiulik)

Aappaatigut kissaatitik meeqqat annikillisarparpaat meeraqatimillu piisa assinginik sammisartagaasalu assinginik angusaqarnissartik taamaatiinnartarlugu. Aappaatigulli meeraqatimik misigisaasa kingunerisaanik tatisimaneqartutut arlalitsigut misigisarnertik pissutigalugu oqaatigisarpaat allat assigalugit kissaateqartarlutik.

*Ilaqtariit aningaasaqarnikkut inissisimanerat
aallavigalugu iliuuseqartarneq iliuuseqartannginnerlu*

Aningaasarliornerup qanoq iliuuseqarfigineqartarnera meeqqamiit meeqqamut allanngorarpoq. Meeqqat ilaat namminneq iliuuseqarniartarput ilaallu uninngaannartarlutik (aamma tak. Harju 2005). Nammineq iliuuseqarniartarnermut ersiutinut assersuutissaapput sunngiffimmi suliffeqartarneq, ilaqtutanut allanut neriartortarneq, aningaasanik katersisarneq imaluunniit sunngiffimmi sammisassanut akeqanngitsunut peqataasarneq. Meeqqat misissuineri peqataasut namminneq iliuuseqarniartartut ajornartorsiutinik qaangiiniartartut taaneqarsinnaapput.

Meeqqat allat angajoqqaatik aperisanngilaat pisiassanik, misigisassanik imaluunniit kaasarfimmiussanik kissaateqarlutik oqarfigisarnagit, imaluunniit apersuineri oqaatigisarlugu sunngiffimmi sammisassanut peqataarusussinnaanertik eqqarsaatigalugu peqataarusuttarlutilluunniit imaluunniit ikinngutiminnik pulaarteqarusunnertik angajoqqaaminut oqaatigisarnagu. Meeqqat taakku inissisimanertik iliuuseqarfiginngilaat. Nigorterisutut taaneqarsinnaaput annerusumik minnerusumilluunniit ilisimaaralugu imminnut oqarfiginiarsaripput pisariaqartitaqarnatik, kissaateqarnatik imaluunniit neriuuteqarnatik.

Meeqqat ilaasa qisuariariaatsit taakku marluk kattullugit atortarpaat, ilaannikkut namminneq iliuuseqarniartarlutik ilaannikkullu iliuuseqartarnatik.

Angajoqqaat isumagissaarnerannik imaluunniit isumalunnerannik malussarniartarneq

Ilaqtariit aningaasaqarnikkut inissisimanerannik meeqqat ilisimaarinninnerat misigissutsinut sunniuttarpoq, soorlu angerlarsimaffimmi silaannaap qanoq inneranut sunniuteqartarluni. Meeqqat ilaasa angajoqqaamik isumagissaarnerat imaluunniit isumalunnerat aningaasanik amigaateqarnerannit nuanninngitsumik sunniuteqartartoq ilisimaaralugu oqaatigaat. Niviarsiaaraq aperineqarami aningaasarliornertik pissugitigalugu angajoqqaani isumamikkut sunnertittarnersut akivoq:

”Ilaannikkut nuannaarpallaartanngillat” (Niviarsiaaraq, aqqaneq-marlunnik ukiulik)

Apeqqummut tassunga niviarsiaaraq alla akivoq:

"Aap, sunnertitarput" (Qanoq?) "Ilaannikkut imeraangata malugisarpara, qujanartumilli qerititsivik nerisasanik immertarpaat" (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa misigisarpaat angajoqqaatik inooqataanissamut nukissaqarnertik pigiinnartaraat.

Nukappiaqqap oqaluttuaraa angajoqqaami aningaasarliorpallaarnertik qanoq qisuariaatigisimaneeraat:

"Tunniutiinnanngillat. Pissusitoqartik pissuseriinnarpaat" (Nukappiaaraq, 16-inik ukiulik)

9.-10. klasse-mi atuartut allaaserinninnerat

Apersuinermut tapertassatut meeqqat atuarianni atuarianni sisamani 9.-10. klassemi atuartut illoqarfiit pingaarnersaanneersut, illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu allaaserinninnermi peqataapput. Allaaserinninnissamut saqqummiussami apeqqutit ataaniittut akeqqullugit qinnuigineqarput:

- 1) Suna pingaarpa meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngissappat?
- 2) Ilaqtariit aningaasakinnerat meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarpa?¹⁵

Allaaserinninnissamut saqqummiussaq kalaallisuujuullunilu qallunaatuujuvoq (tak. ilanngussaq), atuartup nammineq toqqarsinnaavaat oqaatsit suut atorlugit allakkusunnerluni. Allaaserisat pingasut qallunaatuujupput, sinnerilu kalaallisuujuullutik. Allaaserisat paasiniaqqissaarnissaat siunertaralugu taakku qallunaatuunngortinneqarsimapput. Allaaserinninnissamut saqqummiussami meeqqat inuusuttullu misigisaat assigiinngitsut titartaganngorlugit ilanngunneqarsimapput. Taamaaliornermi siunertaavoq atuartut allaaserinninnissaannut isumassarsisinnerqarnissaat, tamannalu pingaartumik atuartunut atuagarsornikkut piginnaanikitsunut iluaqutaasoq paasinarsivoq.

Atuartut 13-iniit 15-inut ukiullit 71-it allaaserinnissimapput. Taakkunannga nivarsiaqqat 38-t nukappiaqqallu 32-t (ataatsip suaassutsini nalunaarutigisimanngilaa). Allaaserisat takissusaat allanngorarpaq, ilaat titarnialunnik allassinimapput ilat quppernerit A4-t marluk-pingasut. Ileqqorissaarnissaq pissutigalugu allaaserinnittut kikkuuneri isertorneqarpaq, allaaserinninnissamullu saqqummiussami naqissuserlugu oqaatigineqarpaq atuartut allaaserisaat ilinniartitsisut atuassanngikkaat. Aammattaaq atuartut atitik allattussaangilaat taamaallaat ukiutik suaassusertillu. Taamaaliornikkut siunertaavoq atuartut toqqissillutik naqisimaneqarnatik qanorluunniit allassinnaanissaat.

¹⁵ Allaaserinnitsitsilluni periaaseqarneq apeqqutitaalu misissuineq "Barn och knapp ekonomi" (Meeqqat aningaasarliornerlu) isumassarsiorfigalugu ingerlanneqarpaq (Harju 2005). Allaaserinnitsitilluni periaaseq kalaallinut siornatigut atorineqarsimavoq, tassa meeqqat peqqissutsikkut ileqquinut atatillugu (Schnohr 2004).

Atuartut allaaserinninnermut peqataanissaat atuariup pisortaanit akuerisaavoq, ilinniartitsisullu siunnersortinik oqaloqateqareernermikkut allaaserinninnissamut saqqummiussat atuartunut ingerlateqqissimavaat kingornatigullu allaaserisat MIPI-mut ingerlateqqissimallugit¹⁶.

Atuartut allaaserinninnermi peqataatinneqartut apersuilluni misissuiner misuulli ilaqtariinnit aningaarsarliortuningaanneernertik pissutigalugu toqqarneqanngillat. Atuaqatigiit tamakkerlutik allaaserinnipput, taamaalillutillu atuartut inuiaqatigiinni kalaallini isertitaqarnikkut assigiinngitsuningaanneersuullutik. Taamaaliornikkut siunertarinqarpoq ilaqtariinni aningaarsarliortuni meeraanerup nalignnaasumik qanoq inneranik paasisaqarnissaq.

Allaaserisani sammisat suuneri tunngavigalugit paasiniaqqissaarneqarput. Tassa imaappoq atuartut allaaserinninnerminni qulequttat ataatsimoorussaata arlallit uani ilanngunneqartut. Allaaserinninnerit atuartut eqqarsaataannik toqqaannartumik paasisutissiipput, aammalu atuartut misissuiner mi pingaartillugu sammisamut meeqqat paasinninnerannik misissuissagaanni periusitsialaalluni. Qulequttat paasiniaqqissaarnermi ilanngunneqartut atuartut allaaserisaannik toqqaannartumik issuaanikkut takutinniarnaqarput. Issuaanerit atuaruminarsarniarlugit ataasiakkaani oqaaseqatigiit naggasersuinerillu naqqinneqarsimapput. Allannguinerit issuakkat imarisaat allanngortinngikkaluarlugit.

Allaaserisanik paasiniaqqissaarneq

Aalajangersimasunik apeqquteqanngikkaluarluni allaaserinninnissamut saqqummiussami apeqqutigineqarput meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suna pingaartuunersoq, aammalu ilaqtariit aningaasakinnerat meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarnersoq. Meeqqalli ilarpaaluisa namminneq misigisatik tunngavigalugit apeqqutit akisimavaat¹⁷.

¹⁶ Atuarfimmi ataatsimi siunnersortit nammineerlutik allaaserisassaq atuartunut tunniuppaat.

¹⁷ Meeqqat namminneq misigisaminnik allaaserinninnissaat ilimagineqareersimavoq, atuartullu pisariaqartitsilissagunik eqqarsaatitik pillugit oqaloqateqarnissamut periarfissaqarnissaat qularnaarniarlugu, siunnersortit Meeqqat inuusuttullu oqarasuaataat (oqarasuaat 134) pillugu quppersagaaraliaq suliaqarnermi nalaanni atuarfinni tamani atuartunut tamanut

Assersuutigalugu arlallit allapput nerisassaqaqnginneq misigisimallugu. Atuartut allat ilaqutariit aningaasakinnerat meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarneranik, imaluunniit meeqqat inuunerat ajunngitsuussappat suut pingaartuunerannik takorluukkatik imaluunniit tusarsimasatik apeqqutinut akissutigaat. Atuartut ataasiakkaat qinnuigineqaqngikkaluarlutik siunnersuuteqarput Kalaallit Nunaanni ilaqutariit aningaasakinnerat pissutigalugu meeqqat pissakilliulinnginnissaat anguniarlugu qanoq pinaveersaartitsitsoqarsinnaanerannik qanorlu pinngitsoortitsiniarsinnaanermik siunnersuuteqarnermikkut.

Atuartut ilaasa meeqqat atugaasa assigiinngissutaat ersersinniarpaat ilaqutariinni naammattunik aningaasaatilinni meeqqat inuunerannik oqaluttuarnermikkut. Atuartut taakku meeqqanut ilaqutariinni aningaasarliortuni inuusunut naleqqiullutik, killeqaqngitsumik nerisassaqaqlutik, ilinniagaqarnissamut periarfissaqaqlutik aalajangersimasumillu suliffeqaqlutik, aammalu angajoqqaaminnit paarineqaqluarlutik inuunermillu nuannarinnillutik, inuuneq qanoq ittuunersoq oqaluttuaraat.

Meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suna pingaartuunersoq apeqqummut meeqqat ilaat killormut sammisumik akissuteqarput, tassa imaappoq allaaseraat meeqqat inuunerat ajunngitsuussappat suna *pinngitsoorneqartariaqartoq*, paarlattuanik suna pisariaqartuusoq allaaserinagu. Atuartut akissutaani ersepoq allaaserisassami sammisamut assigiinngisitaartumik meeqqat paasinnittaaseqartut. Meeqqat inuunerat ajunngitsuussappat suut pisariaqarnersut, aammalu ilaqutariinni aningaasakitsuni inuuneq qanoq ittuunersoq ilisimaarerpasippaat. Meeqqat ilaasa oqaatsit oqariartaatsillu sakkortuut atorpaat, assersuutigalugu meeqqat asaneqartutut misiginissaat pingaartuusoq, imaluunnit meeqqat ilaqutariinnit aningaasakitsuninngaanneersut pitsaasunik siunissami periarfissaqaqngitsut naggataatigullu imminorsinnaallutik.

Malunnartumik atuartut ilaasa allaaserinninneq ajornartorsiutinik pakatsissutinillu saqqummiussinissamut periarfissatut atorsimavaat. Tamanna takuneqarsinnaavoq ilaqutariinni aningaasaatikitsuni nammineq misigisanik atuartut oqaluttuaani, aammali apeqqutit

agguassimapput. Tassunga atatillugu paasinarsivoq meeqqat amerlanersaasa Meeqqat inuusuttullu oqarasuaataat nalunngikkaat arlallillu atorsimagaat.

toqqaannartumik akinngikkaluarlugit atuartut namminneq inuunerminni pisimasunik allaaserinninnerini.

Immikkoortut tulliuuttut ima aaqqissorneqarput ilaqutariit aningaasakinnerisa meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarnerannik apeqqutinut atuartut akissutaat siulliullugit paasiniaqqissaarneqarlutik. Atuartut namminneq migisatik tunngavigalugit misilittagaat aammalu apeqqummut atuartut ataatsimut isiginninnerat kiisalu ilaqutariit aningaasakinnerat pissutigalugu meeqqat pissakilliulinnginnissaat anguniarlugu qanoq pinaveersaartitsitsoqarsinnaaneranik qanorlu pinngitsoortitsiniarsinnaanermik meeqqat siunnersuutaat paasiniaqqissaarneqarput.

Tulliullugit Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suut pingaartuunerannik apeqqummut atuartut akissutaat pasiniaqqissaarneqarput. Apeqqut taanna apeqqutigineqarpoq ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqat inuusuttullu inuuneranni taakku isumaat malillugu suut pingaartuunersut misissuiffiginiallugu.

Atuartut namminneq misigisaminnik oqaluttuarnerat

Immikkoortumi ataaniittumi saqqummiunneqarpoq ilaqutariinni aningaasarliortuni meeraaneq pillugu meeqqat namminneq misigisaminnik oqaluttuarnerat.

Atuartut namminneq misigisaminnik oqaluttuarnerat

Atuartut amerlalaartut qinnuigineqanngikkaluarlutik ilaqutariinni aningaasakitsuni inuunerminni namminneq misigisimasatik allaaserissallugit toqqarsimavaat. Atuartut oqaluttuaat nerisassanik amigaateqarnermik kaannermillu, nikallunganermik ernumanermillu aammalu meeqqatulli allatut periarfissaqarnissanik killilersorneqarnermik imaqarput, killilersorneqartutut misigisimaneq assersuutigalugu nutaanik atisartaarsinnaanermut ilaquuttallu ilagalugit aallarsinnaanermut tunngasuullutik. Ulluinnarni pissakilliorneq meeqqat allaaserivaat aammalu imminnut qanoq ikiorniartarlutik ilaquuttatillu qanoq ikiorniartarlugit, assersuutigalugu sulinikkut imaluunniit qatanngutit siulliutillugit neriseqqaartarlugit nerisassallu sinneqarpata aatsaat nammineq nerisarlutik.

Ilaqtariinni aningaasaatikitsuni inuunermi atuartut namminneq misigisaminnik oqaluttuaanit tigusat ataani allaaserineqarput.

Atuartoq allappoq kaanneq nikallunganermik sapiutilernermillu kinguneqartartoq:

”Tamanna nammineq misigisimavara. Ajorluinarpoq. Kaannarpoq. Nikallunganarpoq sapiutilernarlunilu aamma nukissaarunnarpoq isumakululernarlunilu” (Nukappiaraq, 15-inik ukiulik)

Atuartoq alla oqaluttuarpoq qaammat naaleraangat nerisassaaruttarlutik aammalu aallarnissamut akissaqarnatik:

”Angajoqqaat pitsaasumik ilinniagaqanngitsut assorsuaq aningaasarliorput, ineqarnermut akiliutip, inaallagissamut akiligassap oqarasuaammullu akiligassap akilernissaanut akissaqaqqalaarput, qaammatilli sinneranut nerisassarsutissaqarnatik. Kaalluni nuanninngilaq, aallarusuttaralualutalu akissaqanngilagut” (Niviarsiarraq, 16-inik ukiulik)

Atuartoq allappoq aningaasanik amigaateqarneq ilaqtariit tamarmik isumaannut inuunermillu nuannarinninnerannut sunniuteqartartoq:

”Mikinerusumik qatannguteqarpunga, angajoqqaakkalu aningaasaateqanngikkaangata malugisarpara qatanngutikka taakku isumalulerlutillu nuannaarunnaartartut. Nerisassaqaanngikkaangatta suut tamaasa kajungeriunnaartarpavut nuannaarunnaarlutalu” (Niviarsiarraq, 14-inik ukiulik)

Atuartoq oqaluttuarpoq qatanngutini qaarsillarniassammata angajulliugami nerinaveersaartariaqartarluni:

”Maannakkorpiaq angajoqqaakka aningaasaateqanngillat, taamaattumik kaaqqajaavunga aamma qatanngutikka kaapput. Nerinanga qatanngutikka nerisittarpakka uannit nukarliummata. Nukarleq sisamanik ukioqarpoq angalullerlu aqqanilinnik ukioqarluni [qatanngutigiiit katillutik sisamaapput]. Uanga 14-inik ukioqarpunga angajullersaallungalu. Qatanngutikka siulliullutik nerisarput nukarliugamik, nerisassallu nungunngikkaangatigit nerisarpunga. Ilaannikkut nerisassat tamaasa siulliullunga nerisarpakka, sulisimagaangama naak qatanngutikka kaakkaluartut. Aamma meeqqat allat kaattut takusimavakka, nallinnaqaallu” (Niviarsiarraq, 14-inik ukiulik)

Atuartoq ataaseq naapertuutinningsumik pineqarluni misigisimavoq tassami angajoqqaavi piumasaanut akissaqannginnerariarlutik aningaasatik imigassanut aalakoornartulinnut atortarmatigit:

”Aningaasakippallaaraangatta nerisassat amigaatigisarpavut nukeeruttarlutalu. Arlaanik piserusukkaangatta oqartarput [angajoqqaat] aningaasat amigartut. Aningaasaatikippugut naak aningaasaaterpassuaqaraluartut. Taama oqartarput aningaasat imigassanut aalakoornartulinnut atorniassagamikkit” (Nukappiaraq, 15-inik ukiulik)

Atuartup oqaluttuaraa ilaqtariinni aningaasakitsuni meeraanerup nassatarigai, meeqqat allat assigalugit periarfissaqannginneq taamaattumillu killilersorneqarneq:

”Ilaqtariinni isertitakitsuni inuunerup nuannaarunnaarsittarpaanga. Inuusuttut allat aningaasaateqartuaannartut usorisarpakka namminerli aningaasaateqarnanga. Meeqqat suliffilinnik angajoqqaallit usornarput. Nerisassaqannginneq peqqinnangilaq. Naammattunik aningaasaateqaraluarutta aasakkut sulinngiffeqarnerup nalaani angalasassagaluarpugut, atissarsisinnaassagaluarlutalu. Sunngiffinni aamma sikkilertarsinnaassagaluarpunga, tamakkuninnga pisinissamut akissaqartuugaluarpunga” (Niviariaraq, 15-inik ukiulik)

Atuartoq oqaluttuarpoq tamakkuninnga pisinissamut akissaqalerniarluni suliffittaarsimalluni, kisiannili artuleramiuk taamaatiinnartariaqarsimalluni:

”Angajoqqaat isertitakinnerisa meeqqat inuusuttullu sunnertarpai, aamma uanga. Sunnertissinnaasaqaanga, pingaartumik inuugama kissaateqartuaannartoq. Sulillunga aallartikkaluarpunga, kissaatigisakka pisiarisarniassagakkit, kisianni qasusorujussuusarpunga suliunnaarlungalu, atuarfimmit soraarnikka tamaasa pisiniarfiup matunissaata tungaanut sulisuaannarama, tamannalu uannut artornarpallaqaat. Sunnertittaqaanga, soorluli taartorsuup iluanut mattunneqarsimalluni, allatulli iliuusissaqanngilanga, utaqqiinnartariaqarpunga [...] Angajoqqaama aningaasaatai nunguleraangata nukissaaruttarpunga” (Niviarsiararaq, 14-inik ukiulik)

Meeqqanut qanoq sunniuteqartarneranik atuartut ataatsimut isigalugit paasinninnerat isumaallu

Ilaqtariinni aningaasakippallaartuni inuunerup meeqqanut inuusuttunullu sunniutaanut atuartut akissutaasa takutippaat ajornartorsiummut tassunga ilisimaarinnittorujussuusut. Ilaqtariit aningaasaatikippallaartut nerisassarsiutissaqartannginnerat aammalu nerisakippallaarneq,

meeqqat atuarfimmi malinnaasinnaanginnerannik kinguneqarsinnaasoq meeqqat allaaseraat. Angajoqqaat meeqqamik nutaanik atisassarsinissaannut akissaqannginnerat pissutaalluni meeqqat pisoqqanik atisaqartarnerat, taamaattumillu qinngasaarneqartarnerat allaaseraat. Meeqqat kannusuttutut misigisarnerat, meeqqanit allanit imminnut mattuttarnerat aammalu ilaqtariit inissisimanagerat pissutigalugu, meeqqat ajoquteqartutut misigisarnerat qanorlu iliorsinnaangitsutut misigisarnerat oqaluttuaraat, kiisalu meeqqat inersimasunngornissaannut tamanna qanoq kinguneqarsinnaasoq oqaluttuaralugu. Taamaalilluni ilaqtariinni aningaasaatikippallaartuni inuunerup qanoq ittuuneranik atuartut isiginninnerat, meeqqat ilaqtariinni aningaasaatikitsuni inuusut namminneq misigisaminnik oqaluttuaannut assingusorujussuupput, tamakkulu saqqummerput ilaqtariinni aningaarsarliortuni meeqqanik apersuinerne taamatuttaaq meeqqat namminneq misigisimasaminnik allaaserinninnerini.

Ilaqtariinni aningaasaatikippallaartuni meeraanerup qanoq ittuuneranik meeqqat paasinninnerminnik tamatumunngalu qanoq isumaqarnerminnik allaaserisaani tigusat ataani takutinneqarput.

Meeqqat pisoqqanik atisaqarput nerisassaallu nunguttarlutik

Ilaqtariinni aningaasaatikippallaartuni inuunerup meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarneranik atuartorpassuit akissutaani nerisassaqaannginneq atisassaqaannginnerlu sammineqangaatsiarput.

”Angajoqqaat suliffeqaanngikkaangata ullut ajornartorsiorfiusut takkuttarput ilaannikkullu assersuutigallugu isertitat unikkaangata meeqqat inuusuttullu avatangiisini pitsaanngitsuni peroriartortarput atisassanik nerisassanillu amigaateqarlutik”. (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik).

”Atisarlupput pisoqqanillu atisaqarlutik, nerisassaataat nunguttarput, inunnilu allani nerisariaqartarlutik” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Atuartoq ataaseq malillugu isertitakinnerup nassatarisaanik nerisassanik atisassanillu amigaateqarnerup saniatigut aamma ineqarnermut akiliummut akissaqaanngineq pissutigalugu, ilaqtariit angerlarsimaffimminnit anisitaaneranik kinguneqarsinnaasarpoq.

"Angajoqqaat isertitakinnerisa nassatarisarpaa nerisassaqaannginneq, atuarfimmut taquassaqaannginneq aammalu ullut tamaasa annikitsunnguanik nerisarneq. Ilaat angerlarsimaffimminnit anisitaasarput akiligassat akilersimannngikkaangamikkit" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat atuarfimmi qinngasaartittarput meeqqallu allat piisa assinginik pisisinnaanatik

Meeqqat inuusuttullu ilaqutariinniit aningaasarliortuneersut meeqqat allat piisa assinginik peqaannginnertik pissutigalugu qinngasaarneqartarnerat meerarpassuit akissuteqaataanni uteqattaarneqarpoq:

"Atuarfimmi qinngasaarneqartarput. Nutaanik atisarsisinnaanngillat imaluunniit meeqqat inuusuttullu allat pigisaasa assinginik pisisinnaanatik" (Nukappiarq, 14-inik ukiulik)

"Aamma allat atisatik pissutigalugit qinngasaartittarput" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat kanngusupput meeqqallu allat akornanniinnissartik ajornakusoortillugu

Meeqqat kanngusunnermik misigisimanerisa qaavatigut qinngasaartittarneq, atuartut ilaasa oqaasii malillugit, meeqqat allat ilaginissaannik ajornakusoortitsinerannik kinguneqarsinnaavoq taamaattumillu meeraqatimik akornaniinniarnertik ajornakusoortissinnaasarlugu:

"Immaqa ilaat kanngusuttarput atisassanik amigaateqarnertik pissutigalugu. Kanngusunnermik pissutigalugu allat akornaniinniarnertik ajornakusoortittarpaat" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat kaassinnaapput, atuariartoraangamillu malinnaaniarneq ajornakusoortittarlugu

Aningaasat ikippallaartut nerisasanillu amigaateqarnerup meeqqat inuunerannut arlalitsigut sunnuteqarnera atuartut allaaserisaanni arlalinni ersarippoq. Taamaalilluni atuartut ilaasa isumaat malillugu kaanneq atuarfimmi malinnaaniarnermut akornutaasinnaavoq:

"Pitsaanngitsumik sunniuteqartarpoq, assersuutigalugu kaassinnaapput, atuariartoraangamillu malinnaasinnaasangillat" (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

"Qasusarput, malinnaasinnaanatik atuarfimmullu soqutiginnikkunnaartarlutik atugarliornertik pissutigalugu" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat efterskolemukarsinnaangillat GU-milu atuarsinnaanatik taamaalillutik suliffissaqarniarneq ajornakusoortissavaat

Atuartut isumaqarput aningaasakippallaartunik angajoqqaarluni meeraaneq taamaallaat periarfisaqarnissamut meeqqanut pingaaruteqartuunngitsoq, kisiannili aamma inuusuttunngornermi inersimasunngornermilu qanoq periarfissaqalernissamut pingaaruteqartuusoq, pingaartumik ilinniagaqarnissamut suliffittaarnissamulu tunngatillugu:

"Meeqqat atuarianni meeraq naammassigaangami aallarusuttarput nunanut allanut atuariartorusuttarluni, tamannali ajornarpoq, angajoqqaammi meeqqamik allartinnissaanut akissaqanngillat" (Niviariaraq, 14-inik ukiulik)

"Tamatuma kingunerisinnaasarpaa meeqqat inuusuttullu GU-mi atuarsinnaannginerat imaluunniit efterskoleriarsinnaannginnerat. Suliffittaarniarnissaq ajornakusoortissavaat" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ajortumik misigisimasarput qanorlu ilioriarsinnaanatik misigisarlutik

Ilaqutariinni aningaasakitsuni peroriartornerup meeqqat misigissutsikkut inuunerannut pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaanera atuartut assigiinngitsutigut aallaseraat:

"Nerisassanik amigaateqarneq, kaanneq nuanninngitsunillu inuunermi misigisaqarneq ajortumik misigisaqartitsisarpoq isumaqatigiinnginnerillu qaangeruminaattarlutik" (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

"Uanga nammineq ilaqutariinnik aningaasatigut ajornartorsiortunik takusimanngilanga, nalunngilarali taakkununga nuanninngitsuusoq. Asanninnermik amigaateqakulaarput, timikkut

persuttarneqartarlutik atugarliorlutillu. Naggataatigut minnerunngitsumilli imminorneq aqputissatuarilertarpaat” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Aningaasanik amigaateqakulaneq pissutaalluni ilaqtariit inooqataanikkut allanik ajornartorsiuteqalersarnerat atuartut arlallit allaaserisaanni sammineqarpoq. Angajoqqaat imigassamik atornerluinerat tassunga attuumassuteqarajuttutut taaneqarpoq.

Meeqqat angajoqqaamik imertarnerannit sunnerneqartarput

Atuartut ilaat oqaluttuarput angajoqqaat imigassamik atornerluisarnerisa nassatarisaraa meeqqat nerisassaannik allanillu amigaateqalerneq:

”Qaammatip naalernerani angajoqqaat imeraangamik akiligassat akilernissaat allanillu amigaatinik pisinissartik puigortarpaat, taamaalillutik tamanna meeqqat erniinnaq sunnertissutigisarpaat. Angajoqqaat imertarnerat pissutigalugu meeqqat ajornartorsiuteqalersinnaapput, ullaakkullu qasullutik itersinnaasarlutik uffa angajoqqaatik suli sinittut. Assersuut: Niviarsiaraq ullaakkut iterpoq nerisassaqarnani. Taava aqqalussani itersarpaa atisalersorlugulu, taava meeqqerivimmukaappaa” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

”Angajoqqaat suliffeqanngippata meeraq aserortersinnaavoq. Angajoqqaat isertitakippata imertarlutillu, taava meeraq qanoq iliorsinnaanngitsutut misigisarpoq allanullu oqaluttuarnissani sapertarlugu” (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat nerisassaqartinniarlugit atisassaqartinniarlugillu angajoqqaat suleruluttarput

Atuartut allat oqaluttuaraat angajoqqaat aningaasaatimik naammannissaat anguniarlugu qanoq suleruluttartigisut, meeqqat nerisassaqarnissaat atisassaqarnissaallu qulakkeerniarlugu, taamaalillugit pissakillioratik inuuniassammata:

”Angajoqqaat suleruluttartut suleruluttarput qitornatik nerisassaqarlutillu atisassaqarniassammata” (Niviarsiaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat taakkulu angajoqqaavi aningaasanik atorniartarput imaluunniit tillittalersarlutik
Ilaqutariit aningaasanik amigaatillit qanoq iliuseqartarnerat atuartut allarlit allaaserivaat.
Taasartagaat tassaapput aningaasanik allanit atorniartartut imaluunniit tillinniartalersarlutik:

"Ilaqutariit aningaasanik amigaateqaleraangamik allanut atorniartarput. Imaluunniit meeqqat inersimasunit aningaasanik tillittalersarput. Taava meeraq taanna meeqqanit allanit ikinngutigineqarusukkunnaartarpoq tillittarnini pissutigalugu" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Kissaatitik pisinnaangilaat, nuannaarunnaartarlutik, immaqa aamma allat usoralugit tillittalersarput" (Niviarsiaaraq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat nallinnaqaat

Meeqqat ilaqutariinni aningaasakippallaartuni inuusut atuartut misiginneqatigaat, atuartullu ataatsip oqaluttuaraa ilaqutariit aningaasanik amigaatillit ilaquuttami qanoq iliorlutik ikiorniarsimagaluaraat:

"Ilaqutariit aningaasakitsut nalligisarpakka, ipertusarmata immaqa quligutisissutissaqannginnamik. Ataasiarluta ilaqutariit aningaasanik atukkernikuuavut aningaasaqanngimmata nalligilerlugit" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Meerannguit nallinnat paarineqanngitsut, nalligeqaakka" (Niviarsiaaraq, 15-inik ukiulik)

Atuartut inassuteqaataat

Angajoqqaat aningaasakippallaarnerat pissutigalugu meeqqat ulluinnarni pissakilliorlutik inuuneqarnissaat pinaveersaartinniarlugu imaluunniit pinngitsoortinniarlugu aaqqiissutissanik siunnersuutininik atuartut ataasiakkaat qinnuigineqanngikkaluarlutik allaaseerisaqarput. Atuartut inassuteqaataat Kalaallit Nunaanni namminersortunut taamatuttaaq pisortanut saaffiginninnertut atuarneqarsinnaapput. Taakku imaraat ilinniakkamik ingerlatsisut amerlanerunissaat, akissarsiat qaffasinnerunissaat, ulluinnarni pisiassat akikinnerunissaat, aammalu pisortat tunniuttagaasaa

toqqaannartumik meeqqanut sammitinnissaat. Meeqqat inassuteqaataat ataani saqqummiunneqarput, allaaserinninnerminni namminneq oqaasertaliorsimasaat.

Atuartoq ataaseq isumaqarpoq ulluinnarni nioqqutissat pingaartumik nioqqutissat peqqinnartut akikinnerulissasut, aamma meeqqat ilaqtariinni aningaasakitsuni inuusut peqqinnartumik inuusinnaanissaat anguniarlugu:

"Pisiniarfimmi nioqqutissat akikinnerusariaqarput, ass. naatitat, banaanit, iibilit jordbærillu. Ullutsinni taakku akisuallaaqaat, meeqqallu naatitartornerusariaqarput" (Niviarsiaq, 13-inik ukiulik)

Atuartoq alla isumaqarpoq ilaqtariit aningaasat atorsinnaasaat qaffasinnerusariaqartut meeqqat nerisassaaruttarnerat pinngitsoortinneqassappat ulluinnarnilu pissakilliorlutik inuussanngippata:

"Angajoqqaat aningaasaqarpallaanngippata, nerisassallu amigarpata, taava meeqqat kaalissapput. Assersuutigalugu ataataq suliffeqanngippat anaanaasullu akiligassat tamaasa akilertarpagit, taava 500 kr.-t sinnerutissapput, taava nerisassat amigalissapput. Akissarsiat qaffasinnerusariaqarput! NERISASSAT pingaaruteqarput!" (Niviarsiaq, 14-inik ukiulik)

Ilaqtariit aningaasaqarnikkut atugarliornerannik taamatullu atugaqarnerup kingunipilugisartagaannut kalaallit tamarmik ilinniarnissaat atuartup ataatsip aaqqiissutissatut isigaa:

"Angajoqqaat suliffiluppata, assersuutigalugu eqqiaasartuuppata imaluunniit suliffeqanngippata, taava atugassaminnik aningaasaqanngingajattarput. Meeqqat inuusuttullu nuanninngitsumik inuuneqalernerannik ajornartorsiuteqalernerannillu kinguneqarsinnaasarpoq, taamaattumik kalaallit ilinniagaqartariaqarput pitsaanngitsumik inuuneqalissanngikkunik" (Niviarsiaq, 14-inik ukiulik)

Atuartup ataatsip aaqqiissutissatut siunnersuutaa toqqaannartumik meeqqanut sammivoq. Atuartup ataatsip misigisimavaa angajoqqaat meeqqaminnik isumassuinissartik piginnaaneqarfigisuaannanngikkaat, siunnersuutigalugulu meeqqat namminneq aqutassaminnik aningaasanik tunineqartassasut:

"Meeqqat inuusuttullu nerisassaqaartanngillat aningaasassaqaanngikkaangamik. Nerisassarsisinnaasannginnatta. Immaqa pitsaanerussagaluarpoq angajoqqaat ilisimateqqaarnagit meeqqat aningaasanik amerlanerusumik tunisarussigit. Meeqqamut nerisassaqaanngitsumut tunniullugit! Qaa, ikiortigut!?" (Nukappiaraq, 15-inik ukiulik)

Meeqqap ataatsip angajoqqaani kaammattorpai qitornaminnut akisussaaffik tigoqqullugu:

"Ajornartorsiutit aaqqinniarlugit angajoqqaat qitornatik paarinerusariaqarpaat, nerisillugit, taavalu ajunngitsumik inuuneqalerlutik" (Niviarsiararaq, 13-inik ukiulik)

Suna pingaarpa meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngissappat?

Meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suna pingaarnersoq apeqqummut atuartut akissutaat qulequttanik assigiinngitsunik imaqarput. Atuartut qitiutippaat angajoqqaat asanninnerat, isumassuinerat perorsaanerallu, ikinngutigilluakkat aammalu ajornartorsiutit pillugit oqaloqatissaqarnissaq.

Meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuussappat suut pingaarnerannik atuartut allaaserinninnerat ilaqutariinni aningaasakitsuni inuuneq pillugut atuartut allaaserisaannit arlalitsigut paarlattuanik allaaserineqarpoq. Pingaartumik sunngiffimmi sammisassanut peqataasinnaanermik pitsaasunik peqqinnartunillu nerisinnanermut pitsaasumillu atuarnermut, tunngasuupput.

Meeqqat inuusuttullu inuunerisa ajunngitsuunissaannut pingaartut atuartut allaaserinninnerat

Ataani takutinneqarput atuartut allaaserisaminni qulequttat sammisaat, tassa apeqqut una: meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngissappat suut pingaarpat.

Asanninneq, isumassuineq perorsaanerlu

Atuartut amerlasuut akipput meeqqat ajunngitsumik inuuneqassagunik asanninnermik pisariaqartitsisut, pingaartumik angajoqqat tungaanninngaanniit aammali ikinngutit tungaanninngaanniit. Atuartut tamanna assigiinngitsunik allaaseraat. Ilaat oqaluttuarput angajoqqaaminnit asanninnermik pisarlutik, taamaattumillu ajunngitsumik inuuneqarlutik. Atuartut allat nassuerput asanninnermik amigaateqarlutik, taamaattumillu inuunertik nuanninngitsuusoq.

"Asanninneq, nerisassat, pilluarneq, atisat, pigisat pitsaasut, sinilluarterneq ullaakkullu nuannaarluni itertarneq. Nerisassanik pitsaasunik nerisarpunga angajoqqaamalu asasorujussuaannga, isumakuluuteqanngilanga tamakkorpasuit angajoqqaannit pisarakkit" (Niviarsiaraq, 15-inik ukiulik)

"Asanninnermik amigaatilerujussuuvunga. Assersuutigalugu kamajasorujussuusarpunga. Ilaquttakka maqaasisorujusuaakka, taakku kisiisa. Asanninnermik tunisarpaannga. Inuit allat asanninnermik tunisanngilaannga. Ilukkut pilluanngilanga, asanninnermik assut amigaateqarama" (Niviarsiaraq, 15-inik ukiulik)

Atuartut ataasiakkaat "angajoqqaat asanninnerat" meeqqat ajunngitsumik inuuneqarnissaannut pingaartutuatut allaaseraat, allalli angajoqqaat asanninnerat pingaartunut allanut ilaatillugu eqqaavaat.

"Meeqqat inuusuttullu inuuneranni pingaarnepaat tassaapput ikinnguteqarneq ilaqutariinnilu asanninneq" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Angajoqqaanit asaneqarneq, nerisasaqarneq, pilluarneq perorsagaalluarnerlu" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Angajoqqaat aamma qitiutinneqarput meeqqat isumassorneqarnerat, perorsagaalluarnerat angerlarsimaffiminnilu toqqissisimanerat pingaartut atuartunit oqaatigineqaraangat:

"Pingaartippara meeqqat inuusuttullu angajoqqaaminnit iluamik pineqarnissaat, asaneqarnissaat paarilluarneqarnissaallu" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

"Angajoqqaat qitornatik perorsarluarpatigit meeqqat ajunngitsumik peroriartussapput, inuusuttuaqqallu ikaarsaalersut assinganik perorsarneqarunik ajunngitsumik peroriartussapput. Angajoqqaat qitornatik perorsarluarunik sumiginnassanngilaat, meeqqat inuusuttullu paarilluaramikkit" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Meeqqat ajunngitsumik inuuneqassagunik angerlarsimaffimmi toqqissisimallutik inuussapput. Nerilluartassapput, asaneqarluinnarlutik akaarineqarlutillu" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Ikinngutigilluakkat aammalu ajornartorsiutit pillugit oqaloqatissaqarneq

Meeqqat ajunngitsumik inuuneqarnissaannut pingaartinneqartuni meeqqat ikinnguteqartarnerat qitiulluinnarpoq:

"Ikinngutiilluarneq, imminnut tatigeqatigiilluni" (Nukappiarq, 14-inik ukiulik)

"Meeqqat inuusuttullu kammalaatimik ullut tamaasa takunissaannut piffissaqartariaqarput" (Niviarsiarq, 14-inik ukiulik)

Paarlattuanik atuartoq allappoq ikinnguteqannginnerup meeqqat imminnut mattunnerat qanoq nassatarisinnaaneraa:

"Inuusuttut ikinnguteqanngikkunik imminnut mattussinnaapput. Allat ilagisariaqarput nuannisaqatigalugillu aamma illaqatigalugit, assersuutigalugu timersoqatigiilluni" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat ikinngutitaartarnerannut sinaakkutit atugassaritinneqartut ukioqatiminnik peqateqartarnerannut qanoq pingaaruteqartiginersut atuartut assigiinngitsutigut allaaseraat:

"Timersorneq aamma meeqqanut inuusuttunullu pitsaavoq, assersuutigalugu timersoqatigisartakkat ikinngutigilerneqarsinnaapput" (Nukappiarq, 14-inik ukiulik)

Meeraqatit inuusuttoqatit ajornartorsiutit pillugit oqaloqatiginissaannut periarfissaqarneq imaluunniit killilersugaaneq qanoq periarfissinneqarnermit aalangerneqarluinnartartoq takuneqarsinnaavoq:

"Inuusuttut namminneq katerisimaartarfeqaralarunik taava toqqissillutik nuannaarlutik imaluunniit misigisatik nuanniitsut pillugit oqaloqatigiiffissaqassagaluarput" (Niviarsiarq, 13-inik ukiulik)

Meeqqat ajunngitsumik inuuneqassappata ajornartorsiutit pillugit oqaloqateqarsinnaaneq pingaartuusoq atuartut arlallit tikkuarpaat. Atuartup ataatsip oqaluttuaraa ajornartorsiutini pillugit oqaloqateqarsinnaalernini pingaaruteqarluinnartoq:

"Mikinerugallarama ajornartorsiuterpassuaqarpunga angajoqqaakka imerajuttuummata. 14-inik ukioqalerama aamma uanga nammineq imerajuttunngorusulerpunga. Taava tallimannngornikkut taamatutaaq arfininngornikkut imertalerpunga, maannali taamaaliussaarnikuuvunga. Ajornartorsiutikka inummut ataatsimut oqaluttuarisimavakka nuannaarnerulerlungalu" (Niviarsiaraq, 15-inik ukiulik)

Sunngiffimmi sammisassanut peqataasarneq iluamillu atuarneq

Atuartorpassuit allapput sunngiffimmi iliuseqartarneq sunngiffimmi sammisassanut peqataasarneq meeqqat ajunngitsumik inuuneqarnissaannut pingaaruteqartuusoq:

"Meeraq ajunngitsumik inuuneqassaguni soorunami sunngiffimmi sammisassanik soqutigisaqartariaqarpoq susassaqartariaqarlunilu, assersuutigalugu skateborderneq, sikkilerneq sisorarnerlu" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Nuannisarneq pingaarpoq, aammalu inuusuttut sunngiffimmi sammisaqartarnerat" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Tassunga peqatigitillugu atuartut arlallit, pingaartumik nunaqarfimmiut aammattaarli illoqarfimmiut eqqumaffigeqquaar najukkaminni meeqqanut inuusuttunullu naammattunik sunngiffimmi sammisassaqarneranik misigisaqannginnamik.

"Meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqassappata sunngiffimmi ornittakkat amerlanerusariaqarput taakkulu ammasarfii sivitsorneqartariaqarlutik. Inuusuttut susassaaleqisarput sunngiffimmi ornittakkat matujaarpallaartarmata. Sunngiffimmi ornittakkat ammasarneri sivitsussapput, inuusuttut susassaaleqinnginniassammata" (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

"Meeqqat sunngiffimmi sammisassanik amerlanernik atorfissaqartitsipput, taamaalillutik nunaqarfimmi inuuneq ajunnginnerusoq misigissagaluarpaat. Unnuakkut perullulioortoqarpallaartarpoq nipiliortitsisoqarpallaartarlunilu, tassa susassaaleqineq pissutaalluni" (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat ilaasa atuarluarneq meeqqat siunissami ajunngitsumik inuuneqalernissaannut aalajangiisuulluinnartutut taavaat:

”Meeqqat inuusuttullu inuunertik ajunngitsuussappat atuarluartariaqarput atuarfimmilu angusarissaartariaqarlutik. Taamaanngippat meeraq siunissami ajortumik inuuneqalissaaq” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

”Meeqqat inuusuttullu inuunertik ajunngitsuussappat atuarnertik paarilluartariaqarpaat, taamaalillutik inersimasunngorunik pitsammik suliffittaarsinnaalissapput, ilaquttamillu pilersornissaannut akissaqalerlutik, assersuutigalugu qitornartik qarlissisinnaalerlugu” (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Nerisassat peqqissuserlu

Atuartut pingaartippaat meeqqat ajunngitsumik inuuneqassagunik peqqinnartumik inuuneqartariaqarnerat. Atuartut arlallit taavaat naammattunik peqqinnartunillu nerisassaqaarneq aalajangiisuulluinnartut, aammali timersornikkut timip atornissaa qitiulluinnartutut atuartunit oqaatigineqarpoq:

”Peqqissuseq meeqqamut ajunngitsuuvoq. Timersorneq isikkamillu arsarneq peqqinnartuuvoq. Peqqinnartunik nerisarneq ikinngutillu ilagisarnerat pingaartuuvoq” (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

”Meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngitsuusinnaavoq naammattunik nerisassaqaarunik atisassaqarlutillu aamma toqqissisimagunik” (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat kissaatiginagu periarfissaminnik killilersorneqarlutik inuugunik tamanna peqqinnanngitsuusoq atuartup tikkuarpaa:

”Nioqqutissat peqqinnartut akisuallaarput, takuneqarsinnaavorlu meeqqat inuusuttullu nerisassat peqqinnartut pisariaqartikkaat. Nerisassat peqqinnartut taama akisutiginnikkaluarpata, peqqinnarnerusumik inuussagaluarput, timivullu peqqinnerussagaluarput” (Niviarsiaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat imminnut ataqqisariaqarput aammalu namminneq akisussaaffeqarlutik

Atuartut ikitsuinnaat meeqqat aamma namminneq iliuseqarsinnaanerit sammivaat.

Erseqqissarpaat aamma meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqarnissartik namminneq akisussaaffigaaat, assersuutigalugu imminnut ataqqinikkut.

”Ajunngitsumik inuuneqassagunik imminnut ataqqisariaqarput” (Nukappiaraq, 14-inik ukiulik)

Atuartulli ataasiakkaat isumaat malillugu meeqqat pitsaasumik pissusilersortassapput inersimasunillu ataqqinnillutik.

”Meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqarnissartik akisussaaffigaaat, angajoqqaalli perorsaanerit pingaaruteqarpoq” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

”Meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqassappata angajoqqaaminnut naalannissaq ataqqinninnissarlu pingaarpoq, ilaannikkulluunniit taamaaliorusuttanngikkaluaraanni angajoqqaat aalajangiisussaapput” (Niviarsiaaraq, 14-inik ukiulik)

Meeqqat aqqanilinniit aqqaneq-marlunnillu ukiullit titartagaat

Misissuiffiqartussatut toqqakkani meeqqat mikinerit allanniarneq ajornakusoortippaat, taamaattumillu titartaatitsineq suliami uani ilaavoq. Titartaaneq iliuutsit atorlugit oqaluttuarnertut taaneqarsinnaavoq, soqutiginaatigaallu meeqqat eqqarsaataat takutissinnaagamikkit (aamma tak. Rasmussen, Harju 2005-imi). Meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut, illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu quliniit aqqaneq-marlunnik ukiullit apeqqutit marluk ataani allassimasut tunuliaqutaralugit titartaasimapput:

- 1) Ilaqtariinni aningaasaaterpassualinni inuuneq qanoq ippa?

2) Ilaqutariinni aningaasaatikitsuni inuuneq qanoq ippa? ¹⁸

Apeqqutit kalaallisut meeqqanut apeqqutigineqarput. Ileqqorissaarnissaq peqqutitalugu kikkut titartaasuunersut isertuunneqarpoq. Taamaallaat suaassutsimik ukiumillu allannissaannik meeqqat qinnuigineqarsimapput. Meeqqat katillutik 36-t aqqanilinniit aqqaneq-marlunnik ukiullit titartaapput. Taakkunannga niviarsiaqqat 17-iuupput nukappiaqqallu 19-iullutik. Meeqqat 13-it nunaqarfimmeersuupput, 15-it illoqarfimmeersuullutik arfineq-pingasullu illoqarfiit pingaarnissaanneersuullutik.

Meeqqat titartaatitsinermut peqataatinneqartut apersuilluni misissuinertuulli ilaqtariinnit isertitakitsuninngaanneersuunerat aallaavigalugu toqqarneqanngillat. Paarlattuanik meeqqat allaaserinnittut assigalugit inuiaqatigiinni kalaallini assigiinngitsunik isertitaqartuninngaanneersuupput. Taamaaliornikkut siunertaavoq misissuinermit pingaartillugu sammineqartumut meeqqat ataatsimut isigalugit qanoq eqqarsarnersut paasisaqarfiginissaat.

Titartakkani sammisat sumut tunngasuuneri aallaavigalugit paasiniaqqissaarneqarput. Tassa imaappoq sammisat meeqqat titartakkaminni ataatsimoorussa atarlallit tigulaariffigineqarput. Peqatigisaanilli titartaanermi sammisat, meeqqamit ataasiinnarmit imaluunniit ikitsuinnarnit sammineqartut paasiniaqqissaarnissaat inissaqartinneqassapput. Paasiniaqqissaarnermi meeqqat qalipaatiit toqqakkatik sooq toqqarsimaneraat annertunerusumik isumaliutersuutigineqanngilaq. Tamatuma ilannguneqarsimannginnera meeqqat qalipaatinik assigiinngitsunik qalipaatisaqqartinneqarsimanerannik, taamaalillutillu qalipaatiit qanoq ikkaluartulluunniit qinersinnaallugit periarfissinneqarnerannik peqquteqarpoq, aammalu qalipaasersuinerit paasiniaqqissaassagaanni meeqqat silarsuaanni qalipaatiit qanoq isumaqarnerannik annertuumik ilisimasaqarnissaq pisariaqarmat.

Atuarfiit, sunngiffimmi sammisassaqqarfiit ornittakkallu aqqutigalugit meeqqat peqataasussanngortinneqarput. Peqataanissaq takkunani pisortamit akuerineqarpoq, ulluinnarnilu

¹⁸ Periaaseq apeqqutitaalu misissuineq "Barn och knapp ekonomi" (Meeqqat aningaasarliornerlu) isumassarsiorfigalugu ingerlanneqarpoq (Harju 2005).

sulinermi ileqqusut qanoq ittueneri apeqqutaatillugit misissuineq pillugu paasissutissiisoqarpoq aamma/imaluunniit meeqqat angajoqqaavi akuersitinneqarlutik. Siunnersortinik oqaloqateqarneq tunuliaqutaralugu suliffeqarfinni taakkunani sulisut titartaatitsinermi suliassanik aallussisimapput. Sulissat tassaasimapput apeqqutit suunerinik meeqqanut paasissutissiineq, titartaareernerullu kingorna titartakap suuneranik meeqqanik ataasiakkaanik apersuineq. Tamatuma kingorna titartakkat meeqqallu nassuiaataat siunnersortinut ingerlateqqinneqarsimapput.

Titartakkanik paasiniaaqqissaarneq

Ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni inuunerup qanoq ittueneranik apeqqut tunngavigalugu meeqqat titartagaat amerlasuunik sammiveqarput, aamma taamaappoq allaaserisani aamma ilaqutariinni aningaasarliortuni angajoqqaanik meeqqanillu apersuinerni. Assersuutigalugu ilaqutariini aningaasaatikitsuni meeqqat naammatsillutik nerisannginnerat, kaasarfimmisarsisannginnerat namminnerlu ineeraqannginnerat, aamma ilaqutariit aningaasaatikitsut nikallungasarnerat nuannaanngittarnerallu aammalu taamatut atugaqarnerup nassataanik killilersorneqartarnerat.

Ilaqutariinni allanut naleqqiulluni aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni meeranerup qanoq ittueneranik apeqqutit ammasumik apeqqutigineqarput. Meeqqalli apeqqutit najukkaminni pissutsinut sangutissimavaat, meeqqallu amerlanersaasa najukkaminni piviusut takusatik aallaavigalugit titartaasimapput. Tamanna atuuppoq Kalaallit Nunaannut tamarmut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu meeqqap najugaqarfianut. Meeqqat ilaat namminneq inuunertik aallaavigalugu titartaasimapput, meeqqalli allat najukkaminni ilaqutariit allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartut imaluunniit aningaasaatikitsut pillugit qanoq isiginninnertik aallaavigalugu titartaasimallutik. Taamaallaat meeqqat ataasiakkaat najukkamik avataannit, assersuutitalugu isiginnaagassianit imaluunnit titartakkanit isumassarsisimapput.

Sammisat assigiit amerlapput, allallu taamaallaat meeqqat ataasiakkaat titartagaani sammineqarlutik. Tassunga ilanngullugu takuneqarsinnaavoq meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut, illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu titartagaat assigiingissuteqartut. Tamanna immikkoortup naggataani nassuiarneqassaaq tassani meeqqat titartagaasa

assigiingissutaat paasiniaqqissaarneqassammata. Tassani aamma sammineqassaaq nukappiaqqat niviarsiaqqallu titartagaat assigiingissuteqarnersut.

Ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni meeraaneq qanoq ittuua?

Immikkoortumi tulliuttumi ilaqutariinni allanut naleqqiulluni aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni inuuneq pillugu titartakkani sammisat ataatsimut isigalugit allaaserineqarput.

Meeqqat titartagaanni sammisat ataatsimut isigalugit

Ilaqutariit pigisatigut aningaasaqarnikkullu atukkamikkuq naligiinginnerat meeqqat titartagaanni sammineqarnerupput, aammali ilaqutariit isumaasa qanoq issusaasa assigiingissutaat meerarpassuit titartagaani qitiutinneqarput. Ilaqutariit inuuniarnikkut atugaanni pissutsit imminnut akerleriilluinnartut meeqqat titartakkaminni saqqummersissallugit pingaartippaat, tamatumalu takutippaa Kalaallit Nunaanni ilaqutariit qanoq inuuneqarnissaannut aningaasaat sunniuteqarnerat meeqqat ilisimaarilluinnaraat.

Ilaqutariit aningaasaateqarluartut aningaasaatikitsullu *pigisatigut inuuniarnikkut atugaat* pillugit meeqqat titartaanermi oqaluppalaarutaat atukkani pissutsinik assigiingitsunik imaqqarput. Meeqqat ilaasa ilaqutariit aningaasaateqarluartut meeqqamik atisassarsinissaannut akissalittut saqqummersinneqarput, ilaqutariillu aningaasaatikitsut meeqqamik atisassarsinissaannut akissaqanngitsut saqqummersinneqarlutik, taamaattumillu ilaqutariinni taakkunani meeqqat atisaat ilaartorneqartuunngikkunik namminneq mersugaapput. Meeqqat allat ilaqutariit aningaasaateqarluartut illuni angisuuni najugalittut titartassallugit qinersimavaat, ilaqutariillu aningaasaatikitsut illuaqqani najugalittut, imaluunniit angerlarsimaffeqanngitsut titartassallugit qinersimavaat.

Meeqqat titartagaat naapertorlugit angisuumik illoqarnerup pigisarpassuaqarneq aamma nassatarisarpaa. Amerlasuutigut illut inerpassuaqartarput. Igaffeqarput, uffartarfeqarlutik, isersimaartarfeqarlutik, torsuusaqarlutik, allaffeqarlutik, angajoqqaat sinittarfeqarput, aammalu pingaartutut isigineqartut ilagaat meeqqat namminneq ineeraqarnerat. Tamanna ilaqutariit

aningaasaatikitsut atugaannut akerliulluinnarpoq, tassa taakku ataasiinnarmik initaqarajuttumik illoqaramik. Illup initaa ikitsuinnarnik pequteqarpoq, ilaqutariillu siniffeqaratilluunniit qipinnik pigisaqartanngillat. Taakkununga paarlaallugu ilaqutariit madras-ini imaluunniit natermi sinittarput, assersuutigalugu sinngup puuini. Ilaqutariit aningaasaaterpassuallit pequterpassualinnik illoqarput elektroniskiusunillu atortoqarlutik, soorlu qarasaasiaat saattunik ersersitsiveqarput (fladskærm), inaallagiatortumik kissarsuuteqarlutik il.il. Meeqqat ataasiakkaat aamma titartarpaat ilaqutariit taama ittut meeqqamik pinngussanik pitsinnissaannut akissaqartut.

Pigisat aamma allat, ilaqutariit aningaasaaterpassuallit akissaqartitaat meeqqat titartarpaat. Illut pequsersukkat saniatigut titartakkani sammineqarnerpaasut tassaapput biilit. Ilaqutariit aningaasaaterpassuallit ataatsimik arlalinnilluunniit biileqarnissaq akissaqartippaat. Taakku angerlarsimaffiminni aningaasat saqqumitiinnarpaat aningaaserivimmilu aningaasaateqarlutik, tigussiffiginnaasaminnik, ilaqutariilli aningaasaatikitsut tamakkuninnga periarfissaqanngillat.

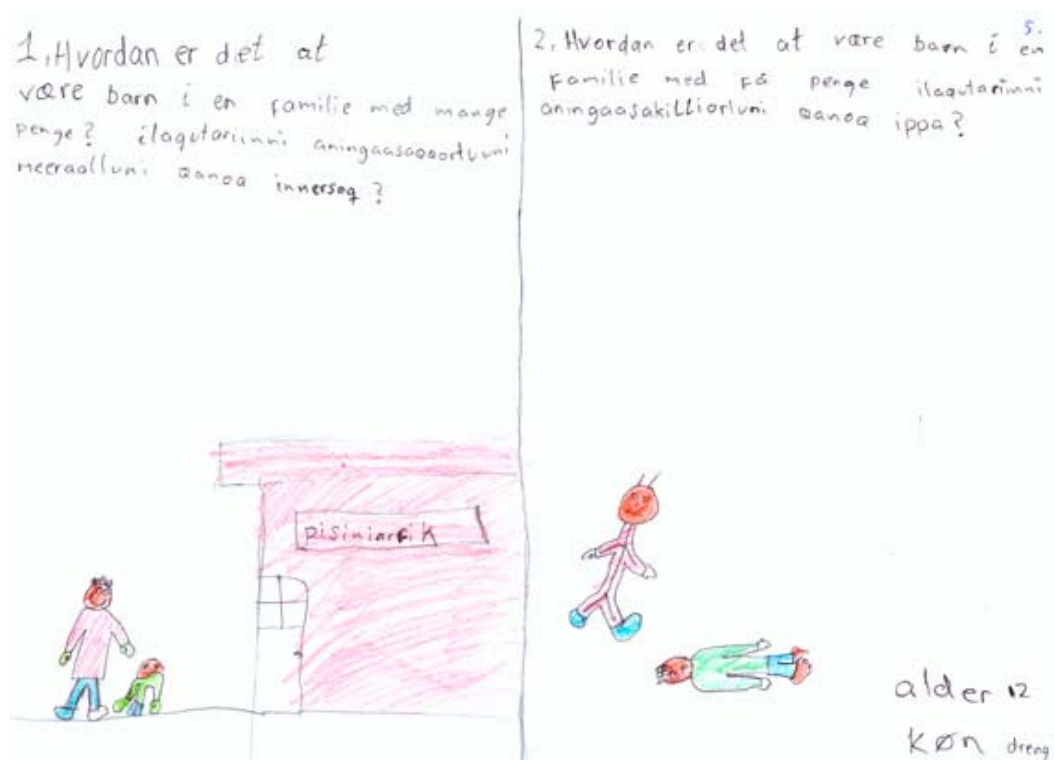
Ulluinnarni pisariaqartitanik ilaqutariit pissarsisinnaanermikkut assigiinngissutaat meeqqat arlallit titartakkaminni pingaarnertissallugit qinersimavaat. Meeqqat ilaqutariinni aningaasaaterpassualinni inuusut nerisassanik, amerlasuutigullu nerisassanik peqqinnartunik, soorlu naatitanik pisinissamut akissaqartutut meeqqat titartagaanni ersissineqarput. Taassuma akerlianik meeqqat ilaasa titartarsimavaa ilaqutariinni aningaasaatikitsuni meeqqat naammatsillutik nerisannigitsut kaattullu, aammalu angajoqqaat taamatuttaaq meeqqat nerisassaqaannginnertik pissutigalugu nikallungallutillu nuannaanngitsut.

Inuup isumaata qanoq issusianik imaqartunik, tassaasunik inuit ilaat nuannaartut ilaallu nikallungasut, meeqqat titartagaani amerlasuuni sammineqarput. Meeqqat ilaqutariinni aningaasaaterpassualinni meeraasut nuannaartuupput, nerisassaqaramik kaasarfimmiussarsisinnaallutillu, meeqqalli ilaqutariinni aningaasaatikitsuni meeraasut nuannaanngillat, nerisassaqaannginnamik angajoqqaaminnillu kaasarfimmiussarsisannammik, assersuutigalugu meeqqatut allatuulli mamakujunnik imeruersaatinillu pisiniarsinnaannginnamik. Ilaqutariit aningaasaaterpassuallit ilorrisimaarput angerlarsimaffiup kiassarnissaanut akissaqaramik, ilaqutariilli aningaasaatikitsut qiiapput kiassaatinillu saniani uunnassimaarniarlutik katersuussimallutik. Taamaallutik meeqqat saqqummersippaat aningaasat ilaqutariinnut qanoq

sunniuteqarnerat, minnerunngitsumillu meeqqat isumaasa qanoq innerannut ilorrisimaarnerannullu sunniuteqarnerat. Assersuutitut aamma paasineqarsinnaasunik meeqqat arlallit titartaasimapput, seqinnarik, naneruusersorneq naasuullu ilaqutariinnut aningaasaaterpassualinnut atatillugu titartarsimavaat, taakkuli ilaqutariit aningaasaatikitsutut saqqummersillugit titartakkaminni ilaatinngit, taamaallaalli meeqqap ataatsip seqineq nuissamit asserneqarsimasoq titartarsimavaa.

Meeqqat titartakkaminnik oqaluttuarinninnerat aqqutigalugu ilaqutariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni aningaasaatikitsunilu inuunermik meeqqat qanoq nalilersuinerat paasisaqarfigineqarsinnaavoq. Meeqqat arlallit oqaluttuarput ilaqutariit aningaasaaterpassuallit tassaasut "iluamik" ilaqutariittut inuusut. "Inoqutigiit" nerisassallit, atisassallit nuannersumik angerlarsimaffillit aammalu nuannaartut. Tassunga akerliusutut ilaqutariit aningaasaatikitsut meeqqat inissippaat, ilaqutariillu taakku nikallungasuupput aningaasaqarnikkullu inissisimanerminnit pitsaanngitsumik sunnerneqarsimasutut inissillugit.

Titartakkat immikkut ittut

Meeqqat ataasiakkaat titartagaat immikkut ittuupput, tassa nunagisaminni pissutsit aallaviginnginnamikkit. Assersuutigalugu meeqqap ataatsip nunani pisuuni suliffissuaqarfiusuni aamma nunani piitsuni ineriartorfiusuni ilaqutariit pigisatigut assigiinngissutaat titartarpaa. Nunami suliffissuaqarfiusumi ilaqutariit illumi angisuumi nutaaliaasumi najugaqarput, nunami ineriartorfiusumi ilaqutariit illunnguami ivikkanit sanaami silatimini palmiuteqarlutik najugaqarput. Meeraq ataaseq quppersakkat titartagartallit silarsuaannit isumassarsiorsimavoq illulu Joakim von And-ip illorsuatut ittoq dollarip ilisarnaataanik ilisarnaaserlugu titartarsimallugu, ilaqutariillu aningaasaatikitsut eqqaavinni nerisassanik ujarlersutut titartarsimallugit. Meeqqat pingajuat isiginnaagassiat sarsuatitat silarsuaannit isumassarsiorsimagunarpoq, ilaqutariillu aningaasaateqarluartut kiffalersorlugit ilaqutariillu biiliat limousine-q ingerlatitsisulerlugu titartarsimallugu.

Ilaqutariit aningaasaateqarluartut taamatuttaaq aningaasaatikitsut pillugit meeqqat titartagaat allat immikkut ittuupput, tassa meeqqat nalignnaasunik titartagaannut naleqqiullutik allaanerusunik saqqummersitsigamik. Assersuutigalugu meeqqap allap titartarpaa meeqqat ilaqutariinni aningaasaatikitsuniittut angerlarsimaffimmi suliassatigut nuannaarlutik ikiuuttartut, meeqqalli ilaqutariinni aningaasaateqarluartuniittut annukujuinnartuusut nukatsitaallutillu. Meeqqap allap takutippaa meeqqat ilaqutariinni aningaasaqarluartuniikkalarunik aningaasakitsuniikkalarunilluunniit nuarnaartartut. Meeqqat pingajuat nalunaarpoq ilaqutariinni aningaasaatikitsuni inuunerup qanoq ittuunera titartarsinnaanagu, taama atugaqarluni inuunerup qanoq ittuunera takorloorsinnaannginnamiuk.

Meeqqat titartagaanni assigiinngissutit

Meeqqat titartagaat nalignnaasunik sammisanik imaqarput pingaarutilinnilli assigiinngissuteqarlutik illoqarfiit pingaarnersaanersuunersut, illoqarfimmeersuunersut imaluunniit nunaqarfimmeersuunersut apeqqutaalluni.

Meeqqat nunaqarfimmiut titartagaat ilaqutariit aningaasaateqarluartut nuannaartuunerannik imaqarnerupput, nunaqarfiup pisiniarfiannit nerisassarsinissamut akissaqarnertik pissutigalugu,

meeqqallu nuannaarput meeqqanut ilaqtariinni aningaasaatikitsuni inuusunut naleqqiullutik kaasarfimmiussarsisaramik taamaalillutik mamakujussinissamut imeruersaatisinissamullu akissaqarlutik. Meeqqat ilaqtariinnit aningaasaatikitsuneersut nikallungapput, kaasarfimmiussarsisannginnertik pissutiginnarnagu aammali nungullarnikunik ilaartornikunillu atisaqaramik. Meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut titartagaanni aallaavigineqartoq tassaavoq pigisatigut aallaanerusunik uuttuuteqarneq. Taakkunani ilaqtariit aningaasaateqarluartut angisoorujussuarnik illoqarput, biileqarlutik, immakkut angallateqarlutik iikkanilu eqqumiitsulianik assiliaqarlutik, ilaqtariilli aningaasaatikitsut inissiami ineqarput, pequteqanngingajallutik eqqaavissuarnillu nerisassarsiortariaqarlutik.

Inuuniarnikkut tunngaviusumik pisariaqartitatigut assissigiinngissutit meeqqat nunaqarfimmiut titartakkaminni qitiutikkaat, pigisatigut ilaqtariit inuuniarnikkut atugaanni assigiinngissutit meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut titartagaanni ilisarnaataapput. Meeqqammi illoqarfimmiut titartagaat qanoq ippat? Taakku qeqqani inissisimaput. Meeqqat nunaqarfimmiut taamatuttaa meeqqat illoqarfiit pingaarnersut qitiutillugit sammisaannik titartakkat imaqarput. Tamanna isumaqarpoq meeqqat illoqarfimmiut inuuniarnermi tunngaviusut assigiinngissutaat qitiutikkaat, aammattaarlu ilaqtariit inuunerminni atukkaminni pigisatigut assigiinngissutaat qitiutillugu. Tamanna ilaatigut erserpoq meeqqanik ilaqtariinnillu niuertarfimmit pisiniarnissamut akissaqanngitsunik aammalu nungullarnikunik kataattunillu atisalinnik meeqqat illoqarfimmiut titartagaat imaqarmata. Ilaqtariillu aningaasaateqarluartut angisuunik inerpasualinnik pequterpassualinnillu illullit titartarsimagamikkit, paarlattuanillu ilaqtariit aningaasaatikitsut mikisunik ataasiinnarmik initalinnik pequteqanngingajattunillu illulit titartarsimagamikkit. Meeqqat illoqarfimmiut arlallit ilaqtariinnut aningaasaateqarluartunut ilisarnaatitut biilit aamma titartarsimavaat.

Meeqqat suaassusiat eqqarsaatigigaanni tamanna meeqqat titartagaanni takuneqarsinnaava? Nukappiaqqat nivarsiaqqallu titartagaanni malunnaatilimmik assigiinngissuteqartoqarnera takuneqarsinnaanngilaq, annikitsuinnarmilli assigiinngissuteqartoqarput, taakkulu maluginiartariaqarput. Nivarsiaqqat titartakkaminni ilaqtariit amerlanerutittaraat maluginiarneqarsinnaavoq. Nukappiaqqat arlallit titartagaanni ilaqtariit ikitsuinnaasarput imaluunniit ilaatinneqanngivittarlutik. Tassunga atatillugu nivarsiaqqat titartagaat ilaqtariit akornanni

attaveqatigiinnermut tunngasunik nukappiaqqat titartagaanniit ersersinneqarnerulaarput, pingaartumik ilaqtariit nuannaartut imaluunniit nikallungasut. Nukappiaqqat niviarsiaqqanangaanniit inuunermi atukkat pigisanut tunngasut pingaartinneruaat, pingaartumik biilit anigaasallu titartakkani sammilluarneqarput.

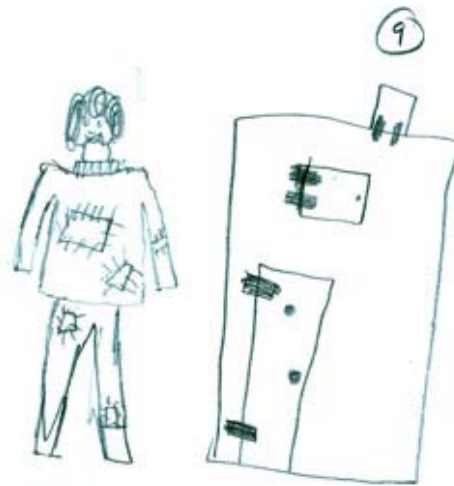
Paasiniaaqqissaarnermi pingaartillugu misissorneqarpoq meeqqat suaiaassusiat titartagaannut sunniuteqarnersoq, paasineqarporlu annikitsuinnarmik tamanna sunniuteqartoq, tassa sammisat suut sammineqarnerat nukappiaqqat niviarsiaqqallu titartagaasigut malunnaatilimmik assigiinngissuteqanngilaq. Taamaalilluni nukappiaqqat ilaasa ilaqtariit isummakkut sunnertisimanerat titartaanermikkut saqqummersippaat, niviarsiaqqallu pissaqarluni inuunermi atukkanik pingaartitsillutik aningaasat biilillu titartarpaat.

Ataatsimut eqikkassagaanni titartakkat takutippaat, ilaqtariit inuunermi atugaannut aningaasat sunniuteqartuutut meeqqat isigigaat. Aningaasat killilersuinngikkunik periarfissiipput. Meeqqat titartaanermi najukkaminni piviusut aallaavigaat, meeqqallu ilaasa namminneq inuunertik aallaavigalugu titartaapput. Ilaqtariit allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartut aningaasaatikitsullu inuuniarnikkut atugaasa malunnaatilimmik assigiinnginnerat titartakkaminni saqqummersippaat. Ilaqtariit pigisatigut aningaasaqarniarnikkullu taamaallaat assigiinngissutit atuutinngitsut takutippaat. Aammali ilaqtariit isummakkut qanoq innerat aningaasaateqarnerannit imaluunniit aningaasatikinnerannit sunnertittartoq takutippaat. Ilaqtariit aningaasaateqarluartut nuannaartutut saqqummersinneqarput ilaqtariillu aningaasaatikitsut nikallungasutut, soorlu nerisassanik atisassanillu amigaatilittut saqqummersinneqarlutik.

Paasiniaaqqissaarnerup takutippaa meeqqat illoqarfiit pingaarnersaanneersut, illoqarfinneersut nunaqarfinneersullu titartagaat ersarissunik assigiinngissuteqartut. Assigiinngissutsit taakku ilumut meeqqat inuuniarnikkut atugaasa assigiinnginnerannik isumaqartinneqarsinnaapput. Assigiinngissutit pingaarnersaat tassaavoq meeqqat nunaqarfimmiut illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqanut naleqqiullutik ilaqtariinni allanut naleqqiullutik aningaasaateqarluartuni imaluunniit aningaasaatikitsuni inuunermut tunngaviumik pisariaqartitat, soorlu nerisassat sammineqarmata, uffali illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqat pigisanik peqarneq uuttortaaitut atornerugaat, tassa

anigaasat ilaqtariit annerusumik initarpassualimmik illusinissamut imaluunniit biilisinissamut akissaqarnerannut pingaaruteqartinneqarlutik.

Misissuinerup allanut ataqatigiissinnera

Kalaallit misissugaasa allat tikkuarpaat, meeqqat atugarissaarnerat inuuniarnikkullu atugaat assigiinngissuteqartut (Schnohr et al. 2004). Meeqqat ilaqutariinni pigissaarpallaanngitsuni inuusut peqqissutsiminnik naliliinerat ajorneruvoq, qinngasaartikulanerunertik oqaatigaat aammalu meeqqanut ilaqutariinni pigissaartuni inuusunut naleqqiullutik pitsaasumik inuuneqartutut misigisimanagerat qaqutigoornerulluni. Assigiinngissutsit aamma imaalillutik saqqummerput, meeqqat ilaqutariinni isertitakitsuni inuusut meeqqanut allanut naleqqiullutik kaallutik innartarnerat imaluunniit kaallutik atuariartortarnerat akulikinnerulluni. Pigissaarnerq inooqataanikkut naapertuutinngitsumik agguataarsimaannarani, aammali sumi najugaqarneq apeqqutaalluni naapertuutinngitsumik agguataarsimavoq. Taamaalillutik meeqqat nunaqarfimmiittut meeqqanut illoqarfimmiittunut, pingaartumik illoqarfiit pingaarnersaanniittunut naleqqiullutik pigissaannginnerupput, illoqarfiit pingaarnersaanni meeqqat pigissaarnerpaallutik (suli atuakkami tassani). Nalunaarusiap uuma takutippaa pigisatigut inooqataanikkullu pissakilliorlutik inuusunik illoqarfiit pingaarnersaanni, illoqarfinni taamatuttaaq nunaqarfinni meeraqartoq.

Ilaqutariinni kalaallini meeqqat inuuniarnikkut atugaat immikkoorutilittut isiginiagassaagaluartut, misissuinerup uuma takutippaa nunani allani, assersuutitalugu Canadami, USA-mi nunanilu Europamiittuni pissutsit amerlasuutitigut assingusut meeqqanit atugarineqartut (tak. Harju 2005). Atugarisakkut ataatsimoorussat pingaarnarit tassaappuut meeqqat ulluinnarni pigisatigut inooqataanikkullu pissakilliornerat, taakku meeraqatiminnut assingusumik inuiaqatigiinni inuuffigisaminni inooriaatsimut naliginnaasumut peqataanissaminnut killilersugaapput. Ataatsimoorussa qamma tassaavoq ilaqutariit aningaasakinnerat meeqqat ilisimaarimmassuk taamaalillutillu kissaatitik ilaqutariit aningaasatigut inissisimanagerannut naleqqussartarlugit. Pissakilliorluni inuuneq inuunerminnut ilaatilertarpaat, nunanilu tamalaani ilisimatusarnerit takutippaat, pissakilliorluni inuunerup meeqqat neriuutaat inuunermilu angusaqarusunnerat millisartaraa (Shopshire & Middleton i Harju 2005).

Atuakkat naqitallu najoqqutassarsiorfiit

Andersen, Dines & Kjærulff, Annemette. 2003. Hvad kan børn svare på? – om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser. Socialforskningsinstituttet, København.

Curtis, Tine, Kim Moesgaard Iburg, Peter Bjerregaard. 1997. Familie, børn og sundhed i Grønland, DIKE, København.

Curtis, Tine; Larsen, Helmer Bøving; Helweg-Larsen, Karin; Pedersen, Cecilia Petrine; Olesen, Ingelise; Sørensen, Kristian; Jørgensen, Marit Eika & Bjerregaard, Peter 2006. Unges trivsel i Grønland 2004. Paarisa, Statens Institut for Folkesundhed & Center for Sundhedsforskning i Grønland.

Dahl, Jens. Saqqaq. 2000. An Inuit Hunting Community in the Modern World. University of Toronto Press.

Espersen, Laila Dreyer. 2006. Opvækst med afsavn. Interview om børns trivsel i familien, skolen og fritid, når familiens økonomi er stram. Red Barnet & Socialforskningsinstituttet, København.

Garbarino, James et. al. 1997. Hvad kan børn fortælle os? Hans Reitzels Forlag, København.

Hammer-Helmich, Lene & Sørensen, Kristine. 2005. En ensom kamp. Et indblik i fattige børns oplevelse af sundhed. Speciale ved Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet.

Harju, Ann. 2005. Barn och knapp ekonomi. Rapportserie i socialt arbejde No. 001. IVASO, Växjö Universitet.

Hjort, Torbjörn & Salonen, Tapio. 2000. Knapphetens boningar. Om fattiga barnfamiljers boende och ekonomi. Lunds Universitet, Socialhögskolan.

Hjort, Torbjörn. 2000a. Konsumtion under knapphet – en nordisk kunskapsöversikt. Forskningsrådsnämnden, Stockholm.

Hjort, Torbjörn. 2004. Nödvändighetens pris. Konsumtion och knapphet bland barnfamiljer. Lund Dissertations in Social Work 20. Sverige.

Kvale, Steiner. 1994. Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzels Forlag.

Lytsy, Anna. 2004. Dåligt ställt. Barns röster om ekonomisk utsatthet. Rädda Barnen. Sverige.

Näsman, Elisabeth & von Gerber, Christina. 1996. Mamma Pappa utan jobb. Rädda Barnen. Sverige.

Olsen, Ivalo Rosing. 2001. Børns opvækstvilkår i Grønland i et etnografisk – sociohistorisk perspektiv. Hovedfagsspeciale ved institut for kultur- og samfundshistorie Ilisimatusarfik.

Remie, Cornelius. 1999. Facing the Future. Inughuit Youth of Qaanaaq. Nijmegen University Press.

Ridge, Tess. 2005. Childhood Poverty and social exclusion. From a child's perspective. Policy Press, Bristol, UK.

Schnohr, Christina; Pedersen, Michael J.; Alcón Maria Carmen Granado & Niclasen, Birgit 2004. Sundhed og helbred hos skolebørn i Grønland fra 1994 til 2002. Inussuk – Arktisk Forskningsjournal 2004.

Shopshire, Jules & Middleton, Sue. 1999. Small expectations. Learning to be poor? York: Joseph Rowntree Foundation.

Sloth, Dorthe Agerlund. 2004. Færre penge end andre børn. Interviewundersøgelse med børn fra familier med lav indkomst. Red Barnet & Socialforskningsinstituttet, København.

Townsend, Peter 1987. Deprivation. Journal of Social Policy. Volume 16, part 2.

Qvortrup, Jens et. al. 1994. Childhood matters: Social Theory and Politics. Avebury: Aldershot.

MIPI. Familiers Levevilkår 2004. Kommenteret statistik. MIPI- Videncenter om Børn og Unge.

Statistik om Børn og Unge i Grønland 2005. MIPI- Videncenter om Børn og Unge.

ESPAD 2003. Rusmiddelundersøgelse blandt unge, årgang 1986, 1987 og 1988 i Grønland. PAARISA & Grønlands Statistik.

Ilanngussaq 1: Ilaqutariit meerartallit pillugit takussutissiaq

Familie	Deltagende børn	Antal børn i husstand	Geografi	Fødested	Forældrestatus	Indkomst-forhold/ Arbejde	Boligforhold
1	1 pige 10 år 1 pige 13 år	2	Hovedstad	GL	Enlig mor 39 år	Trangsvurderet hjælp 1.500 pr. 14. dag	Kommunal bolig
2	1 pige 14 år	5	Hovedstad	GL	Enlig mor 35 år	Trangsvurderet hjælp 2.300 pr. 14. dag	Kommunal bolig
3	1 pige 10 år 1 pige 13 år	3	Hovedstad	GL	Enlig far 32 år	Trangsvurderet hjælp, 1.700 pr. 14. dag, mindre lønindkomst i perioder	Kommunal bolig
4	1 pige 14 år	2	By	GL	Par/Gift Far 44 år Mor 41 år	Far: Arbejdsløs (for nyfagl.) offentlig hjælp fm. hustrus uddannelse Mor: Under uddannelse	Løjebolig
5	1 pige 15 år 1 dreng 13 år	3	By	GL	Par / Gift Far 42 år Mor 38 år	Far: Arbejdsløs (for nyfagl.) offentlig hjælp fm. hustrus uddannelse Mor: Under uddannelse	Løjebolig
6	1 dreng 16 år	2	By	GL	Par/Gift Far 46 år Mor 41 år	Far: Trangsvurderet hjælp Mor: Trangsvurderet hjælp	Løjebolig
7	2 drenge 12 år	4	Bygd	GL	Par/Gift Far 41 år Mor 34 år	Far: Arbejdsløs (for nyfagl.) og trangsvurderet hjælp i perioder Mor: Hjemme-gående	Selvbyggethus
8	1 pige 12 år	3	Bygd	GL	Enlig mor 35 år	Mor: Lønindkomst 2.700 kr. pr. 14. dag.	Gammelt hus overtaget fra kommunen gratis.
9	1 pige 14 år	3	Bygd	GL	Par/ Samlevende Mor 35 år Far 39 år	Mor: 6 timers arbejde pr. uge Far: Førlids-pensjonist	Leje af lagerbygning. Betaler ikke husleje men el.
10	1 pige 13 år	4	Bygd	GL	Par/Gift Mor 39 år Far 45 år	Mor: 6 timers arbejde pr. uge Far: Fangar	Selvbyggethus
11	1 dreng 16 år	6	Bygd	GL	Par/ Gift Mor 37 år Far 41 år	Mor: 6 timers arbejde pr. uge Far: Trangsvurderet hjælp	Løjebolig
12	1 pige 16 år 1 pige 12 år	4	By	GL	Par/ Gift Mor 40 år Far 49 år	Mor: 40 timers arbejde pr. uge Far: Arbejdsløs (for nyfagl.)	Ejerbolig, har gæld i huset
13	1 pige 14 år 1 dreng 11 år	4	By	GL	Par/ Gift Mor 45 år Far 47 år	Mor: 40 timers arbejde pr. uge Far: Fangar	Selvbyggethus, har gæld
14	1 dreng 16 år	0	By	GL	Enlig far Far 50 år	Far: Trangsvurderet hjælp, og mindre lønindkomst i perioder	Kommunal bolig
15	1 pige 12 år 1 pige 14 år	4	By	GL	Par / Samlevende Mor 37 år Far 42 år	Mor: 40 timers arbejde pr. uge Far: Trangsvurderet hjælp, lønindkomst i perioder	Kommunal bolig
16	1 pige 14 år	2	Bygd	GL	Par / Gift Mor 44 år Far 47 år	Mor: Lønindkomst 2500 kr. pr. 14. dag Far: Førlids-pension	Kommunal bolig
17	1 dreng 12 år	2	Hovedstad	GL	Enlig far 41 år	Far: Trangsvurderet hjælp 1.500 pr. 14. dag	Kommunal bolig

Ilanngussaq 2: Allaaserinninnisamut saqqummiussaq

Kære elev.

Vi hedder Steen og Sissel og er i gang med at lave en undersøgelse for MIPI. Den handler om, hvad børn og unge mener, og vi har brug for din hjælp!

Du kan hjælpe os ved at svare på to spørgsmål om børn og unge i Grønland.

1. Hvad synes du er vigtigt for, at børn og unge har det godt?
2. Hvordan synes du, det påvirker børn og unge, når familien har for få penge?

Skriv om det, du kommer til at tænke på, når du læser spørgsmålene. Alle dine tanker og meninger er gode og interessante - skriv, lige hvad du vil.

Det er kun os, der læser dine svar. Din lærer samler svarene ind, men læser ikke, hvad du har skrevet. Og ingen kan se, at det er dig, der har svaret på spørgsmålene. Du skal nemlig ikke skrive dit navn på stilen. Vi har kun brug for at vide, om du er en dreng eller en pige, og hvor gammel du er.

Sæt kryds her!

Køn: dreng pige

Alder: 13 år 14 år 15 år 16 år 17 år

Rigtig god fornøjelse og mange tak for din hjælp 😊

Venlige hilsner
Sissel & Steen

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Iisimasaqarfik
Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Asasarpuk atuartoq.

Tassaavugut Steen aamma Sissel MIPI-lu sulissullugu paasiniaavugut. Meeqqat inuusuttullu isumaat paasiniaarpuk, ilinnillu ikiorneqarnissarpuk atorfissaqartipparpuk!

Ikiorsinnaavatsigut Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit apequtit marluk akigukkit.

1. Suna pingarpa meeqqat inuusuttullu inuunerat ajunngissappat?
2. Ilaqutariit aningaasakinnerat meeqqanut inuusuttunullu qanoq sunniuttarpa?

Apequtit atuarukkit eqqarsaatigilikkatit allaaserikkat. Eqqarsaatit isummatillu tamarmik ajunngillat soqutiginarlutillu - qanorluunniit piumasannik allagit.

Akissutit uagut kisitta atuassavagut. Ilinniartitsisussi akissutit katersussavai, allakkasili atuassanngilai. Aamma paasineqarsinnaanngilaq apequtit kia akisimanerai. Tassa allakkanni atit allasannginnakku. Taamaallaat paaserusupparuk niviarsiaaraanersutit nukappiaaraanersutilluunniit aammalu qassinik ukioqarnersutit.

Uku arlaat krydsilikkat!

Suuneq: nukappiaaraq niviarsiaaraq

Ukiut: 13-it 14-it 15-it 16-it 17-it

Nuannisarluarna qujanarlu ikioratsigut ☺

Inussiarnersumik inuulluarna
Sissel & Steen

